

**reino lukander ja olli vahtera:
turun kauppaoppilaitos 1966, 1992
rakennushistoriaselvitys**

Reino Lukander Olli Vahtera

**ARKKITEHTITOIMISTO
LUKANDER & VAHTERA**

YLIOPISTONKATU 30 20100 TURKU 921-511 011 TELEFAX 512 760

**lpr-arkkitehdit oy
4.5.2018 turku**

00	SISÄLLYSLUETTELO	
00	Sisällysluettelo, termejä	2
01	Johdanto	3
02	Kauppaopetus Suomessa	5
03	Kauppaopetus Turussa	9
04	Toimitilahistoria	13
05	Kortteli- ja kaavahistoria	17
06	Konteksti	20
07	Kauppaoppilaitoksen uudisrakennus 1966-68	23
08	Kauppaoppilaitoksen laajennus 1992-94	31
09	Kauppaoppilaitoksen peruskorjaus 2006	36
10	Nykytilainventointi	37
11	Arkkitehtuurin säilyneisyys	58
12	Arkkitehtoninen asema ja arvo	60
13	Reino Lukander ja Olli Vahtera	62
14	Lähteet	66
15	Liitteet	68
15.1.	Urakkapiirustusluettelo 1966	69
15.2	Rakennuslupapiirustukset 1966	70
15.3	Rakennuslupajulkisivut 1992	82
15.4	Suomen Turku 4 / 1966	86
15.5	Suomen Turku 3 / 1968	87
15.6	Suomen Turku 4 / 1968	88
15.7	Turun Sanomat 25.11.1968	89
15.8	Turun Sanomat 8.4.1994	92
15.9.	Turun Sanomat 15.3.2018	93
15.10	Ajantasa-asekaava 1997	94
15.11	Muutoskaaviot 1966 / 1992	96

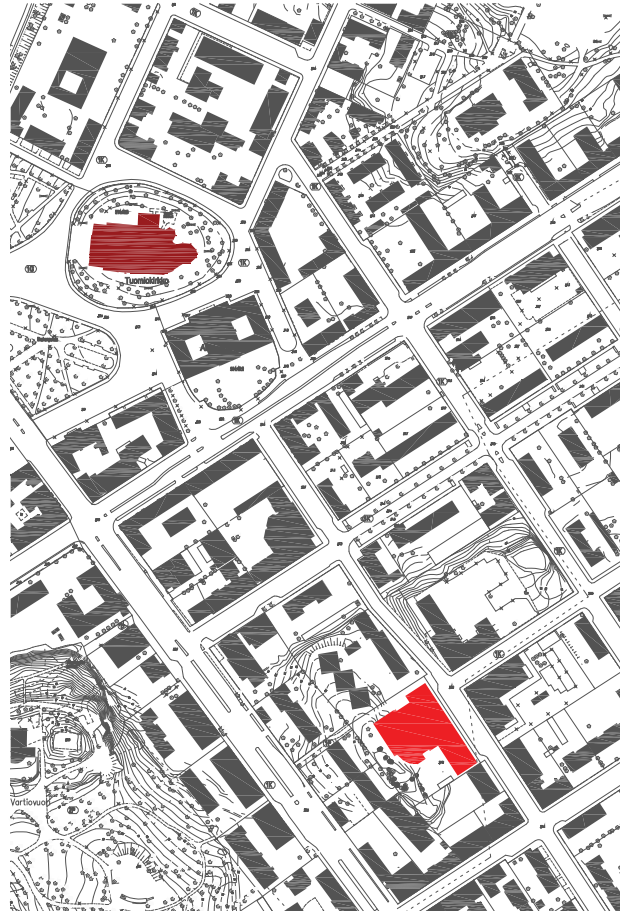
ETUKANSI:

OLLI VAHTERA JA REINO LUKANDER, 1960-LUKU. (PERTTI LUKANDERIN KUVA-ARKISTO. KUVAAJA TUNTEMATON.)

KAUPPAOPPILAITOS, 1960-LUKU. (TURUN MUSEOKESKUS / VALOKUVA-ARKISTO. KUVAAJA TUNTEMATON.)

TAKAKANSI:

KAUPPAOPPILAITOS, KELLONSOITTAJANKATU. (H. TENHO / LPR 2018)

TERMEJÄ

- kauppakoulu** = kansakoulupohjainen koulu (merkantin tutkinnot)
kauppaopisto = oppi- tai kauppakoulupohjainen koulu (opistoasteiset merkonomin tutkinnot), myös ylioppilaslinja
kauppaoppilaitos = ammattioppilaitos (merkonomit, datanomit, sihteerit)
ammattikorkeakoulu AMK = työelämään, elinkeinoelämään, yrittäjyyteen suuntautuneita korkeakouluja (University of Applied Sciences UAS)
ammattikorkeakoulujen liiketalouden yksiköt = kauppaopistojen ylioppilaslinjat 1990-luvulta alkaen (tradenomit)
kauppakorkeakoulut = ylioppilaslinjat (ekonomit, maisteri- ja tohtoritutkinnot)
yliopistojen kauppatieteen yksiköt ja kauppakorkeakoulu = ylioppilaslinjat pohjainen korkeakoulu

”Opiston päätehtävä on antaa nuorisolle kaupallinen ja taloudellinen peruskoulutus. Siinä tarkoituksessa opistossa opetetaan talous- ja liike-elämän kannalta tärkeiden oppiaineiden perusasioita ja johtavia periaatteita. Järjestelmällinen teoreettinen opetus on välttämätöntä mm. siksi, että opiskelijat saivat hyvän kokonaiskuvan ja että muodostettaisiin kestävä perusta, jolle edelleen voidaan rakentaa käytännön kokemuksen ja jatko-opiskelun avulla. Toisaalta opetetaan sellaisia tietoja ja taitoja, joita välittömästi voidaan käyttää hyväksi käytännön työssä. Nimenomaan opetuksen käytännöllinen luonne on se piirre, joka erottaa kauppaopistot mm. kauppakorkeakouluista.” (rehtori Eero Vahtera) ¹

1 Vahtera, Eero. Turun Kauppaopiston uusi toimitalo. Suomen Turku 4 / 1968, s. 5.

01 JOHDANTO

Kauppaoppilaitoksen rakennushistoriaselvitys on Auratum Asunnot oy:n tilaama selvitys Kellonsoittajankatu 11-13:ssa sijaitsevasta koulurakennuksesta. Tässä selvityksessä rakennuksesta käytetään Kauppaoppilaitoksen nimeä, vaikka siinä toimiikin nykyisin Turun ammatti-instituutti.

Kauppaoppilaitoksen suunnitteli Arkkitehtitoimisto Lukander – Vahtera ky 1966-67, arkkitehteinaan Reino Lukander ja Olli Vahtera. Rakennus on mukana Turun Museokeskuksen yleiskaavatyön pohjaksi laatimassa Suojelutavoitteet 2002 -listauksessa merkinnällä SR2. Sillä listauksen laatijat ovat halunneet osoittaa, että Kauppaoppilaitos edustaa niin lähellä olevaa modernismia, että sen arviointiin, käsittelyyn ja arvottamiseen ei ole ollut vielä 2002 riittävästi tietoa. Tämän selvityksen tarkoituksena on tuottaa tätä tietoa ja samalla kirjoittaa tämä koulurakennus muistiin.

Selvityksen ensilähde on koulurakennus itse laajennuksineen ja muutoksineen. Muut siihen suoranaisesti liittyvät lähteet ovat eri vaiheiden rakennuslupakuvat sekä rakennusselitykset (-selostukset), joita on saatu käyttöön Vahtera arkkitehdit oy:ltä, Turun kaupungin Rakennusvalvonnan arkistosta ja Turun Kaupunginarkistosta. Kauppaoppilaitosta ei ole valitettavasti julkaistu Arkkitehti-lehdessä.

Kauppaopetukseen Suomessa ja erityisesti Turussa johdattaa päälähteenä Pirjo Santosen *Kauppaopetuksen uranuurtaja Suomessa*, joka tallentaa muistiin alan opetuksen kehityksen sekä Turun kauppakoulun, kauppaopiston ja kauppaoppilaitoksen monopolivisen ja vaikeaselkoisenkin historian. Tietoa on löytynyt myös Wikipedia-artikkeleista.

Kellonsoittajankadun kontekstiin on johdattanut klassinen Turun kaupungin historiaa, jonka vuosiin 1918-70 keskittyvän osan on kirjoittanut Sinikka Uusitalo, sekä Turun katuja ja toreja. Nimistöhistoriaa keskiajalta nykypäivään -teos, joka Hilikka Junnilan nimistöartikkeleiden lisäksi kattaa mielenkiintoisella tavalla Turun kaupunki- ja kaavakehityshistoriaa mm. kaupunki- ja kaavakarttoina.

Kauppaoppilaitoksen korttelin naapuritaloihin liittyvää tietoa

löytyy Mikko Laaksosen ja Juri Nummelinin Turun arkkitehtuurioppaasta sekä Rauno Lahtisen ja Merja Otrosen kirjoista. Korttelin 1950-60-luvulla rakennettujen kerrostalojen tiedot on antanut kaavoitusarkkitehti Katja Tyni-Kylliö. Kauppaoppilaitoksen aiempiin koulurakennuksiin liittyvää tietoa on löytynyt paitsi em. opuksista, myös aikalaisartikkeleista.

Aikalaiskaava- ja ajantasa-asemakaavat ovat Turun kaupungin Kaupunkiympäristötoimialan kaupunkisuunnittelun arkistoista ja verkkosivuilta (ajantasakaava-haku). Kaupunkiympäristötoimialan sivuilta ovat ladattavissa myös erilaiset rakennussuojeluselitykset ja inventoinnit. Museoviraston sivuilta pääsee hakemaan suojelutalanne- ja historiatietoa alueista ja yksittäisistä kohteista.

Historiallista valokuvamateriaalia Kellonsoittajankadulta ja lähiympäristöstä on löytynyt Turun Museokeskuksesta sekä Turun Kaupunkiympäristötoimialan kaupunkisuunnittelun arkistosta. Kauppaoppilaitoksen historiaan liittyviä kuvia on saatu Kauppaopetussäätiön ja Kauppaoppilaitoksen kuva-arkistoista ja skannattu myös koulun historiaa esittelevistä kirjoista. Valitettavasti 1960-luvun interiöörikuvia ei löytynyt. Kauppaoppilaitokseen laajennukseen liittyvät uudemmat esittelykuvat ovat Vahtera arkkitehdit oy:ltä. Ainoa löytynyt yhteisvalokuva arkkitehtiparivaljakosta on Pertti Vahteran kotiarkistosta.

Aikalaisartikkeleita on haettu Turun Sanomain arkistosta sekä verkossa selattavasta ja sieltä ladattavasta Suomen Turku -aikakausjulkaisun arkistosta. Vertaiskohteita on selattavissa Arkkitehti-lehden www.ark.fi-sivustolta, jossa tällä hetkellä pääsee taaksepäin aina 1960-luvun alkuun saakka.

Lopussa käytettyjä arviointikriteerejä on haettu Turun Museokeskuksen. Rakennusvalvonnan ja Kaupunkisuunnittelun Turun koulut. Keskustan ulkopuolisten koulujen inventointi ja arvottaminen -raportista, joka on ladattavissa verkosta.

Selvityksen lopussa on lyhyt johdatus arkkitehdit SAFA Reino Lukander ja Olli Vahteran uraan.

Haastattelulle ovat aikaansa antaneet: rehtori emerita Terhi Ho-

tokka, Olli Vahteran poika toimitusjohtaja Esa Vahtera, sekä suunnittelija arkkitehti Teuvo Virtanen sekä kaavoitusarkkitehti emerita Iina Paasikivi.

Kiitokset työn tilaajalle johtajalle DI Petri Reunanen / Auratum Asunnot oy sekä asiamies Paula Virrille / Turun kauppaopetussäätiö.

Kiitokset myös kaikille selvitystyötä edistäneille: Esa Vahtera, Teuvo Virtanen ja Jaakko Stolt / Vahtera arkkitehdit oy, sisustusarkkitehti Martti Lukander, Pertti Vahtera, rehtori emerita Terhi Hotokka, koulutuspäällikkö Olli Pietilä / Turun ammatti-instituutti, vahtimestari Tuomas Ahlman / Arkea, rehtori Arto Jokinen / Rieskalähteen koulu, rakennustutkija Kaarin Kurri / Turun Museokeskus, tutkija Sari Pihajoki / Turun Museokeskuksen kuvapalvelu, arkistonhoitaja Isto Aarnio / Turun Sanomain tietopalvelu, kaavoitusarkkitehti emerita Iina Paasikivi, kaavoitusarkkitehti Katja Tyni-Kylliö, kaavoitusarkkitehti Anna-Leena Jokitalo, kaavoitusinsinööri Andrei Panschin sekä suunnittelija Samuli Saarinen / Turun kaupungin Kaupunkiympäristötoimialan kaupunkisuunnittelu, tietopalvelusihteeri Erja Mesikämmen / Turun kaupungin Konsernihallinto, asianhallintasihteeri Leena Pajala / Turun kaupungin Konsernihallinto, Mikko Laaksosen / Bryggman-säätiö, Milla Järvipetäjä sekä Turun kaupungin pääkirjaston tieto-osasto.

Arkkitehti SAFA Hannu Tenho / LPR-arkkitehdit oy on valmistanut selvityksen sijaintikaavion ja vertailupohjapiirustukset sekä valokuvannut rakennuksen inventointia varten. Muut kuvälähteet ja kuvaajat on mainittu kuvatekstissä. Haastattelut toteutti Mikko Mannberg.

Tämän selvityksen on kirjoittanut, kuvat siihen valikoinut ja layoutin laatinut TkL arkkitehti SAFA Mikko Mannberg.

Turussa 4.5.2018 Mikko Mannberg / LPR-arkkitehdit oy

4

KUVA 1

KUVA 2

KUVA 1
KAUPPANEUVOS ABRAHAM KINGELIN. (SANTONEN, KAUPPAOPETUKSEN URANUURTAJA SUOMESSA, S. 15. ÅBO AKADEMIS BILDSAMLINGAR)

KUVA 2
KOULUN OPPILAITA, 1870 JÄLKEEN. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO. KUVAAJA GEORG NYBLIN, ÅBO)

02 KAUPPAOPETUKSEN HISTORIA SUOMESSA

Kaupallisen alan opetus Suomessa alkoi Turussa. Vaikka pääkaupunkistatus oli Turun palon 1827 jälkeen siirretty Helsingille, oli Turku — historiallisesta tapuliikaupunkiasemastaan johtuen — edelleen asukasluvultaan ja kauppakaupunkina suurempi. 1800-luvulla kauppa-alalle valmistuttiin käytännön harjoittelun alalla. Laissa oli kuitenkin annettu määräyksiä harjoittelujasta, loppututkinnosta ja kauppiaan kelpoisuusehdoista.¹

Turkuun oli suunniteltu yksityistä kauppakoulua jo ennen Turun paloa. Liike-elämä oli vilkasta: vuonna 1840 kaupungissa oli noin 100 salt- och kramhandlare -kauppiasta, jotka harjoittivat myös vieni- ja tuontikauppaa laivoilla, sekä lisäksi noin 60 pienliiketoiminnan harjoittajaa. Lähimpiä ulkomaisia kauppa-alan oppilaitoksia oli Göteborgissa (1826 alkaen), Leipzigissa (1831 alkaen) ja Danzigissa (1837 alkaen).²

Kauppaneuvos, laivanvarustaja, teollisuusmies **Abraham Kingelin** (1788-1849) ehdotti kauppaopetuksen aloittamista 1835. Muita taustavaikuttajia olivat Turun ruotsinkielinen porvaristo eli Turun kauppaseura ja kauppasääty sekä muutamat suomenkieliset porvarit. 1838 Senaatti myönsi kauppakoulun perustamisluvan.³

Suomen vanhin kauppakoulu, **Handelsskolan i Åbo** (Turun kauppakoulu), aloitti opetuksen 12 oppilaalle 7.10.1839. Oppilaita tuli myös Turun ulkopuolelta aina Oulusta ja Haminasta saakka. Johtokunnassa istui ajankohdan eliitti: läänin kuvernööri, arkkipiispa, kunnal-

lispormestari, kauppaneuvos sekä kauppiaiden edustajia. Ensimmäiseksi opettajaksi ja koulunjohtajaksi saatiin kauppakirjanpitäjä Nils Wilhelm Goldsmith Tukholmasta.⁴

Kauppakouluja perustettiin tämän jälkeen ympäri Suomea: 1839 Helsinkiin, 1864 Ouluun ja 1892 Poriin. Helsinkiin perustettiin yksityinen ruotsinkielinen kauppakoulu 1882. Ensimmäinen suomenkielinen kauppakoulu perustettiin Kuopioon 1887. Vuonna 1900 Suomessa toimi 9 kauppakoulua.⁵

Turun ruotsinkielinen koulu muuttui **kauppaopistoksi** 1880. Ensimmäinen opistoksi perustettu oppilaitos oli ruotsinkielinen Raahen Porvari- ja Kauppakoulu 1882. 1898 perustettiin Helsinkiin suomenkielinen Suomen Liikemiesten Kauppaopisto.⁶

Vuonna 1870 otettiin Turun kouluun ensimmäiset naisopiskelijat 1870. Ensimmäinen nainen palkattiin opettamaan venäjää 1891.⁷

Kaupparehti perustettiin 1898, toimittajanaan Kuopion kauppakoulun rehtori Kaarlo Brofeldt.⁸

Vuonna 1904 annettiin kauppakoulukomitean laatima **asetus kaupan alan opetuksesta**. Hallinnollisten määräysten lisäksi opetukseen muodostettiin 3 kouluvaihtoehtoa:

- 2-vuotinen kauppaopisto, johon hyväksyttiin 5 vuotta oppikoulua käyneet tai kauppakoulun suorittaneet, ja joka valmisti konttoristeja ja liikemiehiä;
- 2-vuotinen kauppakoulu, johon hyväksyttiin ylempään

kansakoulun suorittaneet (minkä vuoksi jotkin kauppaopistot joutuivat muuttamaan nimensä kauppakouluiksi);

sekä

1-2-vuotinen kauppa-apulaiskouluaste.⁹

Tällöin Suomessa oli 8 kauppakoulua ja 3 kauppaopistoa. Suomen Liikemiesten Kauppaopiston sekä ruotsinkielisen Raahen Porvari- ja Kauppakoulun opetus oli 3-vuotisia, Turun kauppaopiston 2-vuotinen.¹⁰

1939 annettiin **laki kauppaoppilaitoksista**. Siinä opetus säilyi 2-vuotisena.¹¹ Kun ylioppilaiden määrä lisääntyi 1900-luvulla, perustettiin Turun kauppaopistoon 1-vuotinen suomenkielinen ylioppilaslinja vuonna 1935; vastaava ruotsinkielinen vasta 1964.¹² Tutkintonimikkeenä alettiin opistosta valmistuneista käyttämään merkonomia 1945, mutta nimike virallistettiin vasta 1970.

1960-luvun alussa kauppaoppilaitoksia oli koko maassa 43, mutta vuonna 1968 jo 72. Esimerkiksi Varsinais-Suomessa uusia opistoja oli Raumalla (1924), Loimaalla (aluksi koulu 1952, sittemmin opisto 1959), Uudessakaupungissa ja Forssassa (koulu 1958, opisto 1960), Huittisissa (koulu 1961, opisto 1964) ja Raisiossa (koulu 1966, opisto 1968).¹³

Kaupallisten ja palvelualojen suosion myötä uusista kauppakouluista valmistuneiden merkanttien, keskikoulutodistuksen saaneiden ja yo-tutkinnon suorittaneiden kasvanut määrä lisäsi opistoon hakukelpoisten määrää. Näin ylikoulutettiin merkonomeja, ja

KUVA 3

KUVA 4

KUVA 3
 LUKUVUODEN 1938-39 YLIOPPILASLUOKKA. (SANTONEN, KAUPPAOPETUKSEN URANUURTAJA SUOMESSA, S. 43. KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO. KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 4
 KONEKIRJOITUSOPPIA (SANTONEN, KAUPPAOPETUKSEN URANUURTAJA SUOMESSA, S. 125. KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO. KUVAAJA TUNTEMATON)

heistä tuli suurin työttömien ryhmä. 1970-luvulla opistojen määrä vähenikin.¹⁴

Alan korkeinta opetusta antoivat **kauppakorkeakoulut**. Ruotsinkielinen Hanken perustettiin 1908, ja Suomen Liikemiesten Kauppaopiston ylioppilaslinjasta muodostettiin Kauppakorkeakoulu 1911.¹⁵ Åbo Akademin yhteyteen perustettiin Handelshögskolan 1927. Turun kauppaopiston ylioppilaslinjan jatkoluokasta (1945-50) muodostettiin Turun Kauppakorkeakoulu vuonna 1950.

Vuoden **1970 kauppaopetuslaki** ja **1971 asetus** pidensivät opistoissa annetun koulutuksen 3-vuotiseksi ja ylioppilaslinjalla 2-vuotiseksi. Oppilaitoslautakunnan myötä myös opiskelijat saivat äänensä kuuluviin. Ammattikasvatushallitus edellytti, että jokaisessa kauppaoppilaitoksessa annettiin sekä koulu- että opistota-soista opetusta. Suuret oppilasmäärät, pidennetty koulutusaika, linjakajoisuus, uudet oppiaineet ja laajentunut kurssitoiminta sekä iltaisin annettu aikuis- ja täydennyskoulutus lisäsivät yleisesti opistojen tilantarvetta.¹⁶

Eri vaiheiden jälkeen (ks. luku 04) Turun kauppaopisto ja Turun kaupungin kauppakoulu yhdistettiin **Turun kauppaoppilaitokseksi – Handelsläroverket i Åbo**. 1982 kauppaoppilaitos siirtyi Turun kaupungin oppilaitokseksi.¹⁷

Kauppaoppilaitosten opetustoiminta muuttui 1980-luvulta alkaen: oppilaitokset ja opetus suuntautuivat yhteiskuntaan päin, syntyi yhteistyötä yritysmaailman ja julkisen hallinnon kanssa sekä yht-

eistyöprojekteja muiden alojen oppilaitosten kanssa. Samanaikaisesti tietotekniikka ja sen opetus tekivät tuloaan opistoihin.

Vuonna 1995 annettiin **laki ammattikorkeakouluista**. Vuonna 1997 ammattikorkeakoulujärjestelmä vakinaistettiin ja tutkintonimikkeeksi tuli tradenomi. Kauppaoppilaitosten ylioppilasosastoista muodostettiin ammattikorkeakoulujen osia, joissa annettiin liiketalouden alan opetusta.¹⁸

Peruskoulupohjainen toisen asteen ammatillinen koulutus (80 ov) antoi kaupan ja hallinnon perustutkinnon eli merkantin tutkinnon. 3-vuotinen peruskoulu- ja ylioppilasopohjainen liiketalouden perustutkinto (aluksi 80 ov, sittemmin 120 ov) johti merkonomien tutkintoon.¹⁹

Kauppaoppilaitos-nimistä luovuttiin: esimerkiksi Turun kauppaoppilaitoksesta aloitti 1998 syyslukukauden **Turun ammatti-instituutin liiketalouden yksikön** nimellä.²⁰

1	Santonen, Pirjo. <i>Kauppaopetuksen uranuurtaja Suomessa. Turun Kauppaopisto – Handelsinstitutet i Åbo. Turun Kauppaoppilaitos – Handelsläroverket i Åbo 1839-1996. Turun Kauppaopetussäätiö – Stiftelsen för handelsutbildning i Åbo 1989-2000</i> . Turku: Turun Kauppaopetussäätiö, 2000. s. 14
2	ibid.
3	ibid. s.15-16
4	ibid. s.16-18
5	Kaupun alan koulutus Suomessa. Wikipedia-artikkeli https://fi.wikipedia.org/wiki/Kaupun_alan_koulutus_Suomessa
6	Santonen, op.cit., s.22-23
7	ibid. s.29
8	ibid. s.23
9	ibid. s.22, 26
10	Kaupun alan koulutus Suomessa. op.cit.
11	Santonen, op.cit. s.45
12	ibid. s.38
13	ibid. s.87, sekä Kaupan alan koulutus Suomessa, op.cit.
14	Santonen, op.cit. s.87-88
15	ibid. s.22-23
16	ibid. s.95
17	ibid. s.101, 107, 111-113, 133
18	ibid. s.151-152
19	ibid.
20	ibid. s.196

KAUPPAOPETUS TURUSSA

1839-1880	ruotsinkielinen kauppakoulu		
1839-1851	Handelskolan i Åbo		
1851-1880	Offentliga Handelskolan i Åbo		
1880-1905	ruotsinkielinen kauppapisto		
1880-1905	Handelsinstitutet i Åbo		
1905-1983	ruotsin- ja suomenkielinen kauppapisto	1919-1983	Turun kaupungin kauppakoulu
1905-1983	Turun kauppapisto – Handelsinstitutet i Åbo		
+1935	suomenkielinen ylioppilaslinja		
+1945-50	jatkoluokka	->	Turun Kauppakorkeakoulu 1950-
+1964	ruotsinkielinen ylioppilaslinja		
+1959-77	Handelsskolan i Åbo = ruotsinkielinen kauppakouluosasto		
(1977-83)	El kouluasteen opetusta, ei ruotsinkielistä opetusta)		
1980	omaisuus, stipendihastot, irtaimisto säätöitiin perustetulle Turun Kauppaopetussäätiölle –Stiftelsen för handelsutbildning i Åbo (Turun kaupunki + Turun kauppakamari + Turun kauppapisto handelsinstitutet i Åbo)		
			Turun Kauppapisto + Turun kaupungin kauppakoulu =
1983-98	Turun kauppapilaitos – Handelsläroverket i Åbo		
1997	Turun kauppapilaitoksen ylioppilasosasto -> osaksi Turun ammattikorkeakoulua ts. erkaantui Turun kauppapilaitoksesta		
1998-	Turun ammatti-instituutti – Åbo yrkesinstitut		
	alat: liiketalous ja kauppa, företagsekonomi, informations- och kommunikationsteknik		

03 KAUPPAOPETUS TURUSSA

Suomen vanhin kauppakoulu, ruotsinkielinen **Handelsskolan i Åbo** (Turun kauppakoulu) aloitti toimintansa 1839 (ks. alkuvaiheet luku 02). Opetussisällöltään koulu vastasi liikeapulaiskoulua (16 t / vk). 1848 Senaatti vahvisti uuden opetusohjelman, joka laajensi koulun kauppakouluksi; erillinen liikeapulaiskoulutus perustettiin Turkuun 1866. ¹ (Turun Liikemiesyhdistys perusti 1921 erillisen Turun Liikeapulaiskoulun. Se lopetti toimintansa virallisesti 1979.)²

1867 aloitti toimintansa **Turun Kauppa(pörssi)yhdistys**, joka tuki Handelsskolanin toimintaa. Yhdistyksen roolin korvasi lakisääteinen **Kauppa- ja tehdasyhdistys**, joka jakaantui kahdeksi erilliseksi yhdistykseksi. Johtokunta piti kauppayhdistystä oppilaitoksen perustajien edustajana, ja se sai valita johtokunnan jäsenet. Teollisuusyhdistyksellä oli oikeus nimittää puheenjohtaja. ³ Kustannuksista vastasi Turun kaupunki. ⁴

1880 koulu muutettiin **kauppaopistoksi** ja nimi **Handelsinstitutet i Åbo**’ksi. Senaatin määräyksestä yleissivistävää ainesta vähennettiin ja ammattiopetusta lisättiin. Aluksi oppilailta vaadittiin kansakoulupohja, 1890 alkaen miehiltä reaalityönsä kolmen ja tytöiltä tyttökoulun neljän luokan tiedot. ⁵

Handelsinstitutetin nimi muutettiin 1905 kaksikieliseksi **Turun Kauppaopisto – Handelsinstitutet i Åbo**, kun sinne Senaatin päätöksellä perustettiin suomenkielinen osasto. ⁶ Kaksikielisyyden ja lisääntyneiden tuntimäärien myötä opiskelija- ja opettajamäärät

kasvoivat. 1908 Kauppaopisto muuttikin uuteen koulurakennukseensa Aurakatu 11:een.

1920-luvulla Turun kaupunki ja kauppaopiston johtokunta kiistelivät opiston omistuksesta, taloudesta ja vallasta. Kaupunki rahoitti opiston, erityisesti sen suomenkielisen osaston toiminnan. Suurimmat lahjoittajat olivat ruotsinkielisiä, kun taas suomenkielisiä oli vähän, joten suomenkielistä opetusta uhkasi lakkauttaminen. 1924 päädyttiin ratkaisuun, jossa kaupunginvaltuusto valitsi johtokuntaan 3 ja Turun Kauppakamari 2 jäsentä, molemmat kielet huomioiden. Ruotsin- ja suomenkieliset osastot sovittiin pidettäväksi samanaikaisina. Rahoitus koottiin Turun kaupungilta, valtionavustuksista, oppilasmaksuista ja muista tuloista. Talousongelmien ratkaisemiseksi johtokunta perusti Stiftelsen för Handelsinstitutet i Åbo-säätiön, jota ei kuitenkaan hyväksytty säätiörekisteriin. ⁷

Ylioppilaiden määrä lisääntyi 1900-luvun alusta alkaen. Kun Åbo Akademin yhteyteen 1927 perustettiin **Handelshögskolan (vid Åbo Akademi)**, suomenkielisten ylioppilaiden osuus Kauppaopistossa lisääntyi. Siksi 1935 perustettiin 1-vuotinen ylioppilaslinja (ruotsinkielinen perustettiin vasta 1964). ⁸

Ajatuksen suomenkielisestä kauppakorkeakoulusta esitti Kauppaopiston rehtori Niilo Ikola 1920- ja 30-luvuilla. Häntä tukivat Turun Yliopisto ja turkulaiset liikemiehet. ⁹ 1945 muodostettiin opistoon suomenkielinen **jatkoluokka**, jotta jatko-opintie Turun Kauppakorkeakouluun olisi mahdollinen. Jatkoluokka tuotti diplomaattimerkonneja. ¹⁰

Turun kauppakorkeakoulu aloitti toimintansa 1950. Kauppaopiston ylioppilasluokasta muodostettiin kauppakorkeakoulun 1. vuosikurssi (merkonomien tutkinto) ja jatkoluokasta 2. vuosikurssi (ekonomien tutkinto).¹¹ Korkeakoulussa oli lisäksi 3. vuosikurssi. Kauppakorkeakoulu oli aluksi Kauppaopiston tytäroppilaitos. Sujuvaa yhteistoimintaa edesauttoi yhteinen rehtori Niilo Ikola. Korkeakoulua ylläpiti oma säätiönsä (jonka hallituksessa koko opiston johtokunta istui) ja se vuokrasi tiloja Aurakatu 11:n kolmannelta kerroksesta 1950-58. ¹² Korkeakoulu siirtyi 1977 säätiöltä valtion omistukseen ja liitettiin 2010 osaksi Turun Yliopistoa.

Kauppakorkeakoulun muutettua 1958 omaan taloon Rehtorinpellonkadulle liitettiin Kauppaopistoon erillisenä osastona Turun kaupungin ruotsinkielinen **Handelsskolan i Åbo**. Sen käynnistäjinä olivat olleet kansakoulujen johtokunta sekä Turun Liikemiesyhdistys. Koulu oli sijoitettu 1919 Teollisuuskoulun taloon ja siirtyi eri vaiheiden jälkeen 1950 Ammattikoulutaloon. ¹³ Kauppaopiston ruotsinkielisenä kauppakouluosastona se toimi 1959-77. 1963 Handelsskolan siirtyi Suomenkielisen työväenopiston koulurakennukseen Kaskenkatu 5:een (Mustainveljestenkuja 4). ¹⁴

Kauppakoulun suosio väheni samalla kun opiston suosio kasvoi, koska yhä enemmän oppilaita kävi oppikoulua. 1960-luvulla perustetut Tammisaaren ja Ahvenanmaan kauppakoulut vähensivät ruotsinkielisten osuutta koulun oppilaista. ¹⁵ Kauppaopiston oppilasmäärä kasvoi suurentuneiden ikäluokkien, opiskeluaikojen pidentymisen, erikoistumislinjojen lisääntymisen sekä ylioppilasosaston

KUVA 5

ja 1964 perustetun ruotsinkielisen ylioppilasluokan myötä. Uudelle koulutalolle oli selvä tarve.¹⁶

Uusi rakennus valmistui 1968 Kellonsoittajankadulle (ks. luku 07). Sekin kävi ajan myötä ahtaaksi, ja ruotsinkielinen toiminta siirrettiin Kaskenkatu 5:een vuosina 1983-96.

Toiminnan ja talouden kannalta ongelma oli Turun kaupungin, Turun kauppaopiston ja Handelsinstitutet i Åbo-säätiön välinen suhde, kauppaopiston suhde Turun kaupungin kauppakouluun sekä Handelsinstitutet i Åbon asema säätiönä. Ongelman ratkaisemiseksi Turun kaupunki, Turun kauppakamari (joka oli perinyt Turun Kauppahdistyksen omaisuuden) sekä ammattikasvatushallitus aloittivat 1960-luvun lopulla selvitystyön Kauppaopiston omaisuuden omistajuudesta sekä kauppakoulun muuttamisesta yksityiskouluksi kaupungin omistamaksi.¹⁷

Kellonsoittajankadun koulun rakentaminen sysäsi Turun kauppaopiston velkakierteeseen. Turun kaupungin lakimies katsoi, että "säätiön luontoista julkisoikeudellista laitosta" ei ollut lainsäädännössä olemassa, vaan Kauppaopiston omistivat Turun kaupunki ja Turun kauppakamari¹⁸: kaupunki oli perustanut suomenkielisen osaston, ja kauppakamari oli perinyt ruotsinkielisen osaston perustajat Turun Kauppiaskunnan ja Porvariston sekä Turun Kauppahdistyksen. Vuoden 1924 sopimus irtisanottiin 1975.¹⁹

Ammattikasvatushallitus kehotti yhdistämään Turun Kauppaopiston ja Turun kaupungin kauppakoulun Turun kaupungin kauppaoppilai-

KUVA 6

tokseksi, jossa tuli antaa sekä opisto- että kouluasteen koulutusta.²⁰

1977 Turun kaupunki, kauppaopiston johtokunta, kauppakoulun johto ja Turun kauppakamari päättivät siirtää Turun Kauppaopiston omaisuuden, velat, stipendira hastot ja irtaimiston perustettavan **Turun Kauppaopetussäätiön** haltuun.²¹ Säätiölle luovutettiin Turun Kauppaopisto – Handelsinstitut i Åbo -oppilaitoksen nimissä ollut Kellonsoittajankadun talo ja tontti. Säätiö on edelleen vuokranut 1982 tehdyllä ja 1995 uusitulla sopimuksella rakennusta Turun kaupungille käytettäväksi kauppaopetukseen.²²

1980 päästiin sopimukseen Kauppaopiston kunnallistamisesta, minkä Valtioneuvosto vahvisti 1981; yksityisen kauppaoppilaitoksen toiminta päättyi. Turun Kauppaopisto ja Turun kaupungin kauppakoulu yhdistettiin kaksikieliseksi **Turun Kauppaoppilaitokseksi – Handelsläroverket i Åbo** vuonna 1983. Turun kaupungin omistamassa koulussa oli suomen- ja ruotsinkieliset kauppaopisto- ja ylioppilasosasto sekä jatko- ja erikoisluokkia ja se antoi perus-, täydennys- ja jatkokoulutuskursseja sekä ilta-, aikuis- ja etäopetusta. Linjajakojen tilalle tuli pakollisia ja vaihtoehtoisia suuntautumisopintoja sekä projekti- ja tiimityöskentelyä. Yhteistyötä oli Turun lyseon yrittäjälukion sekä Turun taiteen ja viestinnän oppilaitoksen kanssa. Oppilaitos kansainvälistyi ja avautui liike-elämän ja yhteiskunnan suuntaa: maksullinen palvelutoiminta tuli mahdolliseksi. 1990-luvun lopulla kauppaopisto oli päiväopetukseltaan Suomen suurin kauppaoppilaitos.²³

Ammattikorkeakoululain myötä varsinaissuomalaisista oppilai-

toksista muodostettiin 1997 kaksikielinen ammattikorkeakoulu. Kauppaoppilaitoksen ylioppilasosaston suomen- ja ruotsinkielisistä luokista muodostettiin **Turun ammattikorkeakoulun liiketalouden alan osasto**, jonka korkeakoulutasoinen opetus tuottaa liiketalouden merkonomitutkintoja.²⁴

Kauppaoppilaitoksen peruskoulupohjainen koulutus, joka tuottaa kaupan ja hallinnon merkantitutkintoja, muutettiin **Turun ammatti-instituutin liiketalouden yksiköksi**. Kauppaoppilaitoksen nimitys poistettiin 1.8.1998. Tämä yksikkö jatkoi toimintaansa Turun Kauppaopetussäätiön omistamassa Kellonsoittajankadun koulurakennuksessa.²⁵

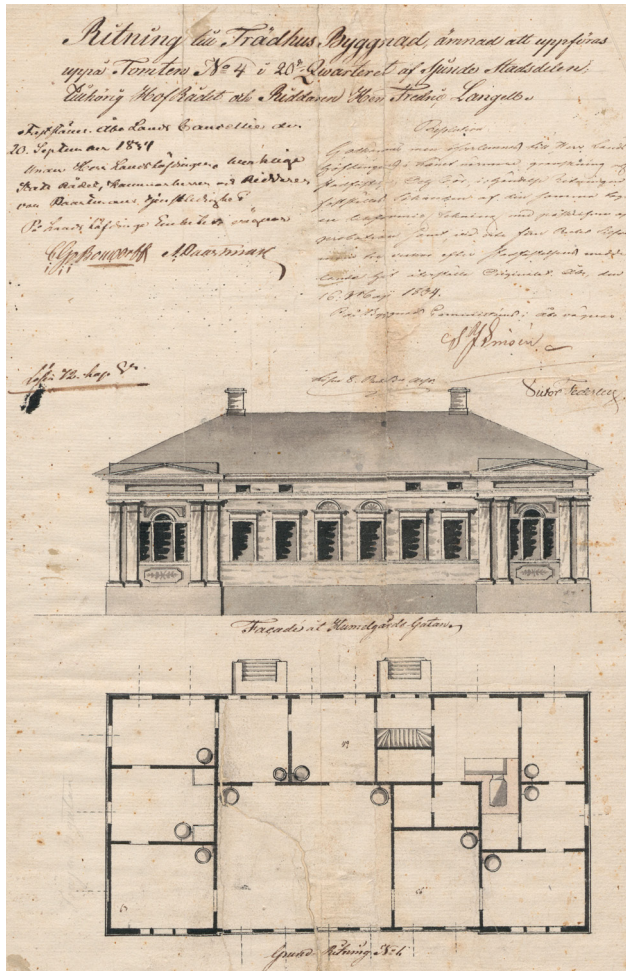
1	Santonen, Pirjo. op.cit. s.19
2	ibid. s.114
3	ibid. s.23
4	Uusitalo, Sinikka. <i>Turun kaupungin historia 1918-70</i> . Turku: Turun Sanomat, 1982. s.333
5	Santonen, op.cit. s.21-22
6	ibid. s.27
7	Uusitalo, op.cit. s. 333, Santonen, op.cit. s.32-35
8	Santonen, op.cit. s.38
9	ibid. s.62
10	ibid. s.35-36
11	ibid. s.36, 188
12	ibid. s.64-65
13	Uusitalo, op.cit. s.339
14	ibid., s.334, 339, Santonen, op.cit. s.120
15	Santonen, op.cit. s.73-74
16	ibid. s.91, Vahtera, Eero. Kauppaopiston rakennushanke. <i>Suomen Turku 1 / 1966</i> , s.16
17	Santonen, op.cit. s.98-100
18	ibid. s.103
19	ibid. s.103, 105
20	ibid. s.107, 189
21	ibid. s.108
22	ibid. s.193, 230
23	ibid. s.111-112, 133, 158-161, 172-173
24	ibid. s.151-152, 188
25	ibid. s.153

KUVA 5

KONE- JA PIKAKIRJOITUSOPPIA, 1972. (SANTONEN, KAUPPAOPETUKSEN URANUURTAJA SUOMESSA, S. 212. KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO. KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 6

LASKUKONEOPPIA. (SANTONEN, KAUPPAOPETUKSEN URANUURTAJA SUOMESSA, S. 126. KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO. KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 7

12

KUVA 8

KUVA 10

KUVA 11

04 TOIMITILAHISTORIA

Handelsskolan, Handelsinstitutet, Kauppaopisto ja Kauppaoppilaitos ovat toimineet historiansa aikana useissa toimipisteissä:

1839-41 Langéllin talo: Handelsskolan i Åbo aloitti toimintansa 1839 hovineuvos Fr. Langéllin talossa Humalistonkadun ja Puutarhakadun kulmauksessa. Yksikerroksisesta puutalosta vuokrattiin iso sali, neljä kamaria sekä osuutta leivintupaan ja puuvajaan. Opettaja asui samassa talossa. Koulu toimi ensimmäisessä toimipisteessä vuoteen 1841 asti. Nykyisin paikalla sijaitsee Maalaistentalo. ¹

1841-51 Kingelinin talo: Handelsskolanin perustajan kauppaneuvos A. Kingelinin talo sijaitsi Anikaistenkatu 8:ssa (Yliopistonkadun kulmassa). Talo on sittemmin purettu. ²

1851-60 Tryggin talo: Handelsskolan toimi Suurtorilla kauppias C.E. Tryggin talossa. Turun palon jälkeen kruunu lunasti talon, johon sijoitettiin yläalkeiskoulu ja teknillinen reaalikoulu. Tryggin talo yhdistettiin 1872 Svenska klassiska lyceum i Åbo -kimnaasiin eli Classicumiin eli nykyiseen Katedralskolan i Åboon. ³

1860-62 Hambergin talo: ”Liiketoimissaan epäonnistuneen kauppiaan” ⁴ Carl Fr. Hambergin talo sijaitsi Itäinen Rantakatu 6:ssa. Nykyisen Rettigin talon paikalla sijainnut kivitalo oli rakennettu jo 1643. Kun Hamberg erosi kaksi vuotta myöhemmin toimestaan, joutui koulu muuttamaan. ⁵

KUVA 7

LANGÉLLIN TALO. (DIGINARC / KANSALLISARKISTO)

KUVA 8

KINGELINIIN TALO. (DIGINARC / KANSALLISARKISTO)

KUVA 9

TRYGGIN TALO, KUVASSA YHDISTETTYNÄ SVENSKA KLASSISKA LYCEUM I ÅBO-KOULUUN. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO. KUVAAJA: KAMERA-AITTA)

KUVA 10

1862-67 Suomen Talousseuran talo: Talousseura toimii Hämeenkatu 28:ssa. Sen oli C.F. Schröder suunnitellut 1760-62 alkuun Daniel Gadolinin asuintaloksi ja siinä oli sittemmin hovioikeuden presidentin residenssi. P.J. Gylich muutti talon empire-tyyliseksi 1829-31, ja Alexander Nyström korotti 1-kerroksiset siivet 2-kerroksisiksi 190. ⁶ Kauppakoulu vuokrasi talosta 3 huonetta ja puuvajan. ⁷ Talo on suojeltu sr-1-merkinnällä.

1867-86 Richterin talo: Handelsskolan toimi Richterin talossa Multavierunkatu 1:ssä (Yliopistonkatu 2). Alunpitäen saksalaisella Richterin suvulla oli korttelissa useita rakennuksia. Handelsskolan toimi puurakennuksessa. Nämä purettiin 1960 nykyisten asuinkerrostalojen tieltä. ⁸

1886-1908 Eerikinkatu 22: Handelsinstitutetiksi muuttuneen koulun ensimmäinen oma toimitalo ⁹ sijaitsi kaupungin lahjoitustontilla. Yksikerroksisessa puutalossa oli 3 luokkahuonetta, opettajainhuone, naisopiskelijoiden huone sekä vahtimestarin asunto. Talo kävi pieneksi koulun laajentuneelle toiminnalle.

1906-68 Aurakatu 11: Handelsinstitutista Turun kauppaopistoksi muuttunut koulu osti vuonna 1906 rakentamattoman tontin Puolanmäeltä Aurakatu 11:stä (Aurakadun ja Maariankadun kulmasta). Senaatti myönsi lainan 3-kerroksiseen kivirakennukseen. Turun vt. kaupunginarkkitehti J. Eskil Hindersson suunnitteli jugend-tyylisen rakennuksen, johon opisto muutti muutti 1.9.1908. ¹⁰ Kahdessa alimmassa kerroksessa oli 4 luokkahuonetta, kanslia, opettajainhuone, kirjasto huone, hallit, mallikonttori (kirjanpidon ja konttori-

HAMBERGIN TALO. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO, ÅBO AKADEMIS BILDSAMLINGAR. KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 11

SUOMEN TALOUSSEURAN TALO. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO. KUVAAJA PALDAN, TURKU)

KUVA 12

SUOMEN TALOUSSEURAN TALO. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO. KUVAAJA PALDAN, TURKU)

KUVA 9

KUVA 12

KUVA 14

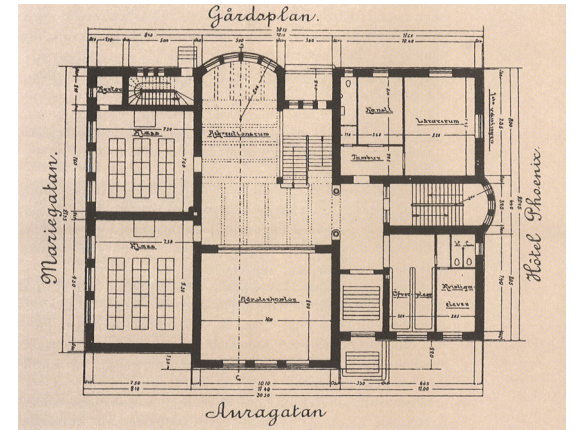

KUVA 13

KUVA 15

KUVA 16

työn opetusta varten) sekä kaksi suurta salia (tavarakokoelmia, opetusvälineitä, tavaraoopin ja fysiikan opetusta varten). Kolmas kerros käsitti kaksi asuinhuoneistoa, jotka muutettiin 20-30-luvuilla luokkahuoneiksi ja konekirjoitusluokaksi. Oman kirjaston lisäksi voitiin hyödyntää naapurissa Phoenix-talossa sijainneen Turun Yliopiston kirjastoa.¹¹ Sodan aikana syksyllä 1939 ja kesä-lokakuussa 1941 koulurakennuksessa majoitettiin reserviläisiä ja sotilaita.¹²

Kauppaopiston lisäksi talossa toimi Turun kauppakoulu, 1927-63 Turun Liikeapulaiskoulu ja 1950-58 Turun Kauppakorkeakoulu, joka muutti omaan rakennukseensa Rehtorinpellonkadulle. Aurakadun opetustiloja laajennettiin rakentamalla ullakolle 520 m².¹³ Uusia tiloja saivat myynti- ja mainosluokka, varastot, auditorio, konekirjoitusluokka, koneteknillinen luokka, tavaraoopin kokoelmahuone, pieni laboratorio sekä vahtimestarin asunto.¹⁴

Laajennuksen suunnittelijana oli rehtori Eero Vahteran serkku, arkkitehti Olli Vahtera.¹⁵ Laajennus valmistui helmikuussa 1957. Seuraavana vuonna kellarikerrokseen rakennettiin kerhuhuone ja kahvio ja korjattiin Kauppakorkeakoululta vapautuneet tilat kolmannessa kerroksessa.¹⁶

Turun kauppaopisto muutti Aurakadun talosta 1968. Myöhemmin rakennuksessa ovat toimineet Kieli-instituutti ja Turun Työväenopisto, ja se on 2018 Puolalanmäen lukion käytössä. Rakennus on sr-1-merkinnällä suojeltu arvorakennus.

1968- Kellonsoittajankatu 9-11: Kolmas opiston oma rakennus on arkkitehtien Reino Lukander ja Olli Vahtera 1966 suunnittelema

KUVA 13
RICHTERIN TALO. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-ISNTITU-
UTIN KUVA-ARKISTO. KUVAAJA PALDAN, TURKU)

KUVA 14
AURAKATU 11, OIKEALLA PHOENIX, TURUN YLIOPISTO. (MUSEOVIRAS-
TON KUVA-ARKISTO. KUVAAJA M.L. CARSTENS)

KUVA 15
NÄKYMÄ AURAKADUILTA, VASEMMALLA PUOLELLA AURAKATU 11.

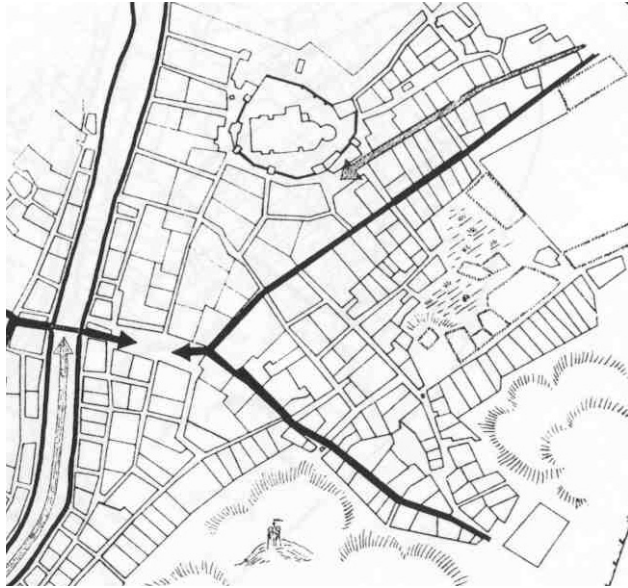
edistysellinen koulutalo, joka toteutettiin 1967-68 (ks. luvut 07-09). Rakennusta saneerattiin ja laajennettiin 1993-94 (Vahtera-arkkitehdit oy). Talo on edelleen, nyttemmin Turun ammatti-instituutin osaksi sulautuneen koulun käytössä.

1983-96 Kaskenkatu 5: Mustainveljestenkujan ja Kaskenkadun kulmauksessa sijaitseva oppilaitos, jonne ruotsinkielinen osasto siirrettiin Kellonsoittajankadun tila-ahtauden vuoksi vuosiksi 1983-96.¹⁷ Turun kaupungin kauppakoulun ja suomenkielisen työväenopiston tarpeisiin rakennetun talon suunnittelivat Abel Sandelin ja Unto Toivonen, ja se valmistui Kellonsoittajankadun toimitaloa aikaisemmin, jo 1962. Myös Turun Liikeapulaiskoulu toimi 1963-70 tässä talossa¹⁸. Nykyisin talossa toimii Turun suomenkielinen työväenopisto – Åbo Svenska arbetarinstitut.

- 1 Santonen, op.cit. s.17-18, 80-81, sekä Vahtera, Eero. Turun Kauppaopiston eräitä kehityspiirteitä. *Suomen Turku 3 / 1968*. s.9
- 2 Santonen, op.cit. s.18
- 3 ibid. s.80, sekä Turun Kauppaopisto. wikipedia-artikkeli https://fi.wikipedia.org/wiki/Turun_kauppaopisto
- 4 Santonen, op.cit. s.19
- 5 ibid.
- 6 Laaksonen, Mikko & Nummelin, Juri. *Turun arkkitehtuuriopas*. Turku: Kustantaja Laaksonen, 2013. s.83
- 7 Vahtera, op.cit. s.9
- 8 Santonen, op.cit. s.80, sekä Turun Kauppaopisto. wikipedia-artikkeli https://fi.wikipedia.org/wiki/Turun_kauppaopisto
- 9 Vahtera, op.cit. s.9
- 10 Santonen, op.cit. s.31
- 11 ibid. s.58
- 12 ibid. s.44
- 13 Vahtera, Eero. Kauppaopiston rakennushanke. *Suomen Turku 1 / 1966*. s.16
- 14 Santonen, op.cit. s.72
- 15 Olli Vahteran pohjan Esa Vahteran sähköposti
- 16 Santonen, op.cit. s.72-73
- 17 ibid. s.141
- 18 Ibid. s.114

(VANHA VALOKUVA, JAS OY AURAKATU 22:N KOTISIVUT LÄHDE JA KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 16
AURAKATU 11, POHJAPIRIUSTUS. (SANTONEN, KAUPPAOPETUKSEN URANUURTAJA SUOMESSA, S.31)

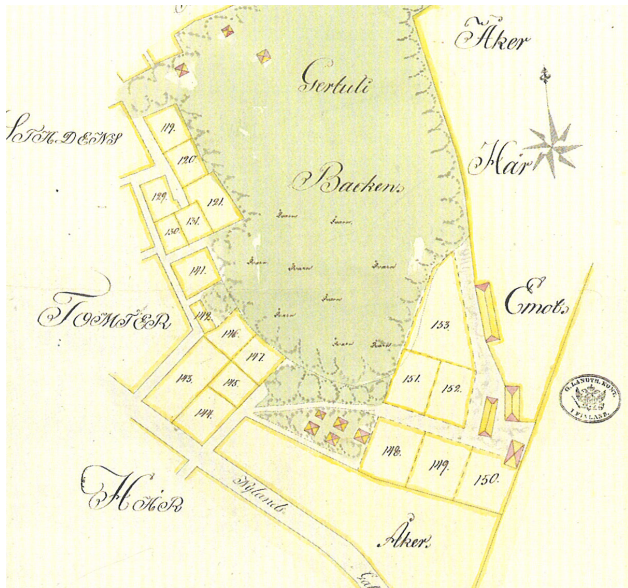
KUVA 17

KUVA 18

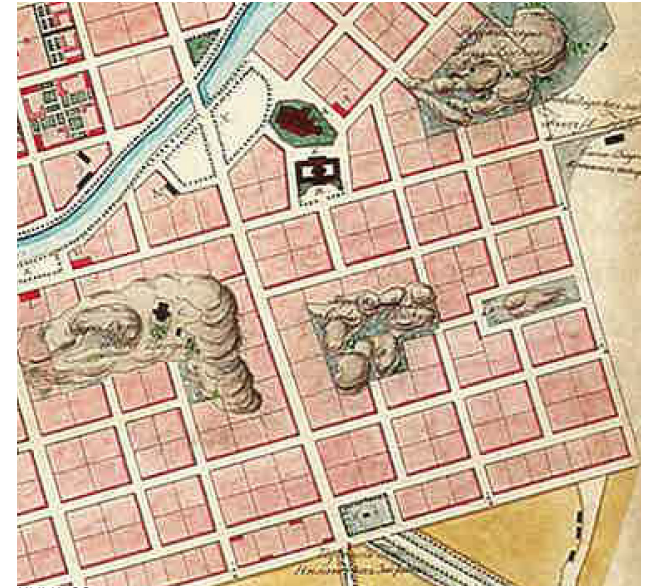
KUVA 19

KUVA 21

KUVA 22

KUVA 23

KUVA 20

KUVA 24

05 KORTTELI- JA KAAVAHISTORIA

Kauppaoppilaitoksen Aurakadun koulurakennus kävi 1950-luvun lopulle tultaessa ahtaaksi, vaikka ullakkotilat oli rakennettu luokkatiloiksi ja Kaupparakorkeakoululta vapautuneet tilat saatu omaan käyttöön. Oppilasmäärät olivat kasvaneet kaksikielisyyden, uusien rinnakkaisluokkien, jatkokoulutuksen ja eri linjojen (keskikoulu- ja ylioppilaslinjat) vuoksi. Lisäksi koulutusaikaa haluttiin pidentää.¹

Arkkitehti Olli Kestilän johtama toimikunta totesi 1961, että omalla tontilla ei ollut enää laajennustilaa.² Tarvittiin uusi tontti uutta koulurakennusta varten. Tarve oli 5000 m²:n tontille ja 25000...26000 m³:n koulurakennukselle. Alustavasti oli katsottu Moriabergin tonttia Kaskentien ja Kunnallissairaalan tien risteyksessä, mutta sen kaupunki päätti varata sairaalan laajennusta varten.³

Kellonsoittajankadulta löydettiin kaksi vierekkäistä tonttia, joista toisella sijaitsi vuonna 1922 rakennettu Kerttulin sivupaloasema. Tontit päätettiin yhdistää ja sivupaloasema purkaa, mikä aiheutti naapureissa vastustusta. Tontin pinta-ala oli sopiva 5967,4 m². Tontin oli ahdas: tuleviin laajennuksiin ei olisi tilaa. Etuja olivat sen keskeisyys ja rauhallisuus sekä muiden kauppakoulujen, -opistojen ja -korkeakoulujen läheisyys (ajatellen opettajain vaihtoa ja kirjastojen käyttöä).⁴ Kauppahintana Turun kaupunki myönsi kauppaopistolle korotonta lainaa siksi ajaksi kun tonttia käytettäisiin opiston tarkoituksiin.⁵

KUVA 17

OTE SUOMEN VANHIMMASTA KAUPUNKIKARTASTA 1634. PERUSTUU OLOF GANGIUKSEN MITTAUKSIIN. (TURUN KATUJA JA TOREJA, S.26. TURUN MUSEOKESKUS / KANSALLISARKISTO)

KUVA 18

KAUPUNKIKARTTA 1634. (TURUN MAAKUNTA-ARKISTO)

KUVA 19

KAUPUNKIKARTTA 1710. PERUSTUU WETTERWIJKIN, ÖSTRINGIN JA BERGMANIN MITTAUKSIIN. (TURUN KATUJA JA TOREJA, S.58-59. TURUN MUSEOKESKUS / KRIGSARKIVET)

KUVA 20

DANIEL GADOLININ KAUPUNKIKARTTA 1750. (TURUN KATUJA JA TOREJA, S.64-65. TURUN MUSEOKESKUS / RIKSARKIVET)

Kellonsoittajankatu 11-13 sijaitsee **Kerttulinmäellä** (Gertrudsberget), joka on yksi Turun seitsemästä kukkulasta. Kerttulinmäen asemakaavallinen kehitys alkoi keskiajalla 1318 palon jälkeen ja jatkui erityisesti 1400-1500-luvuilla.⁶ Keskiajan lopulla mäellä sijaitsi useita taloja. Mäki tunnettiin myös tuulimyllyjensä vuoksi nimellä Myllymäki.⁷

Vuoden 1423 kaupunkikartassa Kerttulinmäen nimi on Galghabergit (Hirsipuunmäki, -vuori), Olof Gangiuksen kaupunkikartassa 1634 Mätäjärven kallio. Kartassa oleva teksti *Kärtula kyrkio gård* tarkoittaa Uudenmaan tien varressa sijainnutta Pyhän Kerttulin kiltatupaa, hospitaalia, joka lienee rakennettu 1439, ehkä jo 1300-luvulla. Se sijaitsi nykyisen Pyhän Kerttulin oikopolun ja Karjakadun (nyk. Uudenmaankadun) risteyksen tuntumassa. Samassa yhteydessä oli 1700-luvulle rikollisten hirttopaikka ja hautausmaa, mistä nimi Hirsipuunmäki juontuukin.⁸

Wetterwijkin, Östringin ja Bergmanin kartassa 1709-10 paikka on selitetty tekstillä *afrättsplatsen* (= rangaistus-, surmaus-, teloitus-, hirsipuupaikka)⁹, Daniel Gadolinin kartassa 1756 tekstillä *skarprät-tare*. Muutoin nykyisen Kellonsoittajankadun tienoo koostuu pienistä tonteista ja epäsäännöllisestä katuverkosta.¹⁰ Johan Tillbergin tonttijakosuunnitelmassa 1800 ja -kartassa 1808 kaupungin kasvaa kukkuloille: Gertuli Backenin peltoihin rajautuva alue on jaettu pieniin tontteihin.¹¹ Walleniuksen kartta 1827 esittää harmaalla suurpalossa tuhoutuneet korttelit, joista nyt tutkittava alue on yksi.

KUVA 21

JOHANN TILLBERGIN KERTTULINMÄEN TONTTIKARTTA 1800. (TURUN KATUJA JA TOREJA, S.67. TURUN MUSEOKESKUS / KANSALLISARKISTO)

KUVA 22

WALLENIUKSEN TURUN PALON LAAJUUSKARTTA 1827. (TURUN KATUJA JA TOREJA S.74-75. TURUN MUSEOKESKUS / KANSALLISARKISTO)

KUVA 23

CARL LUDVIG ENGEL, TURUN ASEMAKAAVA 1828. RUUTUKAAVAJAKO. (CARL LUDVIG ENGEL 1990, S.261. TURUN MUSEOKESKUS / P.O.WELIN)

KUVA 24

LAKANA. TURUN RUUTU-ALUEKAAVAN VIIMEINEN YHTENÄINEN HYVÄKSYTTY ASEMAKAAVA 1897. (TURUN KATUJA JA TOREJA, ESILEHDET. TURUN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖ- JA KAAVOITUSVIRASTON ARKISTO)

KUVA 25

KUVA 26

18

KUVA 28

KUVA 29

KUVA 30

KUVA 27

KUVA 31

korttelit, joista nyt tutkittava alue on yksi.¹²

C.L. Engelin jakoi asemakaavaluonnoksessaan 1827 korttelit säännönmukaisesti palokuijiin. Kerttulinmäki jää korttelin sisälle puistoalueeksi. Engel loi kaupunginosaa jäsenöivän Kurjenkaivonkentän ja Kerttulin poikkikadun muodostaman akselin.¹³ Vahvistetussa asemakaavassa 1828 Kerttulinmäestä on muodostettu suurkortteli.¹⁴ Kerttulin poikkikadun nimi muutettiin Kaarinankaduksi 1890.¹⁵

Keisarillisen Senaatin 1897 vahvistamassa asemakaavassa nimeltä mainittu Kellonsoittajankatu päättyy Kerttulinvuoreen; se yhdistettiin Hovioikeudenkatuun vasta 1930-luvulla molempien katuosuuksien säilyttäessä ”onnistuneen kauniit nimensä”. Kortteli on jaettu palokuijiin 7 tonttiin; näistä yksi on Pyhän Kerttulin oikopolku. Palokujat perustuvat Engelin luonnokseen 1827.¹⁶ Pyhän Kerttulin oikopolulle annettiin nimi vasta 1995 nimistötoimikunnan kokouksessa. Kaavassa 1997 Turun kauppaopetussäätiön tontin yleiselle jalankululle varattu tontin osa nimettiin samalla nimellä. (Samassa yhteydessä asemakaavanmuutoksessa Kauppaopiston kerrosluuku IV muutettiin rakennetun tilanteen mukaiseksi kuudeksi VI.)¹⁷

Tuleva kauppaopiston kortteli oli Kellonsoittajankadun puolelta rakentunut pääasiassa 1920-luvulla. Kellonsoittajankadun varrella olevan Kerttulin koulun kaava on vuodelta 1935. Uudenmaankadun puoli kortteliä rakennettiin pääasiassa 1950-60-luvuilla. Kauppaopilaitos valmistui 1968.

KUVA 25
NÄKYMÄ UUDENMAANKADULTA KERTTULINKOULULLE. TULEVAN KAUPPAOPPILAITOKSEN TONTTI SIIJAITSEE KERTTULINKOULUN EDESSÄ OLEVALLE MÄKIPUISTIKOLLE. 1921. (TURUN KAUPUNKI, YMPÄRISTÖ- JA KAAVOITUSVIRASTON ARKISTO)

KUVA 26
NÄKYMÄ KERTTULIN KOULUN YLI TULEVAN KAUPPAOPPILAITOKSEN TONTILLE. (LÄHDE ?????)

KUVA 27
KERTTULIN SIVUPALOASEMA, 1956. (TURUN MUSEOKESKUS / VALOKUVA-ARKISTO, KUVAAJA M. SJÖBLOM)

KUVA 28
NÄKYMÄ KAARINANKADULTA KOHTI TÄHTITORNIA. VASEMMALLA PA-

- 1 Santonen, op.cit. s.79
- 2 ibid.
- 3 Vahtera, Eero. Kauppaopiston rakennushanke. op.cit. s.16
- 4 ibid. s.17
- 5 ibid.
- 6 Junnila, Hilikka. artikkelit ”Keskusta-alueen nimistön muodostuminen vuosina 1830-1999. Kaupunginosat I-IX ja Satama” ja ”Keskusta-alueen (I-IX) ja Sataman asemakaavallisten alueiden nimet vuonna 1830-1999” teoksessa Kupila, Sanna & Söderström, Marita. Turun katuja ja toreja. Nimistöhistoriaa keskiajalta nykypäivään. Turku: Museokeskus, 2011. s.40
- 7 ibid. s.39-40
- 8 ibid. s.26, 228-229
- 9 ibid. s.58-59
- 10 ibid. s.64-65
- 11 ibid. s.67, 72
- 12 ibid. s.74-75
- 13 ibid. s.81-82
- 14 ibid. s.86-87
- 15 Junnila, op.cit. s.330
- 16 ibid.
- 17 Turun kaupungin kiinteistö- ja rakennustoimi / kaavoitusosasto. Ajantasakaava ja Asemakaavaselostus. Asemakaavatunnus 16 / 1997. 25.11.1997

LOASEMAN PÄÄTY, 1933. (TURUN MUSEOKESKUS / VALOKUVA-ARKISTO, TURUN SANOMAT)

KUVA 29
KELLOSOITTAJANKADUN JATKEEN RAKENNUSTYÖT, 1935. (TURUN MUSEOKESKUS / VALOKUVA-ARKISTO, TURUN SANOMAT)

KUVA 30
HOVIOIKEUDENKADUN KERTTULIN PUOLEINEN PÄÄ ENNEN YHDISTÄMISTÄ KELLONSOITTAJANKATUUN, 1933. (TURUN MUSEOKESKUS / VALOKUVA-ARKISTO, TURUN SANOMAT)

KUVA 31
KELLONSOITTAJANKATU KOHTI TUOMIOKIRKKOJA, 1958. (TURUN MUSEOKESKUS / VALOKUVA-ARKISTO, KUVAAJA C.J. GARDBERG, WWW.FINNA.FI)

KUVA 32

KUVA 33

06 KONTEKSTI

Kauppaoppilaitoksen koulurakennus sijaitsee varsin yhtenäisesti rakentuneella alueella, vaikkakin rakennukset ovat eri vuosikymmeniltä: 1920-luvulta, 1950- ja 1960-luvulta. Yhtenäinen vaikutelma syntyy mm. rakennusten pääosin 4-5-kerroksista massoista ja siitä, että 1920-luvun umpikorttelin osiksi tarkoitettut talot ja 1950- ja 1960-lukujen umpikorttelia muodostamattomatkin rakennukset seuraavat pääosin engeliläisen ruutukaavan katulinjoja. Korttelirakenne ja katutila ovat näin selkeitä. Korttelin sisätila on vihreä puistokaistaleen ansiosta.

Kaupunki- ja katunäkymää jäsennoi itseoikeutetusti Turun tuomiokirkon kellotorni ja ruutukaavan suhteen vinoon jäänyt päämassa. Kellotorni on huomioitu Kauppaoppilaitoksen ruokalan sijoituksessa ja siitä avautuvissa näkymissä.

Kaarinankadun ja Kellonsoittajankadun risteykseen sijoittuu kauppaoppilaitoksen (Turun ammatti-instituutin) lisäksi Luostarivuoren koulun Kerttulin yksikkö sekä Kerttulin koulu.

Jugend-tyylinen **Kerttulin koulu** (Kaarinankatu 3) sijaitsee Kaarinankadun-Kurjenkaivonkentän akselin risteyksessä. Suunnittelusta järjestettiin kilpailu, jonka 1. palkinnon voitti Jarl Eklund. Koulun suunnitteli kaupunginarkkitehti J. Eskil Hindersson 1911-12 ja modernimman voimistelusaliosan kaupunginarkkitehti Abel Sandelin 1964-65. Koulurakennus on arkkitehtonisesti ja kaupunkikuvallisesti

KUVA 34

korkeatasoisena suojeltu rakennussuojelulla 11.1.2018. Koulun tunnetuin oppilas on presidentti Mauno Koivisto. ¹

Kerttulinruudun (Hämeenkadun, Kiinamyllynkadun, Itäisen Pitkädun ja Uudenmaankadun rajaaman alueen) naapurusto käsittää useita 1920-luvun klassismia edustavia taloja muodostaen ehjiä kaupunkikuvallisia näkymiä ja katutiloja:

As oy Kellonsoittaja (Kellonsoittajankatu 8), arkk. Erik Bryggman ja Ilmari Ahonen, 1925-26, sekä viereinen matala rakennus, suunnittelija Anton Saviander 1911. Viisikerroksinen asuintalo käsittää pienasuntoja. Se on suojeltu asemakaavassa. ²

As oy Kurki (Vähä-Hämeenkatu 15), rkm J.E. Arola 1927-28. ³

As oy Kerttuli (Kellonsoittajankatu 13), arkk. Alexander (Alex.) Nyström 1924-25. Nyström oli arkkitehti Gustaf Nyströmin pikkuveli ja teollisuuskoulun opettaja, Åbo Akademin rakennustekniikan opettaja, lääninrakennuskonttorin apulaisarkkitehti ja esimies 1925-26, museolautakunnan puheenjohtaja, poliitikko. ⁴ Nyström siirtyi sujuvasti jugendista 20-luvun klassisismiin.

As oy Kivilinna (Kellonsoittajankatu 15), arkk. Alexander (Alex.) Nyström, 1924-25. Talossa asui alunpitäen hovioikeuden ja lääninhallinnon virkamiehiä. Rakennus on presidentti Mauno Koiviston lapsuudenkoti. ⁵

As oy Sirkkala (Sirkkalankatu 11 b), arkk. Ilmari Ahonen, 1924-25. ⁶

As oy Venus (Sirkkalankatu 13), arkk. P.J. Gylich, 1853-57, muutos Anton Saviander, 1927-28. ⁷

Sirkkalankatu 14 b, valmistui 1828, laajennettiin 1895-97, muutos

KUVA 35

arkk. Alexander Nyström 1914 ja rkm J.E. Arola, 1927. Arola toimi alunpitäen Nyströmin avustajana. ⁸

As oy Sirkkalankatu 16, rkm J.E. Arola, 1928-29. ⁹

As oy Sirkkalankerttu (Kerttulinkatu 15), suunnittelija August Krook, 1928-29, arkk. Martti Heikura, 1938-39. ¹⁰

As oy Sirkkalankatu 8 a, suunnittelija Karl Bäckström, 1922. ¹¹

As oy Kaarinankatu 2 / As oy Kurjenlinna, arkkitehti-kirjailija-poliitikko Vietti Nykänen 1926-27, rkm J.E. Arola 1928. ¹²

Myös **1950-60-lukujen kerrostaloarkkitehtuuri** ¹³ muodostaa myös materiaaliensa, rakennuskorkeutensa ja väriensä puolesta ehjää kortteliympäristöä, vaikkakaan ei umpikorttelia:

Asunto-oy Kerttulinkallio (Kellonsoittajankatu 3), arkk. Aarne Ehojoki, 1958-59, kadun varrella oleva kerrostalo sekä korttelin keskelle rinteeseen asettava, nivelletty rakennus, joka antaa vaikutelman kolmesta eri pistetalosta.

Asunto-oy Hämölä (Vähä-Hämeenkatu 14 / Kellonsoittajankatu 1), arkk. Pekka Aho ja Pekka Pesonen, 1969-70.

Asunto-oy Turun Uudenmaankatu 8 (Vähä-Hämeenkatu 16, Uudenmaankatu 8) arkk. Osmo Salokannel, 1961-62, asuinkerrostalo, jossa Uudenmaankadun puolella matala liikesiipi ja Baptistisrk:n kappeli.

Asunto-oy Cortile (Uudenmaankatu 10), arkk. Pekka Pitkänen ja Olli Vahtera, 1959-60-

Asunto-oy Uudenmaankatu 12 A (Uudenmaankatu 12 a), arkk.

KUVA 36

Pekka Pitkänen ja Olli Vahtera, 1959.

Asunto-oy Salita (Uudenmaankatu 12 b), asuinkerrostalo ja liikera-kennus, arkk. Pekka Pitkänen ja Olli Vahtera, 1959-60.

- 1 Laaksonen, op.cit. s.64-65, sekä Museovirasto <https://muinaismuistot.info/>
- 2 Laaksonen, ibid. s.66, sekä Lahtinen, Rauno & Otronen, Merja. Kävely 1920- ja 1930-lukujen Turussa. Turku-seuran julkaisu nro 34. Turku: Turkuseura, 2012, s.38-40
- 3 Laaksonen, ibid.
- 4 ibid., sekä Lahtinen, op.cit. s.42-43
- 5 ibid., sekä Lahtinen, ibid. s.40-41
- 6 ibid., s.67
- 7 ibid.
- 8 ibid., sekä Lahtinen, op.cit. s.44
- 9 ibid.
- 10 ibid.
- 11 ibid.
- 12 ibid. sekä Lahtinen, op.cit. s.37-38
- 13 Suunnittelija- ja osoitetiedot 1950-60-luvun rakennuksista on antanut kaavoitusarkkitehti Katja Tyni-Kylliö, Turun kaupungin Kaupunkiympäristötoimiala, Kaupunkisuunnittelu.

KUVA 32

KERTTULINKOULU, J.ESKIL HINDERSON 1911-12. (WIKIPEDIA, KUVAAJA SAMULI LINTULA / CREATIVE COMMONS 3.0)

KUVA 33

AS OY KELLONSOITTAJA, E. BRYGGMAN JA I. AHONEN 1925-26. (MIKKO LAAKSONEN / BRYGGMAN-SÄÄTIÖ, KUVAAJA MILLA JÄRVIPETÄJÄ)

KUVA 34

KORTTELISTON SISÄPIHA (M. MANNBERG / LPR 2018)

KUVA 35

AS OY UUDENMAANKATU 12 A, P.PITKÄNEN & O.VAHTERA, 1959 (M.MANNBERG / LPR 2018)

KUVA 36

AS OY KERTTULINKALLIO, A. EHOJOKI 1959, (M. MANNBERG / LPR 2018)

KUVA 37

KUVA 38

07 KAUPPAOPISTON UUDISRAKENNUS 1966-68

Uuden koulutalon rakentamista varten perustettiin rakennustoimikunta, jonka puheenjohtajana toimi tj ekonomi Arno Viljanen, ja jäseninä oikeusneuvosmies Arvid Schrey, satamakamreeri, valtiot.maisteri Kunto Lehto sekä rehtori FL Eero Vahtera. Lisäksi kuultiin asiantuntijana ammattikasvatusneuvos Bertel Cronhjortia. ¹

Opiston tuli uudessa talossaan tyydyttää Turun ja sen ympäristön koulutustarve ainakin 10-15 vuoden ajan ja suunnittelussa oli huomioitava sekä Suomessa että ulkomailla tapahtunut kehitys ja uusimmat saavutukset ja myös ennakoita tuleva kehitys. ² Ahtaissa taloudellisissa rajoissa tilaohjelma painotti merkonomikoulutuksen ja jatkokoulutuksen luokahuonetarvetta, joten mm. uuteen tietotekniikkaan liittyneet lävistyshuoneet jätettiin pois ohjelmasta. ³

Ammattikasvatushallitus hyväksyi huonetilaohjelman 30.8.1965 ja luonnossuunnitelmat 25.5.1966. Asemakaava vahvistettiin 27.4.1966. Rakennuslupapaperitukset ja -selitys on päivätty 15.9.1966, ja Turun maistraatti hyväksyi ne 30.11.1966. Rakennushallitus vahvisti pääpiirustukset työselityksineen 25.10.1966 ja ammattikasvatushallitus hyväksyi ne lopullisesti 7.12.1966. ⁴

”Uudisrakennus tulee valmistuttuaan tarjoamaan erinomaiset ulkonaiset edellytykset tehokkaalle ja uudenaikaiselle ja tarpeelliselle jatko- ja erikoiskoulutukselle. Oppilaille ja opettajille rakennus antaa viihtyisän tyyssijan. Myös paikallisen merkonomiyhdistyksen toiminnan ulkonaiset edellytykset paranevat oleellisesti,” ennakoii rehtori Eero Vahtera Suomen Turku -lehdessä. ⁵

KUVA 37

KELLONSOITTAJANKADUN UUDISRAKENNUKSEN TULIPALO TYÖ-MAAVAIHEESSA TALVELLA 1968. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO, KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 38

KELLONSOITTAJANKADUN UUDISRAKENNUKSEN HARJANNOSTAJAISET 28.3.1968. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO, KUVAAJA FOTO-RAUTAVUORI TURKU)

Työmaa käynnistyi joulukuussa 1966 ja rakennusajaksi arvioitiin 15 kk. ⁶ Työtä hankaloittivat talven 1967-68ovat pakkaset sekä tulipalo, jonka vuoksi rakenteita jouduttiin puhdistamaan. ⁷ Harjannostajaiset pidettiin 28.3.1968 ja loppukatselmus 25.6.1968. Koulurakennus luovutettiin rakennuttajalle pari kuukautta arvioitua myöhemmin 28.6.1968 ja se otettiin käyttöön kauppaopiston 130. toimintavuotena 2.9.1968. Vihkiäisjuhla järjestettiin 24.11.1968. ⁸

Kaikki urakoitsijat valittiin urakkatarjouskilpailun pohjalta, ja urakoitsijat suoriutuivat rehtorin mukaan osuudestaan hyvin. ⁹ Urakkasopimuksen loppusumma oli 2,5 miljoonaa markkaa (1967), mutta lopulliset kustannukset kasvoivat lähes 4 miljoonaan markkaan mm. devalvaation vuoksi. Rakennustyöt rahoitettiin valtionavustuksilla (25 % kustannuksista), valtion lainoilla (25 %), opiston omistamien pankkien ja teollisuusyhtiöiden osakkeiden myynnillä, Aurakadun koulutalon myynnillä Turun kaupungille (1965) sekä säästöpankki- ja vakuutusyhtiölainoilla. ¹⁰

Tilaohjelma:

pohjakerros: kylmä autopaikoitustila 80 ap, väestönsuoja, varasto- ja koulukaluston huolto/korjaustila

1.krs: pääaula ja vaatesäilytys, juhlasali-liikuntasali 440 p, ruokasali (edelliset toisiinsa avattuna 700 p, 650 m²), valmistuskeittiö, (oppilasneuvoston ylläpitämä) paperi-kirjakauppa, oppilaiden wc-tilat, sivuaua ja vaatesäilytys, oppilaiden wc-tilat

2.krs: pääporrastila, keskikäytävä, luokahuoneet, erikoisluokat: harjoitusmyymälä ja somistamo näyteikkunavetriineineen), opettajainhuoneet 4 kpl, hallintotilat (rehtori, sihteeri), sivuporrastila, juhlasalin takana maantasossa vahtimestarin ja talonmiehen asunnot

3.krs: pääporrastila, keskikäytävä, luokahuoneet, kieliluokat, erikoisluokat: kaksi konekirjoitusluokkaa, kielistudio, konttoriteknillinen luokka, opettajain työhuone, sivuporrastila

4.krs: pääporrastila, keskikäytävä, luokahuoneet, erikoisluokat: kaksi kirjanpitoluokkaa, auditorio (112 p, myös atk-opetus), laboratorio (kemian peruskokeet, mikroskooppiset tavaratutkimukset), kokoelmahuone (kemian koevälineet, tavaränäytteet), talousmaantieteen luokkaan liittynyt karttavarasto, kirjasto, opettajain työhuone ja monistamo, sivuporrastila, oppilaiden tauko- ja tupakkatila. ¹¹ (Tämä muutettiin 80-luvun alussa yrittäjävetoiseksi oppilaiden kahvilaksi, jona tila toimi vuoteen 1993 asti.)

Luokahuoneita rakennuksessa oli kaikkiaan 24 kpl ja niistä osa oli aineluokkia. Erikoisluokkia 12 kpl (edellä nimetyt luokkatilat). ¹²

Luokkien varustelu oli edistysellistä. 4. kerroksen ”täysin ilmastoidussa” auditoriossa voitiin esittää elokuvia ja rainoja ¹³, ja koko takaseinän levyinen takaikkuna voitiin pimentää rullaverhoilla. Takaseinän lämmityspatteri oli upotettu patterisyvennykseen.

Konekirjoitus- ja kirjanpitoluokat ja konttoriteknillinen luokka sähköistettiin *”koska sähkökäyttöiset koneet nopeasti yleistyvät”*. Konekirjoitusluokissa oppilaspöytien yläpuolella oli kovaääniset niin, että *”opettaja voi puhua oppilaiden keskeyttämättä kirjoitustaan”*. Opetuksessa hyödynnettiin uusinta tekniikka: *”Koska erilaisten projektorien käyttö tulee opetuksessa yhä tavallisemmaksi, luokahuoneisiin järjestetään pimennysmahdollisuus.”* Kaikkeen ei kuitenkaan ollut varaa: *”Teknillisten apuvälineiden kohdalla ei kuitenkaan ole voitu mennä niin pitkälle, että varauduttaisiin televi-*

KUVA 39

TURKU

asemakaavanmuutos

Kaupunginosa: I
 Kortteli: 16
 Tontti: 21
 Katu: Kellosoittajan katu (osa)

N:o 49/66
 VALTUUTUN PÄÄTÖS 25 / 4 19 66
 S.M.A. IANMINISTERION VAHVISTAMA 27 / 9 19 66

HUOM!

Voimassa oleva kaava sallii lähes
 koko pihä-alueelle rakentamisen
 korkeuteen + 39.00

Asemakaavanmerkinnot:

- I 3:n asemakaava-alueen ulkopuolella oleva väen
 kaupunginosan numero.
- Y Yleisten rakennusten korttelialue.
 Korttelin numero.
- K Keskialue.
- Kellon Kellon nimi.
- X Riste merkinnoin päältä osoittaa merkinnoin pois-
 tusta.

Asemakaavanääriäykset:

- YOKO Opetusjärjestystä palvelusien rakennusten korttelialue
 käyttö tarkoitus: kauppaoppilaitos.
- Rakennusala.
- IV Roomalainen numero, osoittaa rakennuksen suurim-
 man sallitun kerrostuksen.
- 24,30 Rakennuksen julkisivunpinnan ja vesikaton leikkaus-
 kohdan korkeusarvo.
- Yleiselle jalankululle varattu kortteliosaa.
- Isäitettyä tontinosa.

YOKO - tontille on järjestettävä 80 autopaikkaa, jotka
 saadaan rakentaa sallitun kerrosalan lisäksi.

YOKO - tontille sallittu kerrosala enintään 8200 m².

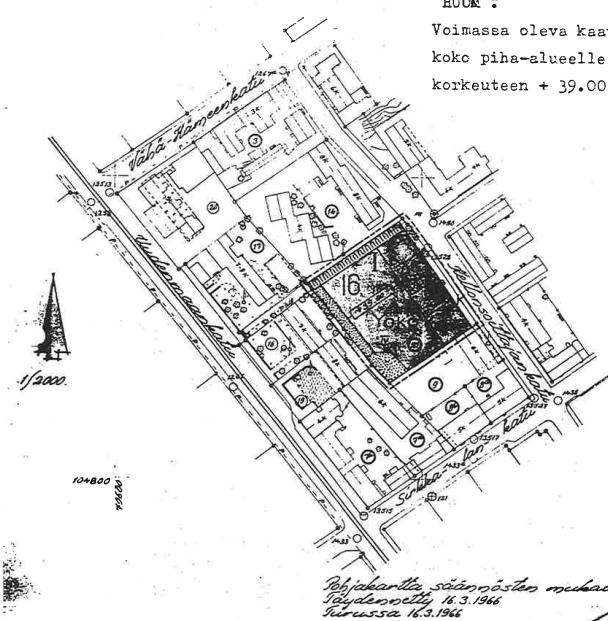
Asemakaavan yhteydessä vahvistettavat merkinnot:

- Vahvistettu tontin raja.
- Rekisterin merkitty tontin numero.

Turussa maaliskuun 13 päivänä 1966.

Pekka Sivulan
 Pekka Sivulan
 TURUN KAUPUNGIN
 ASEMAKAAVA-ARKKITEHTI

Pohjakaarta säännösten mukainen.
 Sijainti 16.3.1966
 Turussa 16.3.1966

sion ja tietokoneiden käyttöön.”¹⁴ Tietotekniikan opetus alkoi 1966, mutta tietokoneita ei hankittu.

Turun maistraatti hyväksyi opistotalon juhla/liikuntasalin julkiseksi kokoushuoneistoksi. Juhlasalia ja opetustiloja vuokrattiinkin ulos.¹⁵

Pohjakerroksen autopaikkojen määrä oli huomiota herättävän suuri, ”koska monet oppilaatkin vastaisuudessa käyttänevät autoja. Autopaikkoja on aluksi 80, mutta niiden määrää voidaan huomattavasti lisätä.”¹⁶ Vahteran mukaan keittiön toiminta perustui pakasteisiin ja mikroaaltouuneihin ”koska siten työkustannuksia ja tilaa voidaan huomattavasti säästää ja ruokailu järjestää nopeasti tapahtuvaksi.”¹⁷ Rehtori emerita Terhi Hotokan mukaan keittiö oli kuitenkin valmistuskeittiö, ensin yksityisen yrittäjän ja sittemmin Amican ylläpitämä.¹⁸

Vanhaa kalustoa ja varustusta siirrettiin Aurakadulta mutta oli hankittu myös uutta: kirjoitus-, sähkökirjoitus-, lasku- ja sähkölasku-koneita, magnetofoneja, kirjanpitokoneita ja audiovisuaalisia opetusvälineitä.¹⁹ Kielistudio oli varustettu uudella Tandberg-laitteistolla.²⁰

Sisustukseen oli myös panostettu: ”Uusi koulutalo on pyritty kalustamaan sekä asiallisesti että kauniisti. Väriyhdistelmiin on kiinnitetty suurta huomiota.”²¹

Kaiken kaikkiaan rehtori Vahtera oli ylpeä onnistuneesta uudisrakennuksesta: ”Oppilaiden viihtyvyydestä on pidetty erikoista huolta. Oppilailla on käytettävissään runsaasti oleskelutilaa, kerho- ja

KUVA 40

KUVA 39

KAUPPAOPPILAITOS JA KELLOSOITTAJANKADUN NÄKYMÄ KOHTI TUOMIOKIRKKOJA. MAHDOLLESTI 1960-70-LUKUJEN VAHDE. (TURUN MUSEOKESKUS / VALOKUVA-ARKISTO, KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 40

ASEMAKAAVA-ARKKITEHTI PEKKA SIVULAN ALLEKIRJOITAMA ASEMAKAAVAMUUTOS 19.3.1966. MUKANA LAAJENNUSTA VARTEN 1988 ARKKITEHTITOIMISTO LUKANDER & VAHTERAN VALMISTAMASSA AINEISTOSSA. (VAHTERA ARKKITEHDIT OY)

KUVA 41

KUVA 42

KUVA 43

KUVA 44

tupakkahuoneita sekä kaunis kahvio ja ruokala, jonka ikkunoista avautuvalle näkymälle Tuomiokirkko antaa omaperäisen leimansa. Tuskin missään muussa ammatillisessa oppilaitoksessa maassamme on oppilaita varten varattu niin runsaasti sohvia ja nojatuoleja kuin Turun kauppaopiston uudessa toimitalossa.” ²² Koulutalossa opiskeli 840 oppilasta

Rehtori oli vakuuttunut koulurakennuksen paikkaansa sopivuudesta jo ennakkoon: *”Tontista johtuen suunniteltu rakennus on erikoislaatuinen ja sen voi katsoa kolmi-, neli- tai viisikerroksiseksi, miten vain haluaa.”* ²³ *”On ilo todeta, että rakennus sopii hyvin ympäristöönsä ja kaunistaa kaupunkikuvaa”*, ²⁴ totesi tyytyväinen rehtori Eero Vahtera rakennuksen valmistuttua.

Julkisivumateriaalit:

julkisivut: Meltolan tumman ruskea julkisivutiili. Lupakuvista ja rakennusselityksestä käy ilmi, että julkisivumateriaaliksi oli ajateltu maalattua kalkkihiekkatiiliä.

jalustaosa: puhtaaksi valettu, maalattu betoni

betonikaideosan alap- alakatto: valkoiseksi maalattu sahalausta
päärakennusmassan alapuolinen alakatto: tumman ruskeaksi

Pinotex-käsitelty sahalausta

ikkunat ja ovet: 2-kertaiset mäntykarmi-ikkunat, lasilistat tammea, sisäänaukeavat tuuletusikkunat umpiluukkuja. Ikkunanauhut on jäsennöity tasavälein vaakasuuntaisiin mäntysäleiköihin tuuletusikkunoiden ja väliseinän kohdalla. Ikkunanauhan yläpuolella on leukapalkki.

voimistelusalin yläikkunat: kaksinkertaiset kytketyt ulosaukeavat mäntyikkunat, lasilistat tammea

KUVA 41

KATUJULKISIVU. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO, KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 42

PIHAJULKISIVU. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO, KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 43

VIHKIÄISJUHLA 24.11.1968 JUHLA-/VOIMISTELUSALISSA. (SANTONEN,

ulko-ovet: teräsrakenteiset lämpöeristetyt lasiovet
pääporras kadulta välituntipihalle: askelmat ja lepotasoelementit
ristipäähakattua graniittia, maalatut betonikaiteet, käsijohteet 250 mm liimattua ja lahosuojamaalattua / lakattua mäntylankkua

Sisämateriaalit:

Ulkoseinien sisäkuori on opetustiloissa ja voimistelusalissa teräsbetonipalkki tai -seinä, muualla yleensä paikalla muurattu ja maalattu.

palo-ovet: puuovia, pelti- tai puupintaisia

käytävä- ja aulatiloihin avautuvat ovet: huulletut tammiovet

muut ovet: huulletut tehdasvalmisteiset laakaovet

heloitukset: Abloy-lukot (kalusteissa Ava-kalustelukot), painikkeet
Primo Lasta, saranat Exo

ikkunapenkit: Pukkilan sintrattua lattialaattaa 100 x 100 x 10

seinät: käytävillä maalattu tiiliseinä, tasoitepinnat

alakatot: ruokasali ja 4. krs auditorio Sordino-vaimennuslevy, juhla/voimistelusalissa L-levy (Toja ?)

lattiat: Finnflex-laatta 250 x 250 mm, asunnoissa Linoleum-lattia, muualla Manestra-mattopäällyste, Pukkilan 6-kulmainen sileä punainen lattialaatta, aula ja ruokala: Pukkilan sintrattu lasittamaton musta (hyvin tumman punainen-ruskea?) moduulimosaiikkilaatta 52 x 52 mm, teräshierretty betoni, juhla/voimistelusalissa: kimmoisa lautalattia, lamilattia

porrastilat: pääportaan askelmat ja lepotasot: mustaa marmorisementtimosaiikkia (mosaiikkibetonia), käsijohde lasia teräskehyksissä, käsijohde teakiä, lasitukset käytäviin rautalankalasia sivuportaan lepotasot Finnflex-laattaa, askellankut marmorisementtimosaiikkia, käsijohde liimattua mäntyä tai Kymarno-listaa.

KAUPPAOPETUKSEN URANUURTAJA SUOMESSA, S.84. KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO, KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 44

KATUJULKISIVU. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO, KUVAAJA TUNTEMATON)

Rakenneratkaisu:

Kantavat pilarit, vaihtopalkit ja palkit sekä laatat. Jalusta puhtaaksi valettu betonia.

Opetussiiven sekä juhlasaliin ulkoseinä (ulkoa sisälle) 1/2-kiven puhtaaksi muurattu tiili + 80 mm kimmoisa mineraaliviljälämmöneristys (90 mm tilassa) + teräsbetonipalkki tai -seinä+ tasoitus. Aulojen ja asuntojen ulkoseinä (ulkoa sisälle): 1/2-kiven puhtaaksi muurattu tiili + 100 mm kimmoisa mineraaliviljälämmöneristys + 1/4-kiven muurattu kalkkihiekkatiili + tasoitus. ²⁵

Arkkitehtoninen ja tilallinen ratkaisu:

Arkkitehtonisesti merkittävintä kauppaoppilaitoksen alkuperäisessä muodossa on rakennuksen pilareille nosto autohallin muodostaman jalustaosan päälle sekä kulku opetustilojen alitse lämpimään ilmansuuntaan avautuvalle välituntipihalle. Paitsi että on (esteetömyyttä lukuunottamatta) käytännöllinen ratkaisu, sisääntuloporras on muodostanut juhlan nousun koulurakennukselle, jolla ei ole sisääntulopihaa ja joka sijaitsee vaatimattomasti osana korttelia. Pilareille nosto ja rakennuksen sisääntulokerroksen läpi kuljettavat ulkotilat ovat ideoina sukua Le Corbusierin arkkitehtonisille pilotisteemoille.

Rakennuksen alkuperäinen korkeus on huomioinut 1920-luvulla rakennetun naapuritalon julkisivun korkeuden. Alkuperäinen intentio (mahdollisesti valkoiseksi) maalatusta julkisivusta olisi toteutusta selkeämmin liittännyt koulurakennuksen osaksi naapureita ja korttelikokonaisuutta.

Lupakuvien julkisivut voimakkaaine nauhaikkunalinjoinen ovat selkeydessään ja yksinkertaisuudessaan sukua Aulis Blomstedtin Suomalaisen työväenopiston laajennusosalle Helsingissä (1959).

Korttelin luoteisreunaan asemoidut juhlasali, ruokala ja aula ovat olleet erotetut toisistaan paljeovin. Yhdistettynä ne ovat muodostaneet laajan tilakokonaisuuden. Juhlasali on yksinkertainen ja askeettinen volyyymi. Ruokalasta avautuva näkymä korttelin keskiosaan kohti Tuomiokirkon tornia on kaupunkikuvallisesti ja sisätilojen viihtyisyyden kannalta harkittu ratkaisu.

Pääporras puhtaaksi valettuine, valkoiseksi maalattuine porraskalkeineen ja minimalistisine käsijohteineen on ilmava ja veistoksellinen ja edustaa hengeltään 60-luvun puhdasta modernismia.

Opetustilat jakaantuvat rationalistisesti leveän keskikäytävän molemmin puolin kolmeen kerrokseen kadun varteen sisääntulokerroksen yläpuolelle. Neljännen kerroksen auditorio, joka sisäpihan puolella kurottaa rakennusmassan yli, muodostaa tarkoituksellisen poikkeaman muutoin nauhaikkunoin jäsennöidyssä laatikkomasassa.

KUVA 45

KUVA 45

KAUPPAOPPILAITOS OSANA KAUPUNKIKUVAA. KELLONSOITTAJAKADUN NÄKYMÄ KOHTI TUOMIOKIRKKOA. 1971(TURUN MUSEOKESKUS / VALOKUVA-ARKISTO, KUVAAJA MARKKU J. SAARINEN)

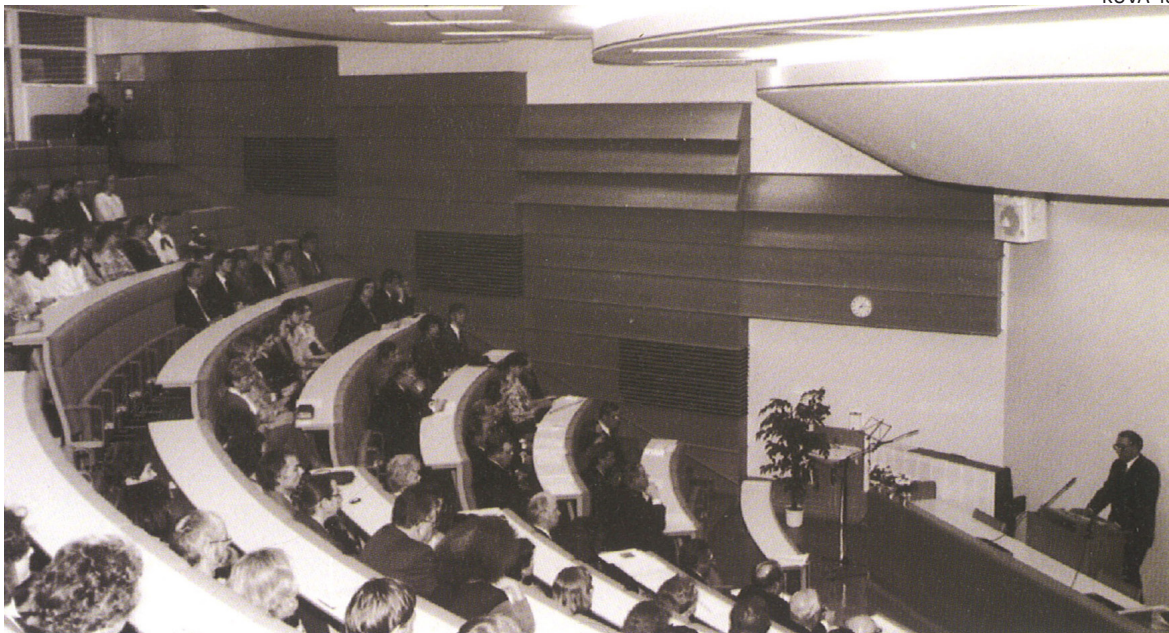
Perustiedot		1	Vahtera, Kauppaopiston rakennushanke. op.cit. s.17	19	Vahtera, Eero. Turun Kauppaopiston uusi toimitalo.
arkkitehtisuunnittelu:	Arkkitehtitoimisto	2	Vahtera, Eero. Turun Kauppaopiston eräitä kehitys-		<i>Suomen Turku 4 / 1968.</i> s. 4-5, Santonen, op.cit. s.84
	Lukander & Vahtera		piirteitä. <i>Suomen Turku 3 / 1968.</i> s.10	20	Santonen, ibid. s.83
aaennesuunnittelu:	Insinööritoimisto Kalevi Narmala	3	Vahtera, Kauppaopiston rakennushanke. op.cit. s.17	21	Vahtera, Turun Kauppaopiston uusi toimitalo, op.cit. s.5
lvi-suunnittelu:	Insinööritoimisto Åke Jokela	4	päiväystiedot Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahteran	22	ibid.
sähkösuunnittelu:	Insinööritoimisto Matti Leppä ²⁶		rakennuslupakuvien leimasivulta ja rakennusselityksestä,	23	Vahtera, Kauppaopiston rakennushanke, op.cit. s.16-18
pääurakoitsija:	Arvonen oy		sekä Vahtera, Turun Kauppaopiston eräitä kehitys-	24	Vahtera, Turun Kauppaopiston eräitä kehityspiirteitä,
vastaava mestari:	Atte Pihlakivi		piirteitä, op.cit. s.17, sekä Turun Kauppaopiston uudet		op.cit. s.10
lämpö- ja vesijohtotyöt:	Turun Lämpöhuolto oy		toimitilat virallisesti käyttöön. <i>Turun Sanomat</i> 25.11.1968	25	materiaali- ja rakennetiedot Rakennusselitys 1966
sähkötyöt:	Keskusosuusliike Hankkija		sekä Santonen, op.cit. s.83		mukaan
ilmastointityöt:	Suomen Puhallintehtdas oy	5	Vahtera, Kauppaopiston rakennushanke, op.cit. s.18	26	suunnittelijatiedot artikkelista Vahtera, Kauppaopiston
osoite:	Kellonsoittajankatu 11-13	6	ibid. s.17		rakennushanke, op.cit., s.17
tilavuus:	27850 m3,	7	Santonen, op.cit. s.82	27	hinta- ja laajustiedot artikkeleista Vahtera, Turun Kauppa-
	kylmää tilaa (autohalli) 6000 m3	8	Vahtera, ibid. s.17, sekä Santonen, op.cit. s.83		opiston eräitä kehityspiirteitä, op.cit. 9-10. laajuustietoja
nettopinta-ala:	6004 m2	9	Vahtera, Turun Kauppaopiston eräitä kehityspiirteitä,		korjattu Rakennusselitys 1992 mukaan
bruttopinta-ala:	6820 m2		op.cit. s.10		
kerroksia:	autohalliosa (katutasossa),	10	Santonen, op.cit. s.82, sekä Vahtera, Kauppaopiston r		
	sisääntulotaso (1. krs),		rakennushanke, op.cit. s.17		
	luokkahuonetilat (3 krs),	11	Vahtera, Kauppaopiston rakennushanke, op.cit. s.18,		
	yhteensä p + 4 krs		sekä rehtori emerita Terhi Hotokka haastattelussa		
hinta:	4 milj markkaa eli		16.4.2018		
	142 mk / lämmitettävä kuutio ²⁷	12	Vahtera, ibid.		
		13	ibid.		
		14	ibid.		
		15	Santonen, op.cit. s.83		
		16	Vahtera, Kauppaopiston rakennushanke, op.cit. s.18		
		17	ibid.		
		18	rehtori emerita Terhi Hotokka haastattelussa 16.4.2018		

KUVA 46

KUVA 47

KUVA 48

KUVA 49

08 KAUPPAOPPILAITOKSEN LAAJENNUS 1992-94

1980-luvulle tultaessa Kellonsoittajankadun koulutalo kävi ahtaaksi. Ruokailu oli jaettu kolmeen vuoreen. 4. kerroksen tupakka-huoneessa pidettiin kahvilaa ja kioskia. Liikuntatiloja oli liian vähän, joten hyödynnettiin muiden koulujen ja valtion virastotalon saleja. Ongelma oli myös, että tilat eivät olleet esteettömiä. ¹

Toiminta oli jaettava kahteen toimipisteeseen: ruotsinkielinen opetus siirrettiin Kaskenkatu 5:een (1983-96). Sekä Kellonsoittajankadulle että Kaskenkadulle tarvittiin kuitenkin kielistudiot, ruokailutilat ja kirjastot sekä lisää hallintotiloja. Lisätilan tarve oli noin 600 m². ² Toiminnallisesti ja resurssien puolesta jakaantumisen kahteen taloon oli ongelmallista.

Uudelle koulurakennukselle etsittiin paikkaa mm. Koroisten Röntämäestä, josta varattiinkin tontti Kauppaopetussäätiölle, mutta rakennuksen perustaminen olisi tullut kalliiksi. Johtokunta hyväksyi uudisrakennuksen tilaohjelman, mutta alkanut lama pysäytti hankkeen.

Jo vuonna 1983 selvitettiin ensimmäisen kerran Kellonsoittajankadun rakennuksen korottamisesta ja lisätilojen ottamisesta pohjakerroksen paikoitustiloista. ³ Kaavamuutos aiheutti korttelistossa vastustusta. Olli Vahtera laati kaavatyön pohjaksi visuaalisen tutkielman, joka on päivätty 29.3.1988. Tutkielmassa on esitetty *”pihanaapurien toimesta teetetyt”* *”edellisen vaiheen”* pihanäkymät, jossa korttelin keskiosaan juhlasalin jatkeeksi oli kaavailtu neljän kerroksen korkuista rakennusmassaa, joka olisi

KUVA 46

LAAJENNETTU KAUPPAOPPILAITOS OSANA KORTTELIRAKENNETTA. ((KUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO, ARIEL ILMAKUVA OY, KUVAAJA JUSSI VIRMAJOKI)

KUVA 47

AUDITORIO-OSAN RAKENNUSTYÖMAA, 1993. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO, KUVAAJA TUNTEMATON)

peittänyt korttelin sisäiset näkymät. Arkkitehdin kompromissivaihtoehdossa rakennusmassaa on madallettu kolmeen. Vaihtoehdosta esitettiin myös pienoismalli. ⁴

Kauppaopetussäätiö kannatti koulurakennuksen laajentamista ja korottamista *”siinä määrin kuin naapurikiinteistöjen kanssa päästäisiin sopimukseen”*.⁵ Rakennuslupaa haettiin kahdelle lisäkerrokselle, mutta naapureiden vastustuksen vuoksi lupa saatiin vain yhdelle. ⁶

Olli Vahtera ja Reino Lukander eivät itse osallistuneet aktiivisesti suunnitteluun, vaan arkkitehtisuunnittelusta vastasivat arkkitehti Matti Pasanen sekä arkkit.yo Teuvo Virtanen. ⁷ Saneeraus- ja laajennustyön luonnokset olivat valmiit 20.11.1992. ⁸

Saneeraustyö alkoi keväällä 1993 opetustyön jatkuessa samanaikaisesti: *”Remontin keskellä opiskeltiin kuukausia kymmenien porien ja kalliioammunnan säästyksellä. Rakennuspölyn, vesivahingon ja tulipalon kestettyämme ovat kaikki erittäin tyytyväisiä lopputulokseen,”* kertoi rehtori Terhi Hotokka. ⁹

Urakoitsijana aloitti Rakennus-Ruola oy, joka fuusioitiin lamavuonna 1993 Rakennustoimisto A. Puolimatka oy:öön, jonka nimellä työt saatettiin loppuun. Projekti rahoitettiin Työeläkekassan lainalla ja säätiön liikkeelle laskemalla joukkovelkakirjalainalla. ¹⁰

Uudet aula- ja auditoriotilat sekä ravintolatilojen saneeraus valmistui syksyllä 1993, lisäkerros saman vuoden lopulla. Vihkiäiset pidettiin 7.4.1994. ¹¹

KUVA 48

LAAJENNUKSEN VIHKIÄISJUHLA AUDITORIOSSA 7.4.1994. (SANTONEN, KAUPPAOPETUKSEN URANUURTAJA SUOMESSA, S.149, KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 49

LAAJENNETTU AULA 1994. (KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATI-INSTITUUTIN KUVA-ARKISTO, KUVAAJA TUNTEMATON)

Laajennukset ja muutokset:

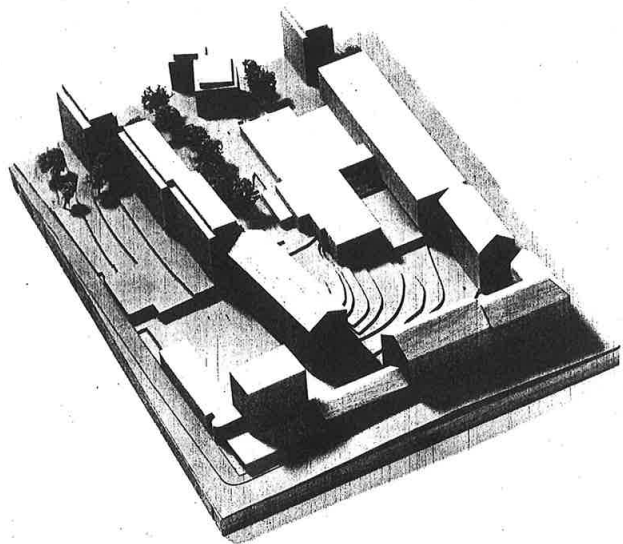
Kadun varren opetustilamassaa korotettiin kerroksella. Aulatilaja laajennettiin yhdistämällä kaksi aulaa, jolloin menetettiin kulkuyhteys sisäentuloportaalta välituntipihalle. Sisäpihalle juhla/liikuntasalin jatkeeksi lisättiin neljännessektorimainen auditorio.

Rakennus saneerattiin kokonaisuudessaan. Luokkatilojen käytötarkoitusta muutettiin jossain määrin. Kielistudioita ja luokkien korokkeita purettiin. Ruokailutiloissa tehtiin tilamuutoksia ja keittiö uudistettiin täysin. Työpaikkaravintolaketjun irtisanottua sopimuksen 2000-luvulla on keittiö toiminut *”talon oman väen voimin”* myös opetuskeittönä. ¹² Juhlasalia, aulaa ja ruokalaa erottavat paljeovet purettiin ja seinät ummistettiin. Aulatilain kolme uutta betonipilaria verhottiin alvaraaltomaisilla valkoisilla keraamisilla pystysauvoilla.

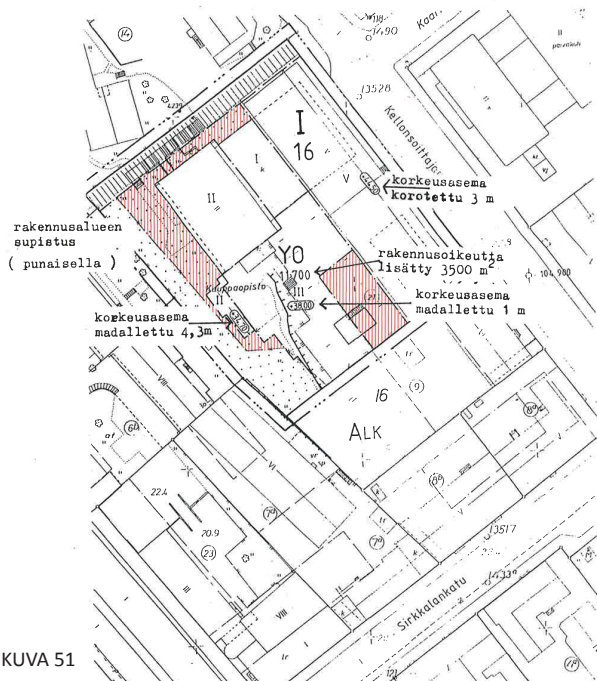
Uusi konstruktivistishenkinen pyöröporras lisättiin opetustilasiiven puoliväliin, jolloin kaikissa kerroksissa yksi luokkatila muuttui aulaksi ja kansliaksi ja ohjaustilaksi (2. krs) tai oppilaiden ryhmätyöhuoneeksi eli akvaarioksi (3. ja 4. krs). Aikaisemmat oppilaiden taukotilat muutettiin luokkatiloiksi, jolloin käytävään ei saatu enää tilan kautta luonnonvaloa.

Ajankohdan palomääräyksistä johtuen muurattiin molempien porrastilojen käytävän puoleiseen rautalankalasisseinään portaan puolelle tiiliseinä lämpösäteilyn estämiseksi palotilanteessa (rautalankalasisitus jätettiin paikoilleen).

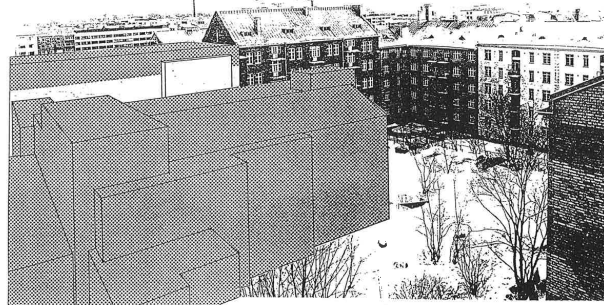
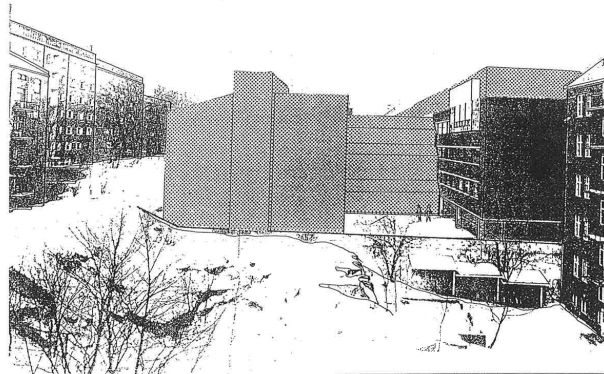
Nauhaikkunat uusittiin 3-kertaisina MSEL-puuikkunoina, jotka ulkoa

KUVA 50

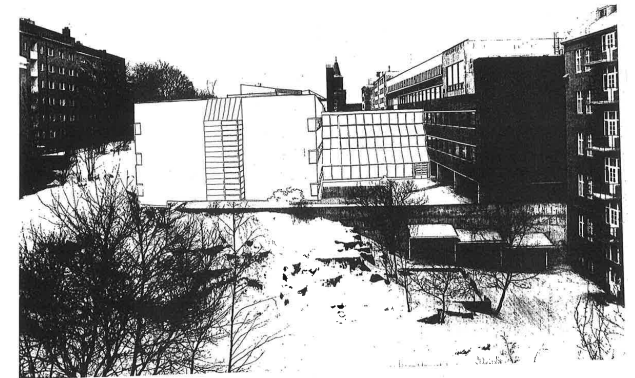

KUVA 51

Edellisen vaiheen pihanäkymät (kuvat teetetty pihanaapurien toimesta).
 Kauppaoppilaitoksen piharakennus on tässä vielä 4-kerroksinen.

KUVA 52

Pihanäkymät nyt esillä olevan muutosehdotuksen mukaisina

ARKITEHTITOIMISTO LUKANDER & VAHTERA
 YLIOPISTOKATU 30 20100 TURKU 10
 021-911011

KUVA 53

verhottiin luonnonväriseillä alumiinilla. Heloitus uusittiin. Myös metallilasijärjestelmät uusittiin 3-kertaisiksi umpiolasielementeiksi, tuulikaapeissa 2-lasiksi. Aulan katto varustettiin viistolla lasikatteella ja seinä välituntipihalle viistolla alumiinisella julkisivulasitusjärjestelmällä. ¹³

Vanhat tammiovet puhdistettiin ja lakattiin, mutta uusia asennettiin ääneneristysyistä. Osa ovista on pyökkipintaisia tai maalattuja laakaovia.

Opettajainhuoneiden tilajakoa (2. krs) muutettiin ja tilasta varattiin ohituskäytävä. Toisen kerroksen käytävän lasivitriinit uusittiin ja aulaan auditorion vastaiselle seinälle rakennettiin vitriini. Somistamo muutettiin kirjastoksi. Rehtorin työhuoneen viereinen kanslia jaettiin sihteerin ja hallintojohtajan huoneiksi. Kanslia muutti uuden pyöröportaan aulatilan viereiseen tilaan.

4. kerroksen auditorion ikkunaa pienennettiin ja rakennusmassan yli työntävyä osa, kuten myös uusi kerros, verhoitiin hopeanharmalla (RR40) Liberta 2000-teräspeltikaseteilla. ¹⁴

Paikoitushallin betonivalukerrosta elävöitettiin jalkakäytävän suuntaan 80-lukulaisella julkisivulaatoituksella: harmaata laattakenttää on vaakasuuntaan jaettu punaruskein vaakanauhoin.

Laajennusosien arkkitehtuuri, materiaalivalinnat ja värit ovat tyyppilisiä 90-luvun ratkaisuja.

KUVA 50

PIENOISMALLI KORTTELIN SISÄOSAAN EHDOTETUSTA 3-KERROKSISESTA LAAJENNUSOSASTA. KAAVOITUKSEN POHJAKSI VALMISTELTU ASIAKIRJA 1988. (VAHTERA-ARKKITEHDIT ARKISTO)

KUVA 51

KAAVAMUUTOSASIAKIRJA. EM. ASIAKIRJA 1988. (VAHTERA-ARKKITEHDIT ARKISTO)

Perustiedot (laajennus):

rakennuttaja:	Iiro Saari / Turun Kauppaopetusäätiö
rakennuttajatehtävät:	Teppo Varpe / Convar oy
arkkitehtisuunnittelu:	Matti Pasanen, Teuvo Virtanen Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera
rakennesuunnittelu:	Raimo Pikander / Insinööritoimisto Conteam Ky
lvi-suunnittelu:	Jaakko Salmi / Åke Jokela Ky
sähkösuunnittelu:	Seppo Asikainen / Sähköinsinööritoimisto Matti Leppä Ky
urakoitsija:	Rakennus-Ruola oy ja Rakennustoimisto A. Puolimatka oy
bruttoala:	2025 m ²
tilavuus:	8700 m ³ ¹⁵
lisäkerroksia:	yksi
hinta:	18,7 miljoonaa markkaa (urakka-arvio 22,76 milj. markkaa)

KUVA 52

NAAPUREIDEN TEETTÄMÄ HAVAINNEKUVA 4-KERROKSISESTA VAIHTOEHDOSTA. EM. ASIAKIRJA 1988. (VAHTERA-ARKKITEHDIT ARKISTO)

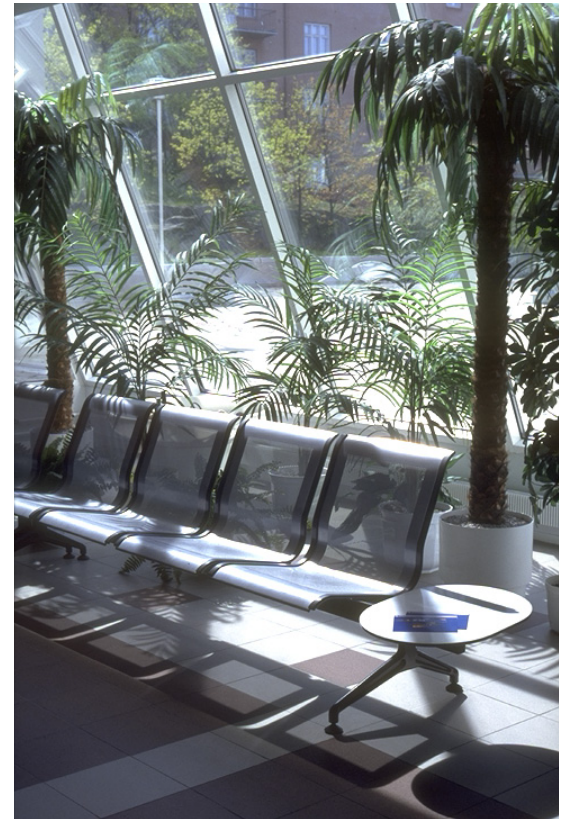
KUVA 53

ARKKITEHTITOIMISTON TEKEMÄ HAVAINNEKUVA 3-KERROKSISESTA VAIHTOEHDOSTA. EM. ASIAKIRJA 1988. (VAHTERA-ARKKITEHDIT ARKISTO)

1	Santonen, op.cit. s.130,147
2	ibid. s.148
3	ibid. s.147
4	Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera. Turun Kauppaoppilaitos. Visuaalinen tarkastelu. 20.3.1988. Vahtera-arkkitehdit oy:n arkisto.
5	Santonen, op.cit., s.148-149, 230
6	rehtori emerita Terhi Hotokka haastattelussa 16.4.2018
7	Esa Vahtera ja Teuvo Virtanen haastattelussa 24.4.2018
8	Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera. Turun Kauppaoppilaitos. Laajennus ja muutos. Rakennusselitys. 20.11.1992
9	rehtori emerita Terhi Hotokka Kauppaopettaja-lehdessä, lainattu Santonen, op.cit. s.149
10	Santonen, op.cit. s.230
11	Turun kauppaoppilaitos sai 2500 lisäneliötä. Turun Sanomat 8.4.1994
12	rehtori emerita Terhi Hotokka haastattelussa 16.4.2018
13	materiaali- ja rakennetiedot rakennusselitys 20.11.1992 op.cit.
14	ibid.
15	suunnittelija- ja laajuustiedot rakennusselitys 20.11.1992 op.cit.

KUVA 55

KUVA 56

KUVA 57

KUVA 55
UUSI AUDITORIO 1994. (VAHTERA-ARKKITEHDIT ARKISTO, KUVAAJA STUDIO RAJALA OY TURKU)

KUVA 56
UUSI AULA 1994. (VAHTERA-ARKKITEHDIT ARKISTO, KUVAAJA STUDIO RAJALA OY TURKU)

KUVA 58

KUVA 57
UUSI AULA SISÄPIHALTA 1994. (VAHTERA-ARKKITEHDIT ARKISTO, KUVAAJA STUDIO RAJALA OY TURKU)

KUVA 58
JULKISIVU SISÄPIHALLE, ETUALALLA AUDITORIO, PÄÄMASSASSA LISÄTTY KERROS, 1994. (VAHTERA-ARKKITEHDIT ARKISTO, KUVAAJA STUDIO RAJALA OY TURKU)

09 KAUPPAOPPILAITOKSEN PERUSKORJAUS 2006

2006 korjattiin ilmanvaihtojärjestelmää nykyaikaisemmaksi. Uudet ilmanvaihtokonehuoneet oli rakennettu 1994 korjauksessa, mutta kanavajärjestelmä oli vanha. Samalla korjattiin vuonna 2005 suoritetuissa lämpökuvauksessa havaitut ulkovaipan lämpövuotokohdat ja korjausvauriot sekä uusittiin vesikalusteita pesu- ja oppilas wc-tiloissa sekä varustettiin koneellisella ilmanvaihdolla opetustiloja.

Alakattorakenteita ja -verhoiluja uusittiin: pesu- ja pukuhuoneiden katot lakattua kuusipaneelia, opetus- ja käytävätilat maalattua, vinyylipintaista tai akustisella huovalla varustettua neliöreijitettyä kipsilevyä.

Myöhemmin käytäviin lisättiin konsolikannatteiset puupenkit.

Perustiedot:

Arkkitehtisuunnittelu: arkkitehti Seppo Järvenpää
Vahtera-arkkitehdit oy
LVI-suunnittelu: Ins.tsto Juhani Lehtonen oy
Sähkösuunnittelu: Sähkösuunnittelu Lauri Pyyhtiä Ky
Rakennesuunnittelu: Martti Havia, Ins.tsto Narmaplan oy

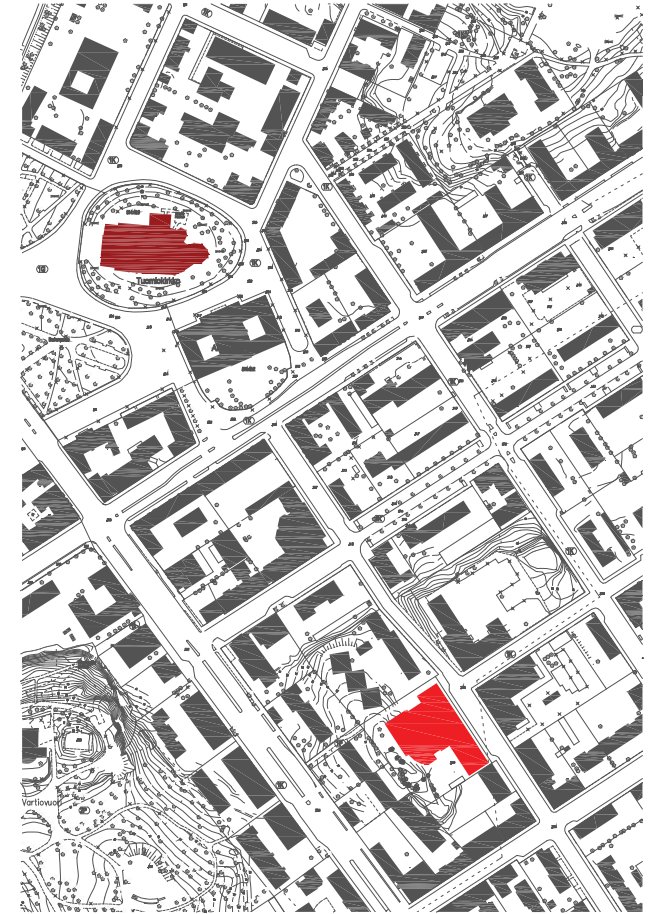
- 1 Arkkitehtitoimisto Vahtera arkkitehdit oy. Rakennusselostus. Peruskorjaus 2006. 27.3.2006
- 2 materiaali- ja rakennetiedot ibid.
- 3 ibid.
- 4 rehtori emerita Terhi Hotokka haastattelussa 16.4.2018

KUVA 59

KUVA 59

VUONNA 2006 KORJATTIIN MM. LUOKKATILOJEN ILMANVAIHTOA IV-LAITEKAAPILLA. (H. TENHO / LPR 2018)

10 NYKYTILANNEINVENTOINTI

YLEISTIEDOT:

osoite: Kellonsoittajankatu 11-13, Turku
tonttiedot: Turku, kaupunginosa I, kortteli 16,
tontti 21
suunnittelija: Arkkitehtitoimisto Lukander – Vahtera,
Reino Lukander, Olli Vahtera
suunnitteluvuosi: 1966-67
rakennusvuosi: 1967-68
muutosvuodet: laajennus 1994
Arkkitehtitoimisto Lukander – Vahtera
korjaus 2006 Vahtera-arkkitehdit oy
omistaja: Turun Kauppaopetussäätiö
alkuperäinen käyttötarkoitus:
koulurakennus
(Kauppaopisto, Kauppaoppilaitos)
nykyinen käyttötarkoitus:
koulurakennus (Turun ammatti-instituutti)

LAAJUUS:

kerrosluvu: paikoituskerros sekä 5 kerrosta (opetussiipi)
kerrosala (bruttoala) 6820 m² (1968),
laajennus 2025 m² (1994)
tilavuus: 27850 m³ + 6000 m³ (autohalli (1968),
laajennus 8700 m³ (1994)
tontin ala: 5967.5 m² ¹

KAAVATILANNE:

asemakaava:

16/1997, YO-1, rakennusoikeus 8200 m². Kellonsoittajankadun puoleisen korotetun rakennuksen räystäskorko +41.96, pihan puoleisen auditoriomassan räystäskorko + 39.46. ²

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

14.3.2018 asemakaavatunnus 32/2017, kaavan työnimi: Kauppaoppilaitos. Vireillä oleva kaavamuutos, vaikutuksiltaan merkittävä asemakaava, aloite: Turun Kauppaopetussäätiö, tavoitteena muuttaa tontti asuinkäyttöön, koska ammatti-instituutti siirtyy toiseen paikkaan. Naapuritonttien suojelutarpeet selvitetään. ³

maakuntakaava:

taajamatoimintojen alue A ⁴

Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035:

keskustatoimintojen aluetta, keskustan täydennysrakentaminen ⁵

yleiskaava 2020:

kerrostalovaltainen asuntoalue (AK), varataan pääasiassa kerrostalovaltaiselle asumiselle, ympäristöön soveltuvien työtilojen, virkistyksen, palvelujen ja alueelle tarpeellisen yhdyskuntateknisen huollon ja liikenteen käyttöön ⁶

SUOJELUTILANNE:

Muinaismuistolaila suojeltu alue kuten Turun keskusta Aurajoen molemmin puolin.

Mukana Turun Museokeskuksen **suojelutavoitteet 2002** -luokituksessa SR2-merkinnällä: tontti rakennuksineen. (eteläpuoleinen tontti SR3, pohjoispuoleinen tontti: SR2. (Muut saman korttelin tontit inventoitu, ei arvoitettu, Kerttulin lukio SR3, vastapäinen Bryggman-talo SR4 tontti rakennuksineen.) ⁷

Rakennettu Kulttuuriympäristö. Ohjeellinen suojelutilanne: Vireillä olevan keskustan osayleiskaavan suunnittelualue. Yleiskaavan (yk 2025) [nyttämmin yk 2029] rakennussuojelu ratkaistaan keskustan osalta osayleiskaavan yhteydessä. Keskustaa pidetään säilyttävän kehittämisen alueena (kv. 11.12.2000) ⁸

Ei mukana Kansallinen Kaupunkipuisto-selvityksissä.

Ei suojeltu maakuntakaavoissa tai rakennussuojelupäätöksissä eikä luetteloitu Valtakunnallisesti merkittäväksi ympäristöksi.

KUVA 60

KUVA 61

KUVA 60
ILMAKUVA KOILLISESTA. (GOOGLE)
KUVA 61
ILMAKUVA ETELÄSTÄ. (GOOGLE)

KUVA 62

KUVA 63

KUVA 64

KUVA 65

KUVA 62

KATUNÄKYMÄ 2018 KOHTI TUOMIOKIRKKOA. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 63

KATUNÄKYMÄ, KAUPPAOPPILAITOS KAARINANKADUN PÄÄTTENÄ. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 64

PÄÄSISÄÄNKÄYNTIPORRAS JA PERGOLA KADULTA. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 65

KATUNÄKYMÄ KOHTI PÄÄJULKISIVUA. (H. TENHO / LPR 2018)

INVENTOINTI:

Inventointi keskittyy rakennuksen kaupunkikuvalliseen ja -rakenteelliseen rooliin sekä arkkitehtuurin säilyneisyyteen. Käynti paikalla 16.3.2018 Mikko Mannberg, Hannu Tenho (LPR-arkkitehdit oy), Kaarin Kurri (Turun Museokeskus) ja Olli Pietilä (Turun ammatti-instituutti); 24.4.2018 Mikko Mannberg, 26.4.2018 Hannu Tenho.

YMPÄRISTÖ:

Kauppaoppilaitoksen koulurakennus sijaitsee Kellonsoittajankadulla osana 20-60-luvuilla rakennettua korttelia, eikä se muodosta kaupunkirakenteellista tai kaupunkikuvallista korostetta tai rajaa julkista kaupunkitilaa. Rakennus on vedetty sisään tontin rajalta. Naapurirakennusten julkisivut ovat yhtä korkeita kuin Kauppaoppilaitoksen alkuperäinen julkisivu. Naapurirakennukset ovat väritään valkoisia, vaalean kellertäviä ja vaalean punaisia sekä ruskean eri sävyjä. Kauppaoppilaitoksen tumman ruskea tiilijulkisivu poikkeaa ympäristöstään. Jalkakäytävää rajaa rakennuksen jalusta, paikoitushallin maalattu ja osin laatoitettu betoniseinä sekä sisäänkäyntikerroksen ulostyöntävä umpikaiteellinen osuus.

PIHA:

Harmain betonilaatoitin (ja laattakenttää suuriin neliöihin jakavin punaruskein betonilaatoitin) laatoitettu välituntipiha, josta avoin porrassyöky johtaa alla olevaan autohalliin. Alunpitäen rakennus on muodostanut välituntipihaa rajaavan katoksen. Pihaan liittyy toisella puolella kallio ja puisto. Kalliota on muokattu rakentamisen ja laajentamisen yhteydessä. Uudenmaankatua ja Kellonsoittajankatua yhdistävä Pyhän Kerttulin oikopolku sijaitsee tontin luoteis-pohjoisssivulla ja on osa keittiön asfaltoitua huoltopihaa.

MASSOITTELU:

Kauppaoppilaitoksen kadun puoleinen massa on alun pitäen 4-, nyttemmin 5-kerroksinen. Piha puoleiset yhteistilojen massoittelu on matalampi. Katutasen paikoitustilan betoniseinä ja yläpuolisen parven umpikaide muodostavat jalustan, jolta opetussiiven normaali-errokset on nostettu pilareille. Pääsisääntuloporras nousee katutasolta välituntipihan tasolle. Alkuperäiset lasitetut, rakennuksen alle pilarien väliin jäävät sisääntuloaulat (2 kpl), on 1994 laajennuksessa yhdistetty. Samalla on menetetty ulkoyhteys pääsisääntuloportaalta välituntipihalle.

Opetustilat sijaitsevat alunpitäen kolmessa, nykyisin neljässä kerroksessa. Aula-, ruokailu-, juhlasali/liikuntasali- ja auditoriotilat muodostavat matalamman sisäpihalle kääntyvän siiven.

TILAJAKO JA TOIMINNOT:

Päätilat on sijoitettu sisääntulokerrokseen ja ne ovat alun perin olleet yhdistettävissä. Luokkatilat sijaitsevat leveän keskeiskäytävän molemmin puolin opetussiivessä.

Opetussiivessä 2. kerroksessa kadunpuoleiset luokkahuoneet ovat opettajainhuoneita ja neuvottelutiloja.

Juhla-/voimistelusalin viereisistä asunnoista (2. krs) toinen on Kauppaopetussäätiön käytössä.

RAKENNE:

Rakennus on betonipilari-, palkki- ja laattarakenteinen. Luokkatiloissa ovat näkyvillä sekundääri- ja primääripalkit. Opetustilasiiven ul-

KUVA 66

KUVA 67

KUVA 70

KUVA 68

KUVA 69

KUVA 66

PIHANÄKYMÄ 2018 KOHTI AULAA. 4. KRS:N AUDITORION JA LISÄKERROKSEN UUSI VERHOILU SEKÄ UUSI PORRASTORNI. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 67

PIHANÄKYMÄ, .4. KRS:N AUDITORION UUSI VERHOILU. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 68

PIHANÄKYMÄ KOHTI NAAPURITALOJA. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 69

PIHANÄKYMÄ KOHTI UUTTA AULAA JA AUDITORIOTA. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 70

PAIKOITUSALLI. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 71

KUVA 72

KUVA 75

KUVA 74

KUVA 73

koseinät ovat sisäpuolelta ikkunanauhan alapuolella betonipalkkeja. Juhla-/liikuntasalin seinä on betonivalettuseinä. Osa muista seinistä on muurattu sekä sisä- että ulkopuolelta. Autohallin jalusta on puhdasvalubetonia.

JULKISIVUT JA KATTO:

julkisivumateriaali:

alunperin tumman ruskea Meltolan julkisivu tiili tumman ruskein saumoin. Laajennusosissa verhoumateriaalina polttomaalattu julkisivukasetointi polttomaalattua teräspeltiä, malli Liberta 200 (Mäkelän peltituote) 1.2 mm (julkisivussa neliökasetteina), väri RR40 hopeanharmaa. Julkisivuissa on kadun ja pihan puolella lisäksi koko rakennusmassan korkuisia teräsputkia, joista osassa on kätketynä sadevesijärjestelmä.⁹

ikkunat:

opetustilasiivessä nauhaikkunat, jossa alunperin puukarmit ja -puitteet, tuuletusikkunoissa ja/tai väliseinäliittymissä mäntysäleiköt. Laajennuksessa vaihdettu tuuletusikkunalliset alumiiniverhoillut (hopeanharmaa RR40) 3-kertaiset MSEL-ikkunat, joissa kapea pystysuuntainen jakautuu vaakasuuntaisesti kahteen osaan.

autohalli:

maalattua pystylautamuottiin puhtaaksi valettua betonia, laajennuskorjauksessa osittain verhoiltu harmain keraamisina neliölaatoita ja terrakotanpunaisin laattanauhoin, laatan koko 200 x 200

pääulkoporras:

harmaat ristipäähakatut graniittiaskelmat, maalatut betonikaiteet,

käsijohteet teakia

sisääntulotaso:

harmaata ja punaruskeaa betonilaatoitusta 300 x 300

sisääntulotason pilarit:

maalattua betonia

sisääntulotason alapuolinen alakattopinta:

valkoiseksi maalattu sahattu lauta

sisääntulotason yläpuolinen alakattopinta:

tumman ruskeaksi Pinotex-käsitelty hienosahattu lauta, neliömäiset uppoavalaisimet valkoisin neliöruuturitiöin

sisääntulotason umpikaide:

maalattua pystylautamuottiin puhtaaksi valettua betonia, yläosaa suojaa hopeanharmaa teräspellitystä

sisääntulotason umpiseinät:

osittain verhoiltu harmain keraamisina neliölaatoita ja terrakotanpunaisin laattanauhoin, laatan koko 200 x 200

ulko-ovet ja lasiseinät:

alumiiniulko-ovet ja -lasiseinät (1992 rakennusselityksen mukaan lämpökatkaituja polttomaalattuja teräsprofileja (esim. Forster Thermo), väri RR40 hopeanharmaa

KUVA 71

NÄKYMÄ PYHÄN KERTTULIN OIKOPOLULTA. ETULALALLA ENTISET TALONMIEHEN JA VAIHTIMESTARIN ASUNNOT. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 72

NÄKYMÄ PYHÄN KERTTULIN OIKOPOLULTA KOHTI KERTTULINKOULUA. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 73

NÄKYMÄ PYHÄN KERTTULIN OIKOPOLULTA KEITTIÖN HUOLTOTILAN

KOHDALTA. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 74

ENTISET TALONMIEHEN JA VAHTIMESTARIN ASUNNOT. (H. TENHO / LPR 2018)

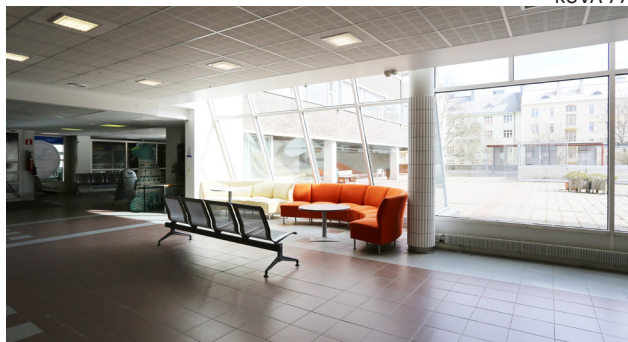
KUVA 75

ENTISET TALONMIEHEN JA VAHTIMESTARIN ASUNNOT. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 76

KUVA 77

KUVA 78

KUVA 79

KUVA 80

pergola:

1990-luvulla lisätty sisäänkäynnin yläpuolella pergolarakenteena teräskehä, väri Ferrexin punainen

aula:

julkisivulasitus harmaa alumiinijärjestelmä RR40 hopeanharmaa

auditorio:

valkoiseksi rapattu seinä, alaosassa harmaa ja punaruskea nauhamainen julkisivulaatoitus, kulmassa pystysuuntainen lasitiilinauha, kaareva takaosa: polttomaalattu teräspeltikasetointi RR40 hopeanharmaa, vaakasuuntaiset punaiset nauhat

porrastorni:

polttomaalattu teräspeltikasetointi RR40 hopeanharmaa, vaakasuuntaiset punaiset nauhat

hissitorni:

polttomaalattu teräspeltikasetointi RR40 hopeanharmaa

4. krs auditorio:

polttomaalattu teräspeltikasetointi RR40 hopeanharmaa

räystäspellitys:

polttomaalattu teräspelti RR40 hopeanharmaa

katto:

alunperin singelitasakatto. 5. krs:n laajennusosan julkisivu/vinokatto-osat polttomaalattua teräspeltiä, väri RR40 hopeanharmaa

KUVA 76
UUSI AULA. (H. TENHO / LPR 2018)
KUVA 77
UUSI AULA. (H. TENHO / LPR 2018)
KUVA 78
UUSI AULA. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 79
UUSI AUDITORIO. (H. TENHO / LPR 2018)
KUVA 80
UUSI AUDITORIO. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 81

KUVA 82

KUVA 83

KUVA 85

KUVA 84

KUVA 85

KUVA 86

KUVAT 81-82

VANHA JUHLA-/VOIMISTELUSALI. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 83

UPOTETUT KYTKIMET SALIN TAKASEINÄSSÄ.. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 84

SALIN KATON PALKISTOA JA TOJA-LEVYVERHOILUA (?). (M. MANNBERG / LPR 2018)

SISÄTILAT:

pääaula:

seinät: rautalankalaserakenteet, tasoitepinnat, lasitiili (pyöröportaan alaosa, vahtimestarin työtila), keraaminen laatoitus
uudet pyöreät pilarit: verhottu valkoinen lasitettu keraaminen pystysauva

lattiat: alun perin puskuun saumattu pieni tumman punainen neliölaatta, 1990-luvun laajennus vaalean harmaa keraaminen Pukkila Keradur -neliölaatta 300 x 300, kentät jaettu neliömäisiin osiin punaruskein Pukkila Keradur -neliölaattaraidoin 300 x 300
alakatot: maalattu rei'itetty kipsilevy, upotetut neliömäiset valaisimet neliösäleritilöihin

kalustus, varustus: istuin- ja pöytäryhmät

pyöröporras:

lasitiili, porrasaskelmat punaiseksi maalattu teräslevy, keskipilari punaiseksi maalattu teräs, norament-matto, käsijohde rst-putki, terästuet, kaide rei'itetty (halk. 8 mm) teräslevy 2 mm, ylempissä kerroksissa lepotasolla harmaa norament-matto

sivuaula:

seinät: tasoitepinnat

lattiat: Finnflex-lattialaatta / Hovi?, 1990-luvun laajennus muovimatto

alakatot: maalattu rei'itetty kipsilevy

kalustus, varustus: alkuperäinen naulakko-hattuhyllyryhmä (osittain naulakkotilaa muutettu huonetilaksi)

KUVA 85

VANHAN RUOKASALIN JA VANHAN AULAN VANHA LAATTALATTIA. (M. MANNBERG / LPR 2018)

KUVA 86

VANHA SIVUAULA, JOSSA JÄLJELLÄ ALKUPERÄISIÄ NAULAKKOKALUSTEITA. (H. TENHO / LPR 2018)

ruokala:

seinät: rautalankalaserakenteet, tasoitepinnat

lattiat: alkuperäinen musta (tumman punainen-ruskea) Pukkilan lasittamaton moduulimosaiikkilaatta 52 x 52

alakatot: maalattu kipsilevy, sileät ja rei'itetty kentät

kalustus, varustus: tavanomaiset ruokalapöydät ja ruskeat muovituolit

juhlasali-liikuntasali:

seinät: valkoiseksi maalattu betoni, taustaseinä valkoiseksi maalattu 8 mm vanerilevy, taustalla mineraalivilla

lattiat: lakattu mänty (?), joustolattia

katot: korkeat betonipalkkiaiheet tasoitettuja ja maalattu valkoiseksi, välissä Toja (?)-levytys

varustus: näyttämö, pinta lakattua mäntyä, puolapuut, koripalloteline

auditorio:

seinät: tasoitepinnat, porrastetut lakatut punapyökkiviiluverhoillut levykentät, puolipyöreät pyökkivaakalistat, tasoitepinnat, taustaseinä kellertävä muurattu kalkkihiekkatiili

lattiat: pyökkisauvaparketti

katot: maalatut tasoitepinnat, sileät ja rei'itetty kipsilevyypinnat

varustus: taustakangas, seminaaripöytä, porrastuva katsomo penkkeineen

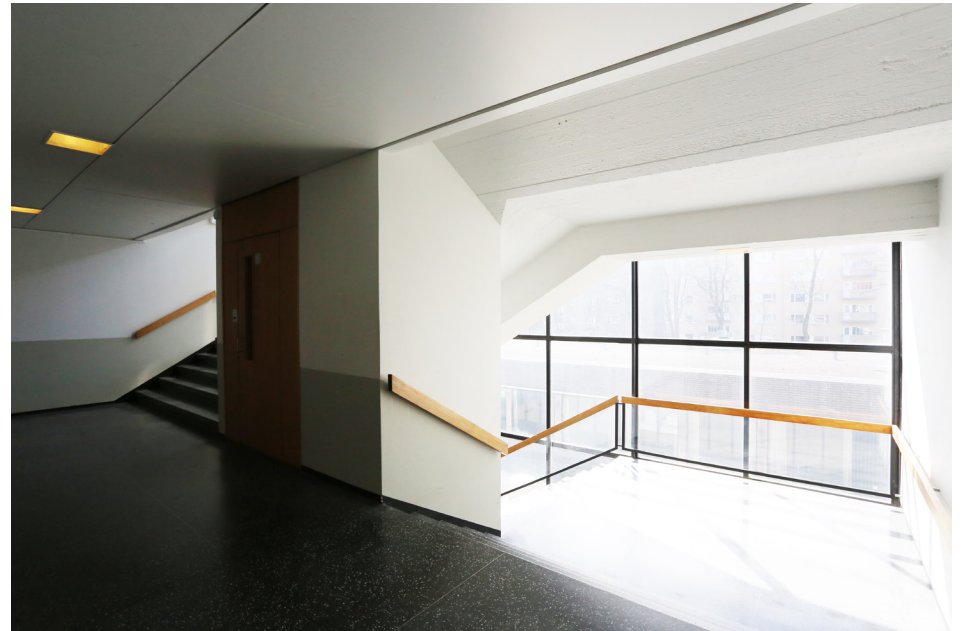
käytävät:

seinät: alkuperäiset käytävät (2.-4. krs): maalattu tiili, laajennus (5.krs) sekä uudet väliseinät kerroksissa: kellertävä puhtaaksi muu-

KUVA 87

KUVA 91

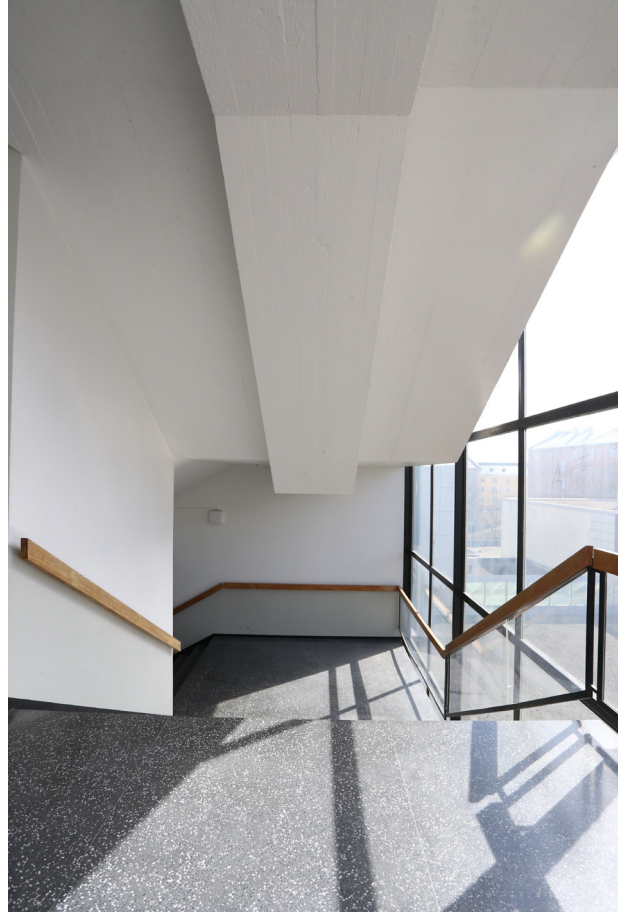
KUVA 88

KUVA 92

KUVA 89

KUVA 90

rattu tiili
 lattiat: harmaa muovimatto, jossa vihreät tehostekentät, tummanpunainen sauma
 alakatot: nykyisin pitkittäis- tai neliöuritettu kipsilevy, poikittaiset upotetut loisteputkivalaisimet tai neliömäiset neliöruutusälevalaisimet
 ovet: lakatut alkuperäiset tammiovet tai metsävihreäksi maalatut laakaovet (alkuperäinen väri?)
 kalusteet, varusteet: seinään valkoisin teräskonsolein kannatetut lakatut koivupenkkitasot, kaapistot

luokkahuoneet:

ovet: lakatut alkuperäiset tammiovet tai metsävihreäksi maalatut laakaovet (alkuperäinen väri?), osa ovista ja heloituksista uusittu; 5. krsosa ovista sähköpieliovia
 lattiat: muovimatto
 seinät: valkoiseksi maalatut tiili- tai betoniseinät, käytävän puoleinen seinä tasoittamaton
 alakatot: liimattu harmaa vaimennusmineraalivillaverhous ja valkoiset lattateräslistat, osissa luokkia Dämpa-reikäsälekatto, osassa luokkia ilmanvaihtoputket esillä; pinta-asennetut loisteputki-laatikkovalaisimet
 kalusteet, varusteet: osassa luokkia vanhat kateederit, 2006 korjauksessa tuodut ilmastointilaitekaapit, normaali luokkavarustelu

auditorio 4 krs:

seinät: tasoitepinnat
 alakatto: pääkatto kaareva, alkuperäinen Dämpa-reikäsälekatto, säleiden suuntaiset upotetut loisteputkivalaisimet, sivukäytävien

KUVAT 87-90

VANHA PÄÄPORRAS EDUSTAA 60-LUKUA. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 91-92

PÄÄPORTAAN MARMORIMOSAIIKKI (MOSAIIKKIBETONI) -LATTIAT JA ASKELMAT (M. MANNBERG / LPR 2018)

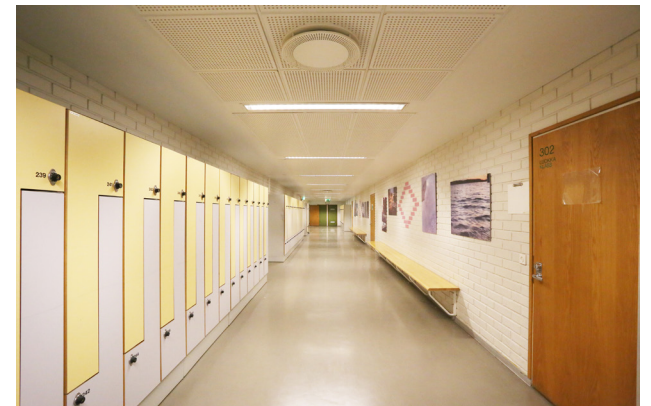
KUVA 93

KUVA 94

KUVA 95

KUVA 96

KUVA 97

KUVA 98

KUVA 99

KUVA 93
1994 VALMISTUNUT UUSI PORRAS EDUSTAA 90-LUVUN POSTMODERNISTISTA "UUSKONSTRUKTIVISMIA". (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 94
1994 VALMISTUNEEN LISÄKERROKSEN KELTATIILINEN KÄYTÄVÄ. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 95
YHDYSKÄYTÄVÄ PORRASAULAAN. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 96
1994 VALMISTUNEEN LISÄKERROKSEN KELTATIILINEN KÄYTÄVÄ. (H.

KUVA 100

TENHO / LPR 2018)
KUVA 97
2000-LUVULLA KÄYTTÄVIIN ASENNETUT PENKIT (M. MANNBERG / LPR 2018)

KUVA 98
1994 PERUSKORJATTU VANHA KÄYTÄVÄ. OIKEALLA SIVULLA VITRIINIT (NÄYTEIKKUNAT) (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 99
VANHA SIVUPORRAS. RAUTALANKALASISEINÄN TAAKSE PORRASHUONEEN PUOLELLE ON MUURATTU PALOTURVALLISUUSYSTÄ

KUVA 101

KAHITILISEINÄ. VANHOIHIN OVIIN ON LISÄTTY PAINIKKEET, MISTÄ SYYSTÄ VETIMET ON SAHATTU POIKKI. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 100
VITRIINI (NÄYTEIKKUNA) LIITTYY VANHAAN SOMISTAMOON, JOKA SITTEMMIN ON TOIMINUT KIRJASTONA JA ATK-LUOKKANA. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 101
VANHA SIVUPORRAS (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 102

KUVA 103

KUVA 104

KUVA 105

alaslasku Sordino-levytyt, upotetut neliömäiset neliösäleikkövalaisimet

lattia: muovimatto

kalusteet, varusteet: auditoriokalusteet, puhujan pöytä, alkuperäinen ruskea liitutaulu, alkuperäinen pimennysverhojärjestelmä, patterisyvennys ja sinkitty teräsritilä

alkuperäinen pääporras:

veistoksellinen leveä U-porras, jossa kaksi lepotasoa, keskellä hissitorni

porrasrakenne ja keskipalkki: lautamuottivalettua, valkoiseksi maalattua betonia

lattiapinta / askellankut: mosaiikibetonia tai mosaiikibetonilaattaa, musta, valkoisin rakein (marmorisementtimosaiikkia)

kaiteet: lasikaiteita, käsijohteet teakia, teräspystytuet, 1990-luvulla rautalankalasiuksen taakse muurattu kalkkihiekkatiiliseinä

ovet: valkoiseksi maalatut teräskarmit, rautalankalasi, alun pitäen poikkileikkaukseltaan suorakaiteen muotoinen lakattu koivu(?)

vedin, jotka laajennuksessa on sahattu kahteen osaan, lisätty oveen rst-painike

vedin, jotka laajennuksessa on sahattu kahteen osaan, nyttemmin lisätty oveen rst-painike., laajennusvaiheessa rautalankalasiuksen taakse muurattu kalkkihiekkatiiliseinä.

porrastilojen ovet:

teräskarmit, vedetty rautalankalasi, alun pitäen poikkileikkaukseltaan suorakaiteen muotoinen vedin, jotka laajennuksessa on sahattu kahteen osaan, nyttemmin lisätty oveen rst-painike

wc-tilat:

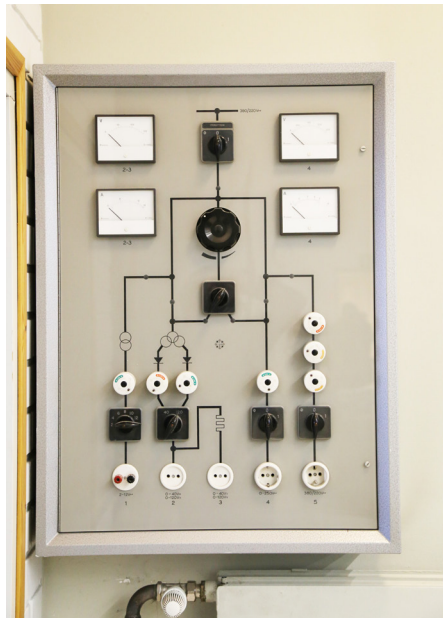
seinät: keraaminen lasitettu laatta, Pukkila Color-sarja

lattiat: keraaminen laatta, Pukkila Natura -sarja

katot: valkoiseksi maalattu sileä kipsilevy

varusteet: normaali wc-tilavarustelu

KUVA 106

sivuporras:

kaksivartinen porras, lepotaso

perusrakenne: elementti (?)

lattiapinta / askellankut: Finnflex-laatta, mustat mosaiikibetoniaskelmat valkoisin rakein, 4-5.krs Finnflex-laattaverhoillut askelmat

kaiteet: vakiopystypinnakaiteet, käsijohde musta muovi (Kymarno?)

ovet: valkoiseksi maalatut teräskarmit, rautalankalasi, alun pitäen poikkileikkaukseltaan suorakaiteen muotoinen lakattu koivu(?)

KUVAT 102-105

4. KERROKSEN VANHA AUDITORIO. TAKASEINÄN TÄYSLEVEÄ IKKUNA ON PIENENNETTY. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 106

AUDITORION OHJAUSTAULU. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 107

KUVA 108

KUVA 109

- 1 laajuustiedot Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera. Turun Kauppaoppilaitos. Laajennus ja muutos. Rakennusselitys. 20.11.1992, tontin laajuustiedot Rakennus lupakuvat asemapiirustus 1966
- 2 Turun kaupungin kiinteistö- ja rakennustoimi / kaavoitusosasto. Ajantasakaava ja Asemakaavaselostus. Asemakaavatunnus 16 / 1997. 25.11.1997
- 3 OAS, verkkohaku, Turun kaupunki, Kaupunkiympäristötoimiala, Turun kaupungin Ympäristötoimi <http://ympto.turku.fi/ympkaavi/sivut/Kaavoitus/sivut/Asemakaavoitus/sivut>
- 4 ibid.
- 5 ibid.
- 6 ibid.
- 7 ibid.
- 8 ibid.
- 9 Kaikki viittaukset alkuperäismateriaaleihin ja -rakenteisiin: Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera. Turun Kauppaoppilaitos. Turku. Rakennusselitys. 15.9.1966 sekä Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera. Turun Kauppaoppilaitos. Laajennus ja muutos. Rakennusselitys. 20.11.1992

KUVA 110

KUVAT 107-108
 TYYPILLINEN LUOKKAHUONE NAUHAIKKUNOINEEN JA PRIMÄÄRI- JA SEKUNDÄÄRIPALKISTOINEEN. 2006 PERUSKORJAUKSESSA PARANNETTIIN ILMANVAIHTOA HUONEKOHTAISILLA LAITTEILLA. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 109
 OPETTAJAINHUONE. (H. TENHO / LPR 2018)

KUVA 110
 OPETTAJAINHUONEEN ODOTUSTILAN 60-LUKULAISTA MINIMALISTISTA KALUSTUSTA. (M. MANNBERG / LPR 2018)

KUVA 111

KUVA 112

11 ARKKITEHTUURIN SÄILYNEISYYS

Syksyllä 2018 50 vuotta täyttävä Kauppaoppilaitoksen koulurakennus on toiminut alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan koko olemassaolonsa ajan. Valmistumisensa aikoihin koulu on ollut toiminnallisesti ja varustukseltaan edistyksellinen.

Myös Kauppaoppilaitoksen kaupunkikuvallinen ja -rakenteellinen rooli on säilynyt samana: osana korttelia, katutilaa rajaavana mutta julkista aukiotilaa muodostamattomana rakennuksena. Katujulkisivun pitkänomainen massa ja nauhaikkunat korostavat perspektiiviä Tuomiokirkolle. Kuitenkaan koululla ei ole kaupunkikuvassa merkittävää roolia.

Massoitteluidea (jalustalle ja pilareille nostettu kadun myötäinen laatikkomainen massa ja siitä sisäpihalle poikkeavat päätilat), rakenteet ja tilajärjestys ovat pääpiirteissään säilyneet 1960-luvun asussaan. 1994 laajennusosat ja muutokset (lisäkerros, uusi pyöröporras, auditorio, yhdistetty ja laajennettu aula sekä julkisivun materiaali muutokset) ovat hyvin erotettavissa. Myös sisätilojen uudet materiaalit ja detaljit poikkeavat alkuperäisistä, joita on paikoittain yhä säilynyt. Näin vuoden 1994 muutokset noudattavat Venetsian julistuksen periaatteita, samalla viestien omaa ajankuvaansa ja aikakerrostumaansa.

Vuoden 1994 laajennukset ovat samalla merkittäviä muutoksia alkuperäiseen arkkitehtoniseen konseptiin. Suurin ja arkkitehtonista tematiikka eniten muokkaava muutos on ollut aulatilojen yhdistäminen. Se on samalla katkaissut ulkotilayhteyden kadulta portaita

nousten sisääntulotasolle ja edelleen rakennuksen ali välituntipihalle. Rakennuksen pääratkaisu on menettänyt näin voimaansa ja selkeyttään.

Toiminnallisesti välttämätön lisäkerros on vähentänyt kadun varren julkisivun katuperspektiiviä korostavaa nauhamaisuutta.

1960-luvulta säilyneet arkkitehtoniset teemat ja rakennusosat:

- päätilajako: leveät keskikäytävät ja luokkahuoneet molemmin puolin, sisääntulokerroksen päätilat (joita on sittemmin laajennettu ja lisätty)
- pää rakenne pilari-palkki-laattarakenne, mm. luokkatilojen primääri- ja sekundääripalkit
- pääporrastila: lattiapinnat (musta mosaiikkibetoni, tai mosaiikkibetonilaatoitus), minimalistiset lasikateet puukäsijohteineen, porrarakenne (lautamuottivalettu itsekantava rakenne), lasiseinän teräsrakenteet, ovien rautalankalasisitus (lisätty muurattu tiiliseinä rautalankalasisituksen yhteyteen)
- juhla-/liikuntasalin kattopalkkien väliset Toja-levyt
- 4.kerroksen auditorion tilamuoto ja kalustusfragmentit kuten luennoitsijanpöytä, ruskea liitutaulu, yläosan patterisyvennys ritilöineen ja taustaikkunan koko seinän levyinen pimennysverhojärjestelmä
- ruokasalin tumman punainen lattialaatoitus
- opetustilasiiven käytävien maalatut puhtaaksi muuratut tiiliseinät ja osa opetustilojen tammiovista sekä ovi-heloista
- sivuaulan naulakkokalusteet

SUURIMMAT ULKOISET MUUTOKSET ALKUPERÄISEEN ASUUN SISÄPIHALLA: AUDITORIO, AULAN LAAJENNUS, AULOJEN YHDISTÄMINEN, PORRASTORNI, LISÄKERROS, 4. KERROKSEN AUDITORION IKKUNAN PIENENTÄMINEN JA UUSI VERHOILU, NAUHAIKKUNOIDEN UUDET IKKUNAT JA TUULETUSIKKUNAT.

KUVA 111

(KAUPPAOPPILAITOKSEN / TURUN AMMATTI-INSTITUURIN KUVA-ARKISTO)

KUVA 110

(H. TENHO / LPR 2018)

- eräitä 60-luvun miesiläisiä kalusteita opettajainhuoneen yhteydessä

Muutokset ja lisäykset 1994 tai sen jälkeen, mm.:

- aulatilat on yhdistetty yhdeksi kokonaisuudeksi
- kulku ulkotilassa pääsisääntuloportaalta välituntipihalle on katkaistu
- pääaulaa on laajennettu välituntipihalle
- juhlasalin rinnalle rakennettu auditorio, johon aulan puolella liittyy lasivetriini
- juhlasali erotettu kiinteällä seinällä ruokalasta ja aulasta, aula ja ruokala on erotettu rautalankalasiseinällä
- entisen sivuaulan naulakkoaluetta on pienennetty ja osa tilasta on oppilaskunnan käytössä
- opetustilasiipeen on lisätty uusi kerros
- opetustiloissa on tehty muutoksia, mm. kateedereja on purettu
- varapoistumistieporrastilan kohdalla ollut oppilaiden oleskelutila on muutettu luokkatilaksi
- luokkahuoneita on 2. krs:ssa jaettu opettajien valmistautumishuoneiksi
- 2. krs:n somistamo on muutettu kirjastoksi ja edelleen atk-luokaksi
- käytävien lattia- ja alakattopinnat on uudistettu (muovimatto, rei'itetty kipsilevyalakatto)
- porrastiloja on jatkettu viidenteen kerrokseen
- porrastilojen rautalankalasiseinän taakse porrastilapuolelle muurattu tiiliseinä (palolämpösäteilyn estämiseksi)
- porrastilojen palo-oviin on lisätty painike ja poistettu

- alkuperäisten vetimien keskiosat
- keskiosaan on lisätty uusi pyöröporras ja hissi
- luokkahuone on jaettu aulaksi ja kanslia- / oppilaiden ohjaustilaksi
- 2. kerroksessa opettajainhuoneen yhteyteen on rakennettu ohituskäytävä
- 4. kerroksen auditorion ikkunaseinä on muutettu kahdeksi pienemmäksi ikkunaksi
- julkisivun puupystyrimoitus on vaihdettu neliöruudutettuun julkisivuteräskasetointiin
- ikkunat on vaihdettu alumiiniverhoiltuihin MSEL-ikkunoihin, joissa tuuletusikkuna on jaettu vaakasuuntaisesti kahteen osaan

KUVA 113

12 ARKKITEHTONINEN ASEMA JA ARVO

Reino Lukander ja Olli Vahtera suunnittelivat erityisesti 1960-70-luvuilla lukuisia oppilaitoksia, jotka ansaitsivat oman tutkimuksensa. Niitä, kuten Kauppaoppilaitostakaan, ei ole julkaistu Arkkitehti-lehdessä. Vertailuaineistoa sinänsä löytyy: Vuosina 1960-71 kansa-, keski-, yhteis- tai kansalaiskouluja julkaistiin 2-4 lähes vuosittain, yhteensä 17 kpl, ammattikouluja kaksi, mutta kauppaoppilaitos-suunnitelmia vain yksi: Tampereen kauppaoppilaitoksen suunnittelukilpailun tulokset (Arkkitehti 8-9 / 1960).¹

Lukanderin ja Vahteran töitä on muutoinkin Arkkitehti-lehdessä julkaistu niukasti: 1960-luvun alusta Vahteran kilpailutyö Seinäjoen kirkoksi (Arkkitehti 11-12/1952) sekä Ruissalon kongressi-kylpylähotelli (Arkkitehti 4/1972).

Turun kaupungin museokeskus, rakennusvalvonta ja kaupunkisuunnittelu ovat vuonna 2016 julkaisseet *Turun koulut. Keskustan ulkopuolisten koulujen inventointi ja arvottaminen* -raportin. Luokkaan 1 on kelpuutettu ”rakennustaiteellisesti merkittävimmät ja edustavimmat koulut, joilla on myös ympäristöllisiä erityisarvoja. Kohteet ovat merkittäviä yksittäisinä rakennuksina.”² Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahteralta tähän luokkaan on nostettu Rieskalähteen koulu (aiemmin Läntinen kansalaiskoulu) (1962-63) sekä Turun teknillinen ammattikoulu, Peltola 12-32 (1983). Keskusta-alueen kouluna Kauppaoppilaitos ei ole inventoinnissa mukana.

Kaupunkikuvassa ja -rakenteessa Kauppaoppilaitos rajaa korttelirakennuksena katutilaa mutta ei muodosta julkista aukiotilaa eikä sillä

ole aktiivista roolia katunäkymissä.

Kauppaoppilaitoksella ei arkkitehtonisesti ole merkittävää kansallista asemaa eikä paikallisesti merkittävää kaupunkikuvallista roolia. Alkuperäisessä rakennuksessa on ollut selkeitä arkkitehtonisia teemoja ja ansioita, mutta 90-luvun laajennuksessa ne ovat osittain heikentyneet ja jopa kadonneet.

- 1 *Arkkitehti-lehdet* 1960-70. luettavissa verkossa www.ark.fi
- 2 Turun kaupungin museokeskus, rakennusvalvonta ja kaupunkisuunnittelu. *Turun koulut. Keskustan ulkopuolisten koulujen inventointi ja arvottaminen*. Sanna Kupila, Juha Kylliö, Iina Paasikivi, Samuli Saarinen. 15.06.2016

KUVA 114

12 REINO LUKANDER JA OLLI VAHTERA

Kellonsoittajankadun koulurakennuksen suunnitteli Arkkitehti-toimisto Lukander & Vahtera Ky.

Martti Olli Vahtera (05.06.1926 Uusikaupunki - 11.1.2014 Naantali) ¹ valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta 1953. Uransa alkuvaiheessa Vahtera työskenteli aluesuunnittelun parissa mm. Otto-livari Meurmanin työryhmässä ja täydensi asemakaavaopin opintojaan Yhdysvalloissa MIT:ssä 1954-55 Rotarysäätiön stipendin turvin.

Oman toimistonsa Vahtera perusti 1953, ja vuonna 1960 sen nimeksi tuli Olli Vahtera Ky (vuodesta 1974 Oy). Olli Vahtera työskenteli aktiivisesti 1990-luvun puoliväliin saakka. ² Toimistonsa ohella hänellä oli yhteinen toimisto myös arkkitehti Pekka Pitkäsén (1927-2018) kanssa 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa. Toimisto sijaitsi Uudenmaankadulla. Heidän yhteisiksi töikseen on kreditoitu mm. kaksi asuinliiketaloa samassa korttelissa kuin Kauppaoppilaitos. Kun Olli Vahtera aloitti yhteistyön tamperelaisen Matti Niemelän rakennustoimiston kanssa, tarkoituksena edistää elementtirakentamista – samoihin aikoihin kun arkkitehti Aarne Ehojoki aloitti yhteistyön Armas Puolimatkan kanssa – , jäi yhteistyö Pekka Pitkäsén kanssa. ³

Reino Lukander (17.11.1930 Salo – 18.2.2000 Turku) ⁴ valmistui arkkitehdiksi Teknillisestä korkeakoulusta 1960. Hän aloitti Arkkitehti-toimisto Olli Vahtera Ky:n palveluksessa työntekijänä, mutta voitettuaan Perniön kansakoulun ja kirjaston arkkitehtuurikilpailun, hänet pyydettiin 1965 osakkaaksi perustettavaan Arkkitehti-toimisto

KUVA 114
 ARKKITEHDIT OLLI VAHTERA (ISTUMASSA) JA REINO LUKANDER.
 TOIMISTOLLAAN., 1960-LUKU. (PERTTI LUKANDERIN ARKISTO, KUVAAJA
 TUNTEMATON)

Lukander & Vahtera Ky:öön. Toimisto sijaitsi alussa Uudenmaankadulla ja myöhemmin osoitteissa Käsitöläiskatu 7 A, Yliopistonkatu 30 ja Pitkämäenkatu 11 (missä Vahtera arkkitehdit oy toimii edelleen). Lukander työskenteli toimistossa aktiivisesti 1980-luvun loppuun saakka. ⁵

Lukanderin jäätyä pois työelämästä muuttui nimi Vahtera Arkkitehti Ky:ksi. Tästä lähtien Vahtera Arkkitehti Ky ja Olli Vahtera Oy ovat käyttäneet liikenimeä Vahtera arkkitehdit oy. ⁶

Olli Vahtera syvensi osaamistaan koko uransa aikana. Hän teki yli 20 opintomatkaa Eurooppaan, USA:han, Kanaan, Brasiliaan, Japaniin ja Australiaan 1956-90. Elementtirakentamiseen hän perehtyi Skandinavian tutkimusmatkoillaan 1958-65 ja kirjoitti Tehostajalehteen 19/1961 aiheesta artikkelin ”Elementtirakentaminen yleistyy Suomessa”. Vaihtoehtoisin lämmitys- ja energialähteisiin, erityisesti aurinkoenergiaan Vahtera syventyi useissa seminaareissa Ruotsissa, Saksassa, Espanjassa ja USAssa energiakriisin innoittamana 1973-80. Oppimaansa hän sovelsi Naantalin Luonnonmaalle rakentamassaan aurinkoenergiatalossa 1977-80, jossa kokeiltiin energian varastointia ja siirtämistä, sekä Rakennustutkimussäätiön, Asuntohallituksen ja Kauppa- ja teollisuusministeriön yhteisprojektina toteutetuissa Tampereen Lukonmäen aurinkotaloissa 1978-80. Kauppa- ja teollisuusministeriö myönsi hänelle myös apurahan 1981 gläubersuolaan perustuvien aurinkoenergiavarastojen vertailuevaan tutkimukseen.

Vahtera toimi rakennussuunnittelun opettajana Turun teknillisessä oppilaitoksessa 1963-66, 17 vuotta Naantalin julkisivulautakun-

nan puheenjohtajana ja Suomen Teknillisen Seuran valtuuston jäsenenä 1970-73. Suomen arkkitehtiliiton SAFAn jäsen hän oli vuodesta 1953 alkaen ja toimi myös Turun paikallisosaston johtajana. Suomen Teknisen Seuran STS jäsen hän oli 1953-95, Suomen Aurinkoteknillisen yhdistyksen ATYn perustaja- ja hallituksen jäsen 1977-83 ja Deutsche Gesellschaft für Sonnenenergien jäsen vuodesta 1973 alkaen.

Vahtera harrasti valokuvausta, kaitafilmausta, purjehdusta ja partiotoimintaa. Hän oli Naantalin Purjehdusseuran kunniakommodori. Hän toimi aktiivisesti myös rotareissa ja oli myös Suomen Rotary ry:n puheenjohtaja kuten myös Turun Nuorkauppakamarissa, jonka senaattori hänestä tuli 1967. Vahtera sai myös Suomen Partiojohtajajärjestön rautaisen ja kuparisen ansiomitalin sekä Suomen Kaupunkiliiton hopeisen ansiomerkin. Vahteran jäätyä pois aktiivisesta suunnittelutyöstä 1990-luvun puolivälissä jäi aikaa myös sukututkimukselle. ⁷

Reino Lukander suunnitteli Turun kauppaoppilaitoksen lisäksi useita koulurakennuksia: Loimaan ja Uudenkaupungin kauppaoppilaitokset, Turun Rieskalähteen koulu, Rauman lyseo, Uudenkaupungin Pohitullin koulu, Kaarinan Hovirinnan koulu sekä Turun Peltolan ammattikoulu. Muita hänen toteutuksiaan ovat mm. Loimaan Kaupunginkirkko (1973-75) sekä Naantalin Hakapellon siunauskappeli. Hän suunnitteli myös rivi- ja kerrostaloalueita kuten Naantalin Karvetin kerrostaloalueen sekä Meri-Naantalin asuintaloalueen ja luonnosteli myös Naantalin seurakuntatalon.

14.3.2000 Helsingin Sanomissa julkaistussa muistokirjoituksessa Olli

Vahtera luonnehtii kolleegaansa ja yhtiökumppaniaan seuraavasti: *”Reino Lukander oli monipuolinen lahjakkuus. Hänellä oli sekä sana että kynä hallussaan. Hän olisi voinut ansaita elantonsa yhtä hyvin taitavien ja osuvien karikatyyrien piirtäjänä Kari Suomalaisen kilpailijana tai pakinanikkarina. Hänen toimittamansa jokavuotisen joulujulkaisun ilmestyminen oli toimiston ja monien asiakkaidenkin odottama joulutapahtuma. Vanhat vuosikerrat kohottavat edelleen toimiston yhteishenkeä. Reino Lukanderille rakkain paikka maailmassa oli Kustavin kesämökki. Paikka on neitseellinen, iltaurinkoon avautuva suojainen lahti aavan meren tuntumassa. Sinne hän rakensi suureksi osaksi omin käsin 30 vuoden aikana perheelleen paikan, jossa oli kaikki unelmat toteutettu: puutarhat, rantasaunat, venevalkamat ja pelipaikat. Lapset ja lastenlapset oli otettu kaikessa huomioon. Viimeinen saavutus oli rantaa pitkin luikerteleva polku, johon isäntä oli karrannyt tuhansittain kiviä ja satoja käsikärjyllisiä täytemaata.”* ⁸

KUVA 115

KUVA 116

KUVA 117

TÄRKEIMMÄT TYÖT:

Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera oy suunnitteli erityisesti oppilaitoksia sekä asuntoaluekokonaisuuksia ja asuinkerrostaloja. Laajasta työluettelosta löytyy myös julkisia rakennuksia sekä kaupakeskuksia ja hotelleja. Kauppaoppilaitoksen urakka- ja lupakuvat, kuten muutkin työt, ovat Lukander ja Vahtera signeeraanneet yhdessä.

Alla esimerkinomaisesti mutta ei tyhjentävästi on luetteloitu tärkeimpiä töitä (1990-luuvlle asti) toimistoilta Olli Vahtera (1953-), Arkkitehtitoimisto Olli Vahtera Ky (1960-), Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera Ky (1965-91), Arkkitehtitoimisto Olli Vahtera Oy (1974-) sekä Vahtera Arkkitehti Ky (1991-) ja Olli Vahtera Oy, joiden yhteinen toiminimi on Vahtera Arkkitehdit. (www-sivut) Painopi-stealueita ovat asuntoalueet (elementtirakennustekniikalla), koulut sekä pankkirakennukset. Vahtera Arkkitehtien uusimpia töitä (vuoden 2000 jälkeen) ei ole listattu, vaan ne on esitelty hyvin toimiston kotisivuilla www.vahteraarkkitehdit.fi

aluesuunnittelu:

Joensuun yleiskaava 1954 (Olli Vahtera Otto-livari Meurmanin työryhmässä)
 Uudenkaupungin yleiskaava ja keskustan asemakaava 1957-81 (Olli Vahtera)
 Tampereen Peltolammin alue 1962-64 (Arkkitehtitoimisto Vahtera & Heino: Olli Vahtera, Raimo Narjus)

KUVA 118

asuntoaluekokonaisuudet sekä asuinkerros- ja asuinkerrosliiketalot:

seuraavissa kaupungeissa: Vaasa, Pori, Rauma, Uusikaupunki, Naantali, Raisio, Kaarina, Lohja, Lahti, Valkeakoski, Tampere, rakennuttajia mm. Rakennusliike Armas Puolimatka oy, Kivikartio oy, Rakennus-Ruola oy, Rakennustoimisto R. Järvinen oy, Rakennusosaakeyhtiö Mäkinen sekä YIT-Yhtymä Oy/Oyj.⁹

Sorvakon asuntoalue, Uusikaupunki 1966-69, Raimo Narjus ja Olli Vahtera

Asunto-oy Uudenmaankatu 12 A, Turku 1959, Pekka Pitkänen ja Olli Vahtera

Asunto oy Salita, Uudenmaankatu 12 B, Turku 1959-60, Pekka Pitkänen ja Olli Vahtera

As oy Kalevan Sampo, Tampere 1960. Olli Vahtera, Suomen ensimmäinen täyselementtinen asuntoalue, 312 asuntoa, 21000 m².

Julkaistu Arkkitehti 10-11/1960

Möysän asuntoalue, Lahti 1960-luvun alkupuoli. 800 asuntoa, 54350 m², Ruola oy

As oy Sokeri, Turku 1962-, Puolimatkan ensimmäiset elementtitalot, 307 asuntoa, 16235 m²

Pernon asuinkerrostalot, Turku

Nummen asuinkerrostalo, Turku 1970

Hepokullan pistetalot, Turku 1971-74

Jyrkkälän asuinkorttelit, Turku 1970

Vienolan asuntoalue, Turku, 1960-luvun puoliväli

Härkämäen asuntoalue, Turku 1977

Varissuon asuinkerrostalot, Turku 1978-79, parvekkein toisiinsa

KUVA 119

kytketyt talot

As oy Meri-Naantalin asuntoalue, Naantali 1980-84, 270 asuntoa, 17000m2, Reino Lukander

Jäkärilän kerrostalot, Turku 1984-85

koetaloja:

Aurinkoenergiakoetalo, Luonnonmaa, Naantali, 1977-80

Tampereen Lukonmäen aurinkotalot, 1978-80

koulurakennuksia:

10 ammattioppilaitosta

7 kauppaoppilaitosta,

15 kansa-, kansalaiskouluja sekä peruskoulun ala- ja yläastetta

Uudenkaupungin ammattikoulu, kilpailu 1955. Olli Vahtera

Rieskalähteen koulu 1962-63, Reino Lukander (arvotettu luokkaan 1 Turun koulut -inventoinnissa)

Perniön kansakoulu ja kirjasto 1965, Reino Lukander

Turun kauppaoppilaitos 1966-68, Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera

Turun teknillinen ammattikoulu, Peltola, Turku 1983-87 Arkkitehti-toimisto Lukander & Vahtera (arvotettu luokkaan 1 Turun koulut -inventoinnissa)

julkisia rakennuksia:

Käylän rajaseutukirkko 1957-58, Olli Vahtera ja Pekka Pitkänen

Kustavin Katinkarin leirialue ja majoitusrakennukset. Olli Vahtera

Ruissalon kongressihotelli, Turku 1970-74. Arkkitehtitoimisto

KUVA 120

Turun maakunta-arkiston lisärakennus 1986, Arkkitehtitoimisto

Lukander & Vahtera

Uudenkaupungin kulttuuritalo 1989, Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera

Turun Hansakortteli, Postipankin liikerakennus, Yliopistonkatu, 1986. Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera

Naantalin srk-keskus 1992, Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera (luonnos Reino Lukander)

12 muuta pankkirakennusta ja 24 pankkikonttoria

muutostöitä:

Aurakatu 11, Kauppaoppilaitoksen laajennus ullakolle, 1957, Olli Vahtera

Sokeritehdas Läntinen Rantakatu 7 (Schröder, Engel, Bassi), Turku 1964-65, muutos toimistotaloksi, Olli Vahtera

kilpailuja:

Seinäjoen kirkkokilpailu. Julkaistu Arkkitehti 11-12 / 1952, Olli Vahtera

Uudenkaupungin ammattikoulu 1955, kutsukilpailu, 1. palkinto, toteutus, Olli Vahtera

Kaarinan kansalaiskoulu, kutsukilpailu, 1. palkinto, ei toteutettu, Olli Vahtera

Sorvakon asuntoalue, 1960-l. puoliväli, kutsukilpailu, Sato-Taso, toteutettu, Reino Lukander ja Olli Vahtera

Perniön kansakoulu ja kirjasto 1965, Reino Lukander

Hotelli Marinan suunnittelukilpailu 1970, lunastus, Reino Lukander

KUVA 121

ja Olli Vahtera

- 1 Olli Vahteran cv-tiedot antoi Vahtera-arkkitehdit oy.
- 2 Esa Vahtera ja Teuvo Virtanen haastattelu 24.4.2018
- 3 ibid.
- 4 Reino Lukanderin cv-tiedot Olli Vahtera. "Monitaitoinen suunnittelija rakensi unelman Kustaviin: Arkkitehti Reino Lukander". Helsingin Sanomat 14.3.2000 sekä "Reino Lukander" https://fi.wikipedia.org/wiki/Reino_Lukander
- 5 Esa Vahtera 24.4.2018
- 6 Vahtera arkkitehdit www.vahteraarkkitehdit.fi > historia
- 7 Esa Vahtera 24.4.2018
- 8 Olli Vahtera. "Monitaitoinen suunnittelija rakensi unelman Kustaviin: Arkkitehti Reino Lukander". Olli Vahtera. Helsingin Sanomat 14.3.2000
- 9 Turun kaupungin Ympäristö- ja kaavoitusvirasto, Yleiskaavatoimisto. *Turun lähiöiden suunnittelijat ja arkkitehtoniset erityispiirteet*. toim. Jimi Antikainen. 06.2012 (ladattavissa verkosta)

KUVAT 115-116

RIESKALÄHTEEN KOULU 1962-63. (M. MANNBERG / LPR 2018)

KUVA 117

AS OY SOKERI / SOKERIRANTA. 1962- (WIKIPEDIA-ARTIKKELI, KUVAAJA OLIMAR)

KUVA 118

PELTOLAN AMMATTIKOULU, 1983-87 (TURUN AMMATTI-INSTITUUTTI). (KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 119

LOIMAAN KAUPUNGINKIRKKO, 1973 (REINO LUKANDER). (WIKIPEDIA-ARTIKKELI, KUVAAJA HTM)

KUVA 120

RUISSALON HOTELLI-KYLPLYLÄ-KONGRESSIKESKUS., 1970-74 (KUVA WWW.RUISSALOSPA.FI/HOTELLI, KUVAAJA TUNTEMATON)

KUVA 121

TURUN MAAKUNTA-ARKISTON LAAJENNUS, 1994 (KUVA EXTRANET.NARC.FI)

PIIRUSTUSLÄHTEET

- Kauppaopetussäätiön arkisto
- Turun Kaupunginarkisto
- Turun kaupungin Kaupunkiympäristötoimialan arkisto (Kaupunkisuunnittelu, Rakennusvalvonta)
- Vahtera arkkitehdit oy:n arkisto

KUVA- JA KARTTALÄHTEET

- Kauppaopetussäätiön arkisto
- Pertti Lukander
- Turun Museokeskuksen kuva-arkisto
- Turun kaupungin Kaupunkiympäristötoimialan arkisto (Kaupunkisuunnittelu)
- Turun ammatti-instituutin (Kauppaoppilaitoksen) arkisto
- Turun Sanomain arkisto
- Vahtera arkkitehdit oy:n arkisto

KIRJALLISUUSLÄHTEET

- Kupila, Sanna & Söderström, Marita.
Turun katuja ja toreja. Nimistöhistoriaa keskiajalta nykypäivään. Turku: Museokeskus, 2011.
- Junnilla, Hilikka. artikkelit ”Keskusta-alueen nimistön muodostuminen vuosina 1830-1999. Kaupunginosat I-IX ja Satama” ja ”Keskusta-alueen (I-IX) ja ”Sataman asemakaavallisten alueiden nimet vuonna 1830-1999”
- Laaksonen, Mikko & Nummelin, Juri.
Turun arkkitehtuuriopas. Turku: Kustantaja Laaksonen, 2013
- Lahtinen, Rauno & Otronen, Merja.
Kävely 1920- ja 1930-lukujen Turussa. Turkuseuran julkaisuja nro 34. Turku: Turkuseura, 2012
- Lento, Reino.
Turun kauppaopisto 1839-1939. Turun kauppaopisto, 1939
- Lilius, Henrik (toim.) *Carl Ludvig Engel*. Helsinki: Helsingin kaupunki / Opetusministeriö / Suomen rakennustaiteen museo, 1990
- Santonen, Pirjo.
Kauppaopetuksen uranuurtaja Suomessa. Turun kauppaopisto – Handelsinstitutet i Åbo. Turun kauppaoppilaitos – Handelsläroverket i Åbo 1839-1996. Turun Kauppaopetussäätiö – Stiftelsen för handelsutbildning i Åbo 1980-2000. Turku: Turun Kauppaopetussäätiö, 2000
- Uusitalo, Sinikka.
Turun kaupungin historia 1918-70. Turku: Turun Sanomat, 1982

AIKAKAUSJULKAISUT JA SANOMALEHDET

- Arkkitehti-lehti (luettavissa verkossa www.ark.fi)
Seinäjoen kirkkokilpailu. *Arkkitehti 11-12/1952*
Kiinteistö oy Kalevan Sampo, Tampere. Olli Vahtera arkkitehti. *Arkkitehti-lehti 10-11/1960*, s.169
Ruissalon kongressihotelli [1970-75]. Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera (Reino Lukander, Olli Vahtera, Benito Casagrande, Matti Pasanen. *Arkkitehti-lehti 4/1972*, s. 24-27
- Helsingin Sanomat (luettavissa verkossa www.hs.fi):
”Monitaitoinen suunnittelija rakensi unelman Kustaviin: Arkkitehti Reino Lukander”. Olli Vahtera. *Helsingin Sanomat* 14.3.2000
- Suomen Turku (luettavissa verkossa suomenturku.turku.fi):
”Turun kaupungin kauppakoulu”. *Suomen Turku 3/1964*, s. 5-6
”Kauppaopiston rakennushanke”. *Suomen Turku 4/1966*, s. 16-18
”Turun Kauppaopiston eräitä kehityspiirteitä”. *Suomen Turku 3/1968*, s. 8-10
”Turun Kauppaopiston uusi toimitalo”. *Suomen Turku 4/1968*, s. 4-5
- Turun Sanomat (Turun Sanomain arkisto):
”Turun Kauppaopiston uudet toimitilat virallisesti käyttöön”. *Turun Sanomat* 25.11.1968
”Turun kauppaoppilaitos sai 2500 lisäneliötä” *Turun Sanomat* 8.4.1994
”Kauppaopiston tontti muuttuu asuinkäyttöön” *Turun Sanomat* 15.3.2018
- Vahtera, Olli. ”Elementtirakentaminen yleistyy Suomessa”. *Tehostaja 19/1961* s. 70, 73-74, 77

SUUNNITELMA- JA ASEMAKAAVA-ASIAKIRJAT

- Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera.
Turun Kauppaopisto. Turku. Rakennusselitys. 15.9.1966.
Vahtera-arkkitehdit oy:n arkisto
- Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera.
Turun kauppaoppilaitos. Visuaalinen tarkastelu. 20.3.1988. Vahtera-arkkitehdit oy:n arkisto
- Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahtera.
Turun Kauppaoppilaitos. Laajennus ja muutos. Rakennusselitys. 20.11.1992. Vahtera-arkkitehdit oy:n arkisto
- Turun kaupungin Kaupunkisuunnittelutoimiala / Kaupunkisuunnittelu. *Asemakaavanmuutos I kaupunginosaan. Kaavan työnimi: Kauppaopisto. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 14.3.2018, diaarinumero 13033-2015, asemakaavatunnus 32/2017*
- Turun kaupungin Kiinteistö- ja rakennustoimi / kaavoitusosasto.
Ajantasakaava ja Asemakaavaselostus. Asemakaava-tunnus 16 / 1997. 25.11.1997
- Vahtera arkkitehdit oy.
Rakennusselostus. Kellonsoittajankatu 9-11, Peruskorjaus 2006. Turku 0001921, Turun Kauppaoppilaitos. 27.3.2006. Vahtera-arkkitehdit oy:n arkisto

INVENTOINNIT

- Turun kaupungin museokeskus, rakennusvalvonta ja kaupunkisuunnittelu.
Turun koulut. Keskustan ulkopuolisten koulujen inventointi ja arvottaminen. Sanna Kupila, Juha Kylliö, Iina Paasikivi, Samuli Saarinen. 15.06.2016
- Turun kaupungin Ympäristö- ja kaavoitusvirasto, Yleiskaavatoimisto.
Turun lähiöiden suunnittelijat ja arkkitehtoniset erityispiirteet. toim. Jimi Antikainen. 06.2012 (ladattavissa verkosta)

VERKKOJULKAISUT

- Asemakaavat www.turku.fi > asuminen ja ympäristö > kaupunkisuunnittelu > asemakaavoitus > voimassa olevat asemakaavat (tai vireillä olevat asemakaavat)
- “Auratun Asunnot ja Turun Kauppaopetussäätiö yhteistyöhön Kauppaopiston tontin kaavakehityksessä.” 23.10.2017 www.auratum.com
- Hurmerinta, Ilari; Kairisto, Lahja & Nikander, Saara.
Turun ammattioppilaitokset 50 vuotta. 1992
“Kaupan alan koulutus Suomessa.” wikipedia-artikkeli https://fi.wikipedia.org/wiki/Kauppan_alan_koulutus_Suomessa
- “Olli Vahtera in memoriam”, Naantalin purjehdusseura 26.1.2014 www.nps.fi
- “Reino Lukander .” https://fi.wikipedia.org/wiki/Reino_Lukander_Solin,_Olavi_&_Haapanen,_Matti
Tietoa, taitoa Turun kautta koko maahan ... Turun kaupungin ammatilliset oppilaitokset ja niiden edeltäjät vuoteen 2009. 3.5.2011
- “Turun ammatti-instituutin koulutalojen vaiheita Turussa”
ladattava pdf
- “Turun Kauppaopisto.” wikipedia-artikkeli https://fi.wikipedia.org/wiki/Turun_kauppaopisto

MUUT VERKKOLÄHTEET

- Auratun www.auratum.com
- Museovirasto <https://muinaismuistot.info/>
- Turun ammatti-instituutti www.tai.fi
- Turun kauppaopetussäätiö <https://turunkauppaopetussaatio.fi>
- Vahtera-arkkitehdit oy www.vahteraarkkitehdit.fi

HAASTATTELUT

- Terhi Hotokka, rehtori emerita, matematiikan ja tietojenkäsittelyn opettajana 1974-, rehtorina 1998-2016, 16.4.2018
- Iina Paasikivi, kaavoitusarkkitehti emerita, Turun kaupunki, Ympäristö- ja kaavoitusvirasto, 25.4.2018
- Esa Vahtera, Olli Vahteran poika, Vahtera-arkkitehdit oy:n toimistujohtaja, 24.4.2018
- Teuvo Virtanen, suunnittelija, Vahtera-arkkitehdit oy, 24.4.2018

15.1.	Urakkapiirustusluettelo 1966	69
15.2	Rakennuslupapiirustukset 1966	70
15.3	Rakennuslupajulkisivut 1992	82
15.4	Suomen Turku 4 / 1966	86
15.5	Suomen Turku 3 / 1968	87
15.6	Suomen Turku 4 / 1968	88
15.7	Turun Sanomat 25.11.1968	89
15.8	Turun Sanomat 8.4.1994	92
15.9.	Turun Sanomat 15.3.2018	93
15.10	Ajantasa-asemakaava 1997	94
15.11	Muutoskaaviot 1966 / 1992	96

Luettelo arkkitehtipiirustuksista.

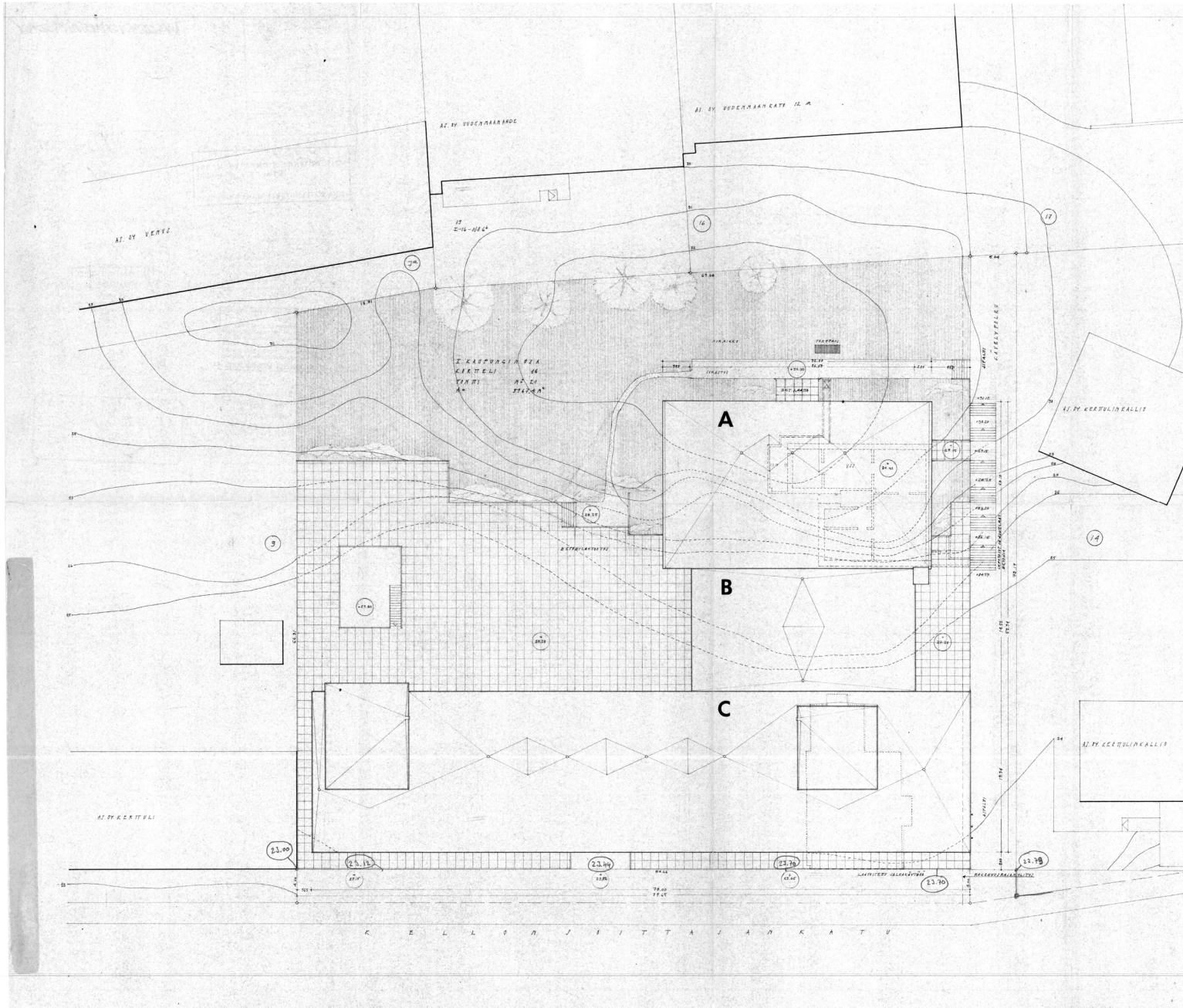
1	Asemapiirros	1:200
2	Kellarikerros	1:100
3	1-kerros	1:100
4	2-kerros	1:100
5	3-kerros	1:100
6	4-kerros	1:100
7	5-kerros	1:100
8	Leikkaus A-A	1:100
9	Leikkaus B-B	1:100
10	Leikkaus C-C	1:100
11	Leikkaus E-E	1:100
12	Leikkaus D-D	1:100
13	Julkisivu koilliseen	1:100
14	Julkisivu lounaaseen	1:100
15	Julkisivu luoteeseen	1:100
16	Julkisivu kaakkoon	1:100
17	Rak.osa C : kellarikerros	1:50
18	Rak.osa C : 1-kerros	1:50
19	Rak.osa C : 2-kerros	1:50
20	Rak.osa C : 3-kerros	1:50
21	Rak.osa C : 4-kerros	1:50
22	Rak.osa C : 5-kerros	1:50
23	Rak.osa A ja E : kellarikerros	1:50
24	Rak.osa A ja E : 1-kerros	1:50
25	Rak.osa A ja E : 2-kerros	1:50
26	Ajoportit	1:20
27	Konsolihyllyt, periaateleikkaus	1:20, 1:1
28	Kirjanpitoluokkien C417, C418 komerot	1:20
29	Kirjanpitoluokkien C417, C418 kaluste	1:20, 1:5, 1:1
30	Kokoelmahuoneen ja laboratorion kalusteet	1:20
31	Kokoelmahuoneen kalusteita	1:20, 1:1
32	Kokoelmahuoneen ja laboratorion kalusteita	1:20, 1:1
33	Kokoelmahuoneen ja laboratorion kalusteita	1:20, 1:1
34	Kokoelmahuoneen ja laboratorion kalusteita	1:20
35	Kokoelmahuoneen laatikosto-työtaaso	1:20, 1:5
36	Auditorion sauluseinä	1:20
37	Auditorion opettajanpöytä	1:20, 1:1
38	Luokan C 324 ja varaston C 323 komerot	1:20
39	St. C 324 vaatenaulakot ja riipit	1:10, 1:1
40	Valvojanhuone ja paperikauppa, kalusteet	1:20
41	Valvojanhuone ja paperikauppa, kalusteet	1:20, 1:1
42	Vaatetilojen E 100 ja C 116 naulakot	1:20, 1:5, 1:1
43	Opett.huoneen C 218 kalusteet	1:20, 1:1
44	Kanslian C 227 tiiki	1:20, 1:1
45	Taloukellarin C 112 tuorikaslaatikot	1:20, 1:1
46	Keittiö C 108, pohjapiirros	1:20
47	Keittiö C 108, kalusteita	1:20, 1:1
48	Keittiö C 108, kalusteita	1:20
49	Keittiö C 108, kalusteita	1:20, 1:1
50	Ruokailutilan keittiön vast.seinä kalusteineen	1:20, 1:1
51	Ruokailutilan tarjoilutiski	1:10
52	Auditorion pimennysverho	1:50

TURUN KAUPPAOPISTO

URAKKATARJOUSPYYNTÖIHIN LIITTYVÄT ARK-

KITEHTIPIIRUSTUKSET

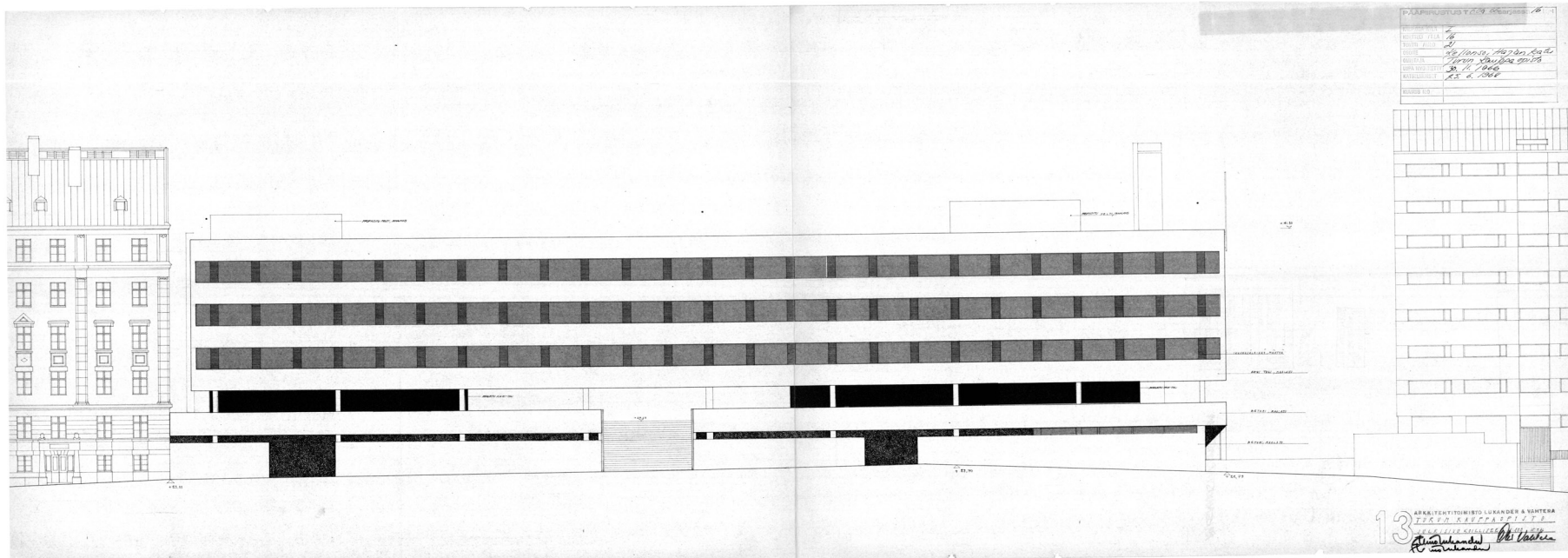
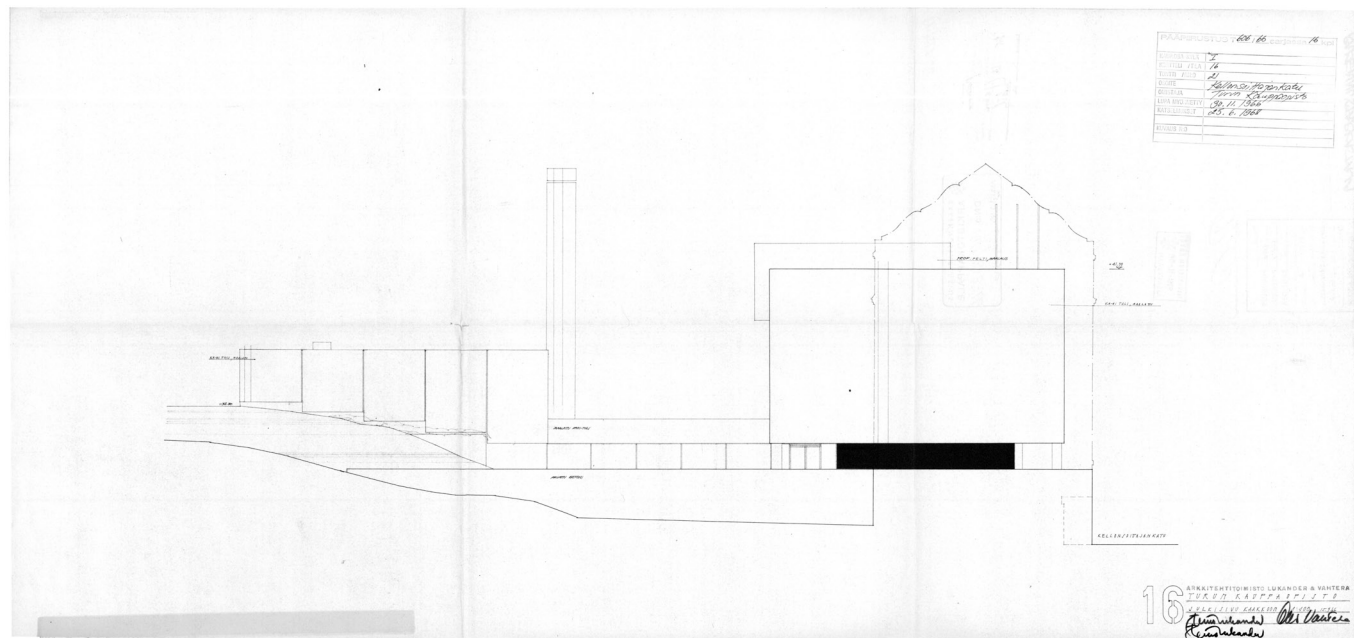
17.11.66

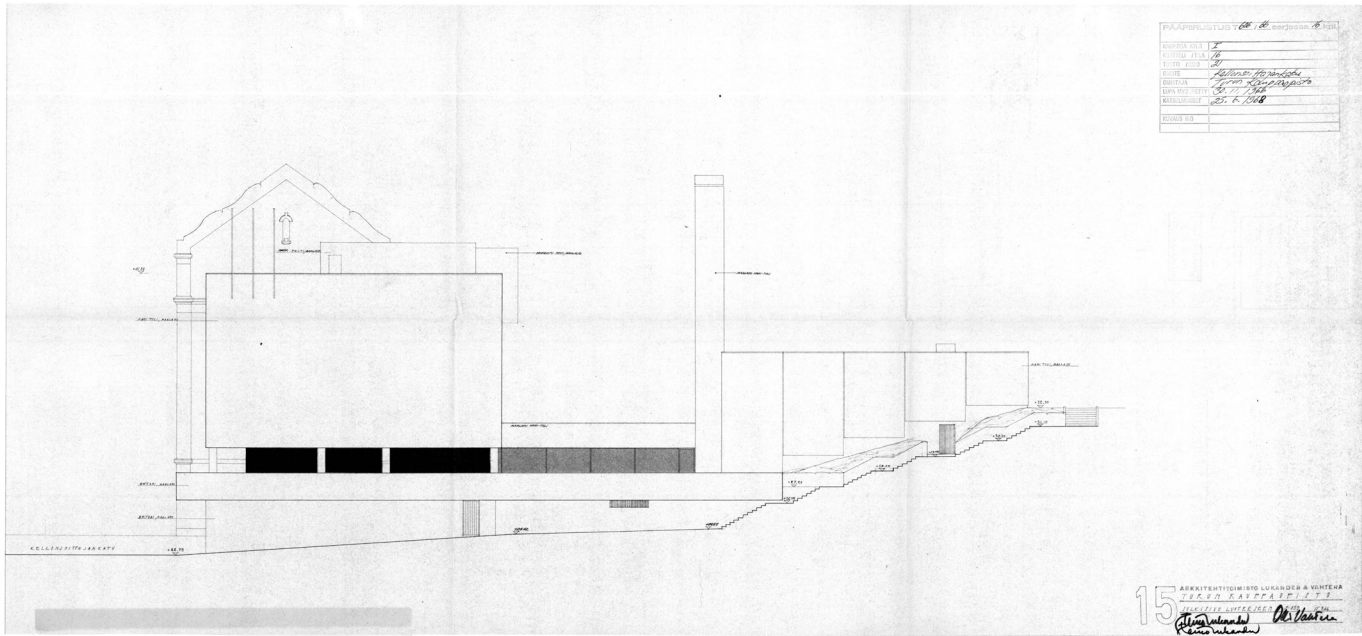
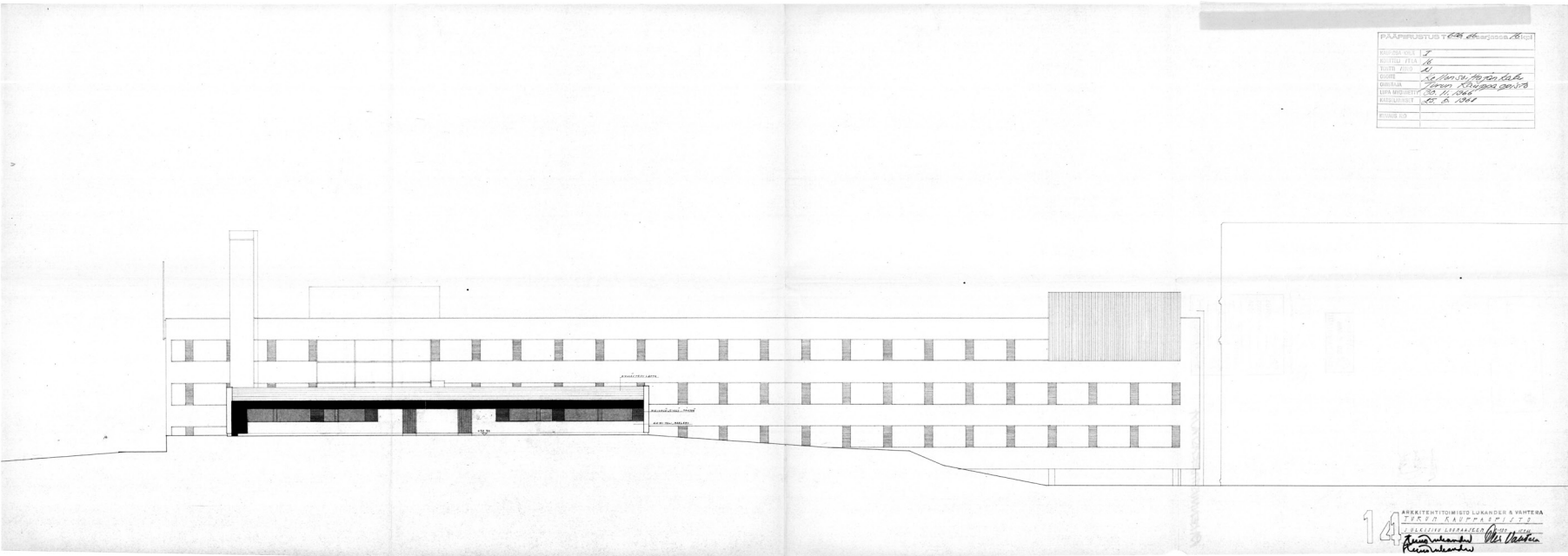
PAIKKINNUKSEN N:o	666/66
KUUNNIN N:o	16
KUUNNIN TILA	16
TUOTTEEN N:o	16
OHJE	Allenin, Heikkinen
OHJEKIRJA	Tuomi, Luoma
LUPA ANTOTYYPPI	30.11.1966
KANNUKSEN N:o	025.6.1966
RIIVÄYS N:o	

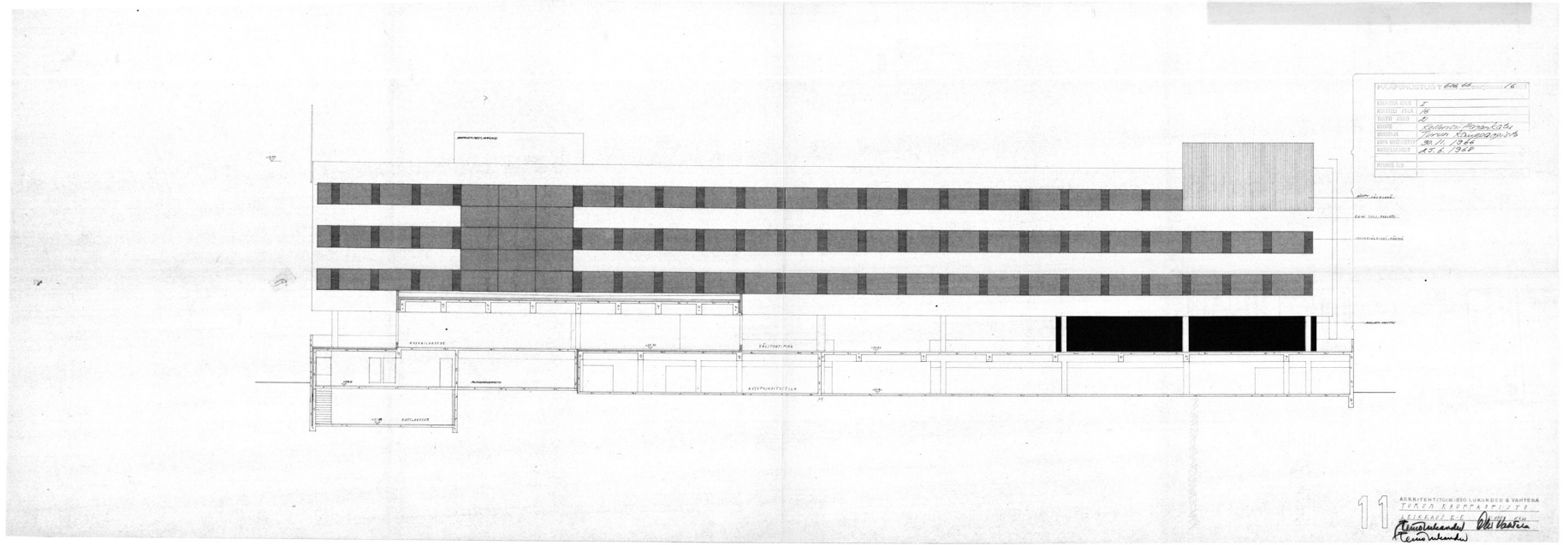
2-KAUPUNGIN JA KATTELIKUNNAN 21. A-OSAN
 KORTTELIN KORTTELIN KORTTELIN KORTTELIN
 TILAN N:o 16
 YLEISTYKSI
 KORTTELIN KORTTELIN KORTTELIN

ARKKITEHTITOIMISTO LUKANDER & VANHERA
 TURUN KAUPPAOPISTO
 ALI-MARKKIN
 (Kinnunen) (Kinnunen) (Kinnunen)

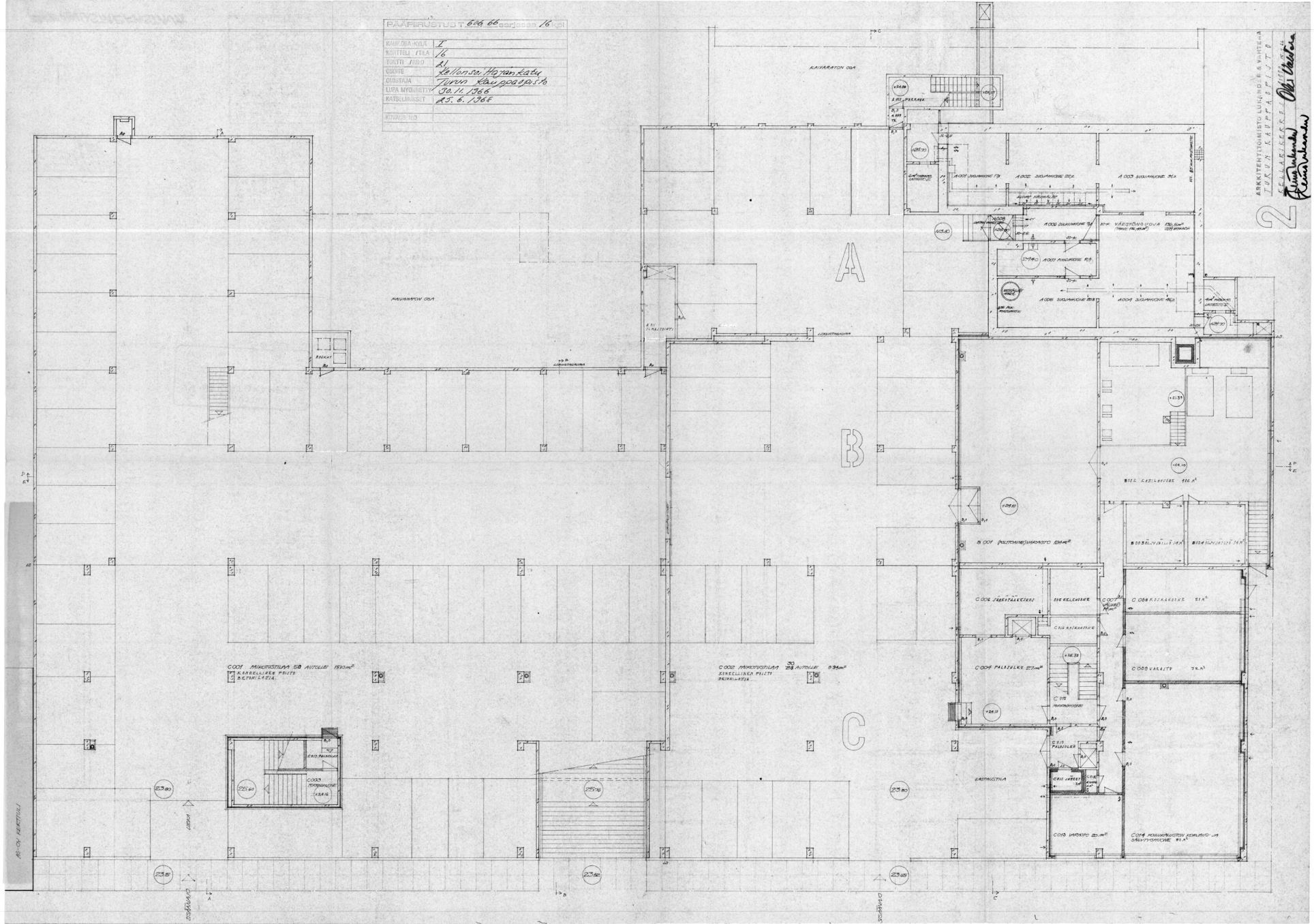

15.2 rakennuslupapapirustukset 1966

PÄÄPIIRUSTUS 604 66 sarjassa 16 01	
KÄYTTÖALUEKOKO	17
KOY-TILAN VÄLILÄ	16
KOULU 1/1930	14
OSUUS	11
OHJEITA	<i>Antonsen Kirjasto</i>
LUPA MYÖNNETTY	<i>Touko Kuvopaino Oy</i>
KATSELUKUNNAT	<i>30.11.1966</i>
KÄYTTÖALUE	<i>25.6.1966</i>

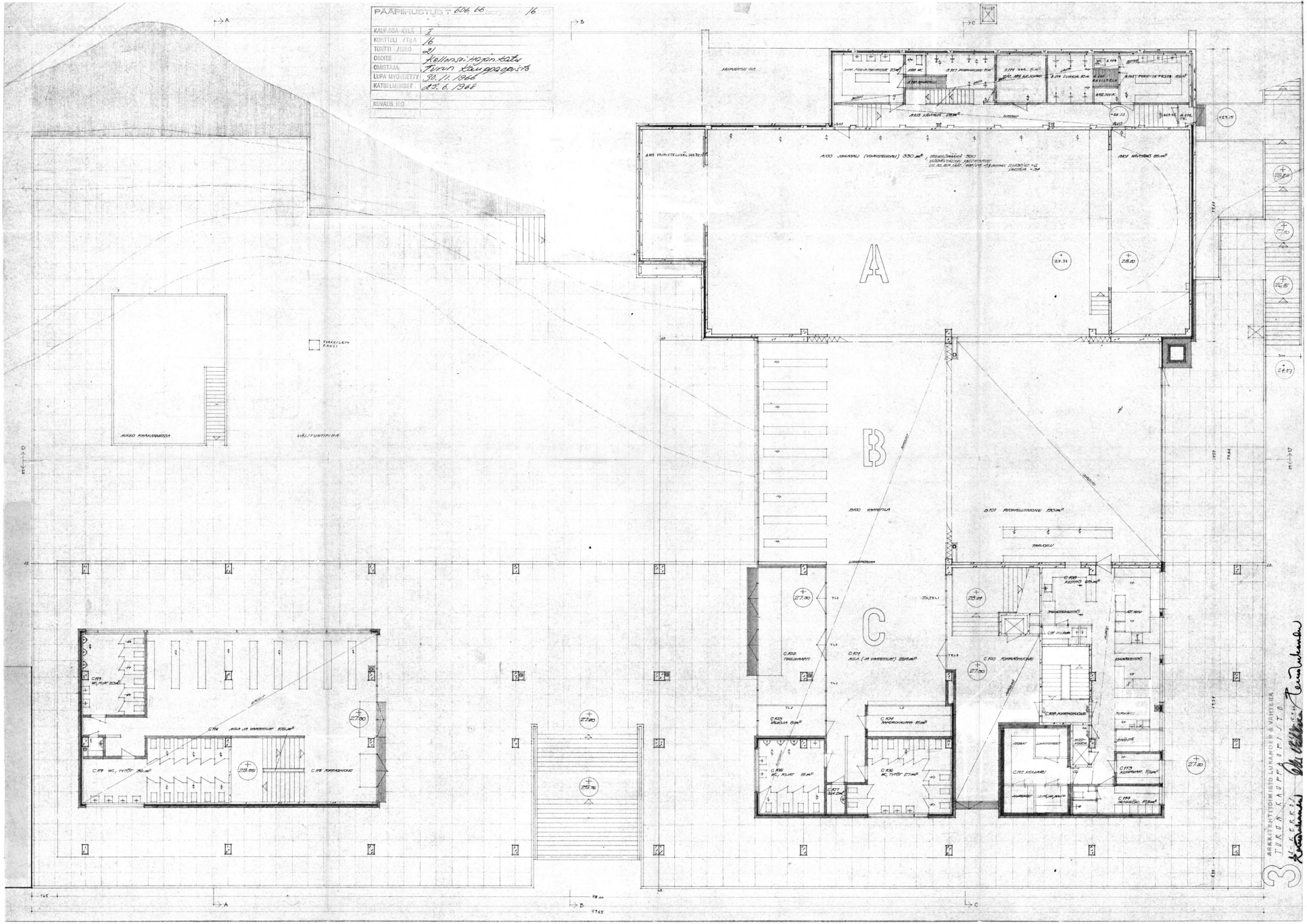

ARKKITEHTIJOIMISTO LUIGIETTI & WILHELM
 J. WILHELM, K. LUIGIETTI, E. LUIGIETTI
 LUIGIETTI
*Luigi Wilhelmi
 Arkkitehti*

2

PÄÄPIIRUSTUS 7.004.66 1/6

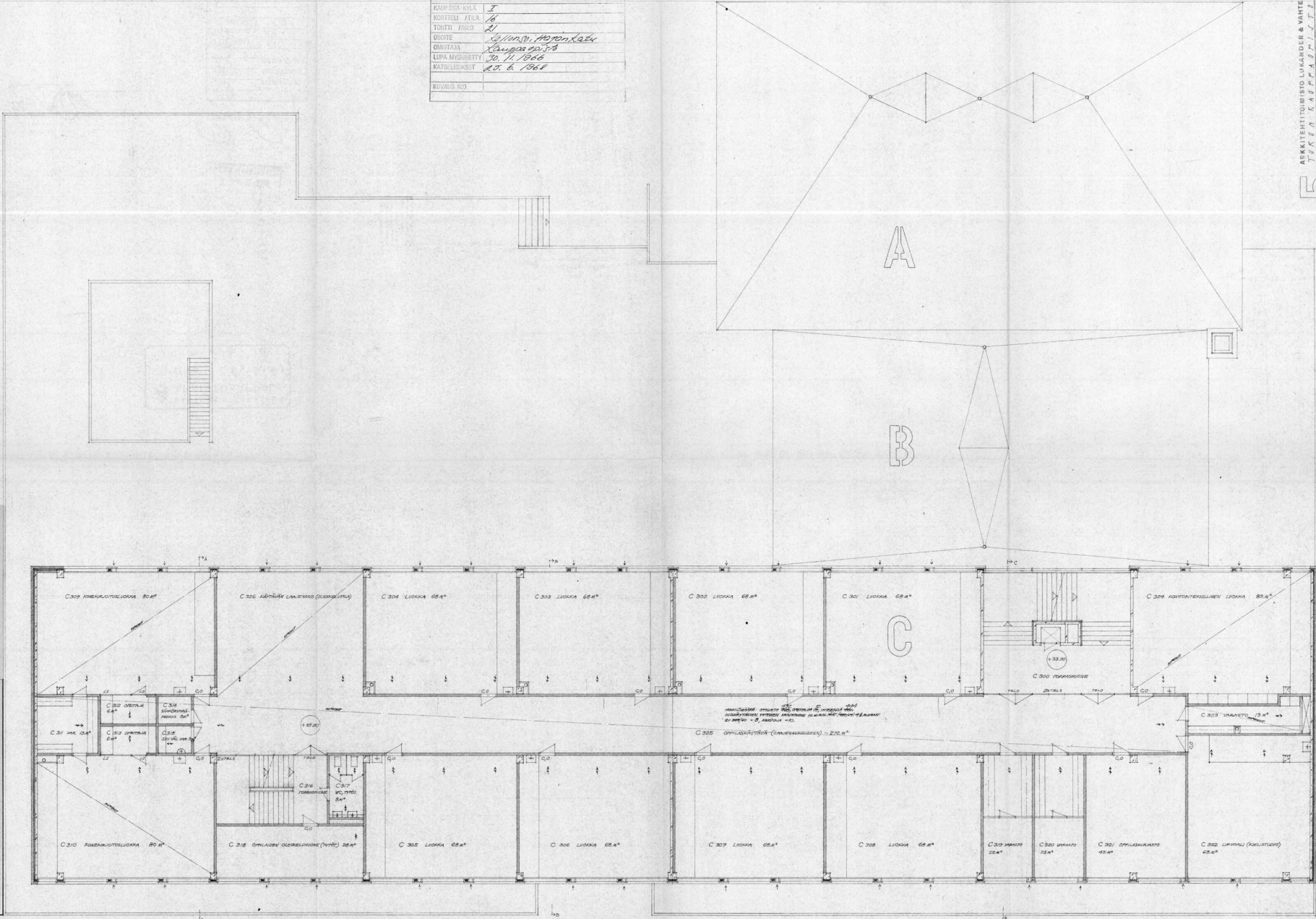
KAIPI-OJA-KOILA	7
KORTTELI / TILA	14
TONTTI / OIKO	21
OSOITE	Kellari, Hovonkatu
OMISTAJA	Yrjö Kauppinen
LUPA-NOITTEET	50.11.1966
KATSELUUNNIT	05.6.1966
KUVAUS-NO	

ARKKITEHTITOIMISTO LUUKKAI & PARTNER
 TURUN KAUPPATORI 11 B
 Keskikatu 11 B
 00100 Helsinki

PAÄPIIRUSTUS	Elvi Saarjõen & Prit
KÄYRSÄKIVÄ	1
KORTTELIN TILA	24
TONTIN TILA	24
OSOITE	Suomen Hörsönkatu
OMISTAJA	Luoma op. 38
LUPA MYÖNETTY	30. 11. 1966
KÄTSELÖKSET	23. 6. 1966
KIVÄNÄS NRO	

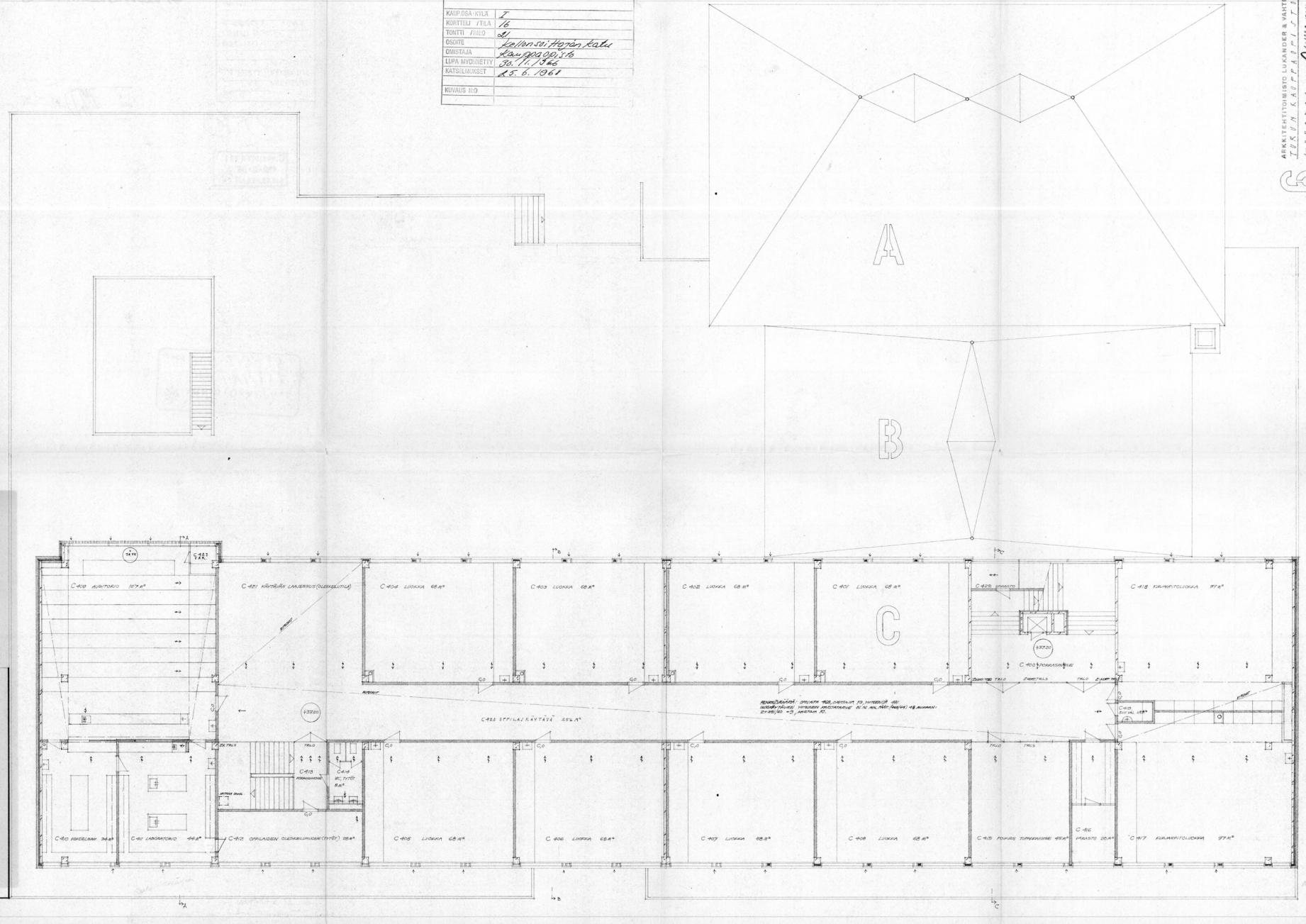
ARHITEHTITOIMISTO LUUMÄKI & VÄNTÄ
 TUUKKARIN KATU 11
 00100 HELSINKI
 Puhelin 10000
 M. Väntä

PÄÄPIIRUSTUS 1:200 66 arjoooo 6 kpl

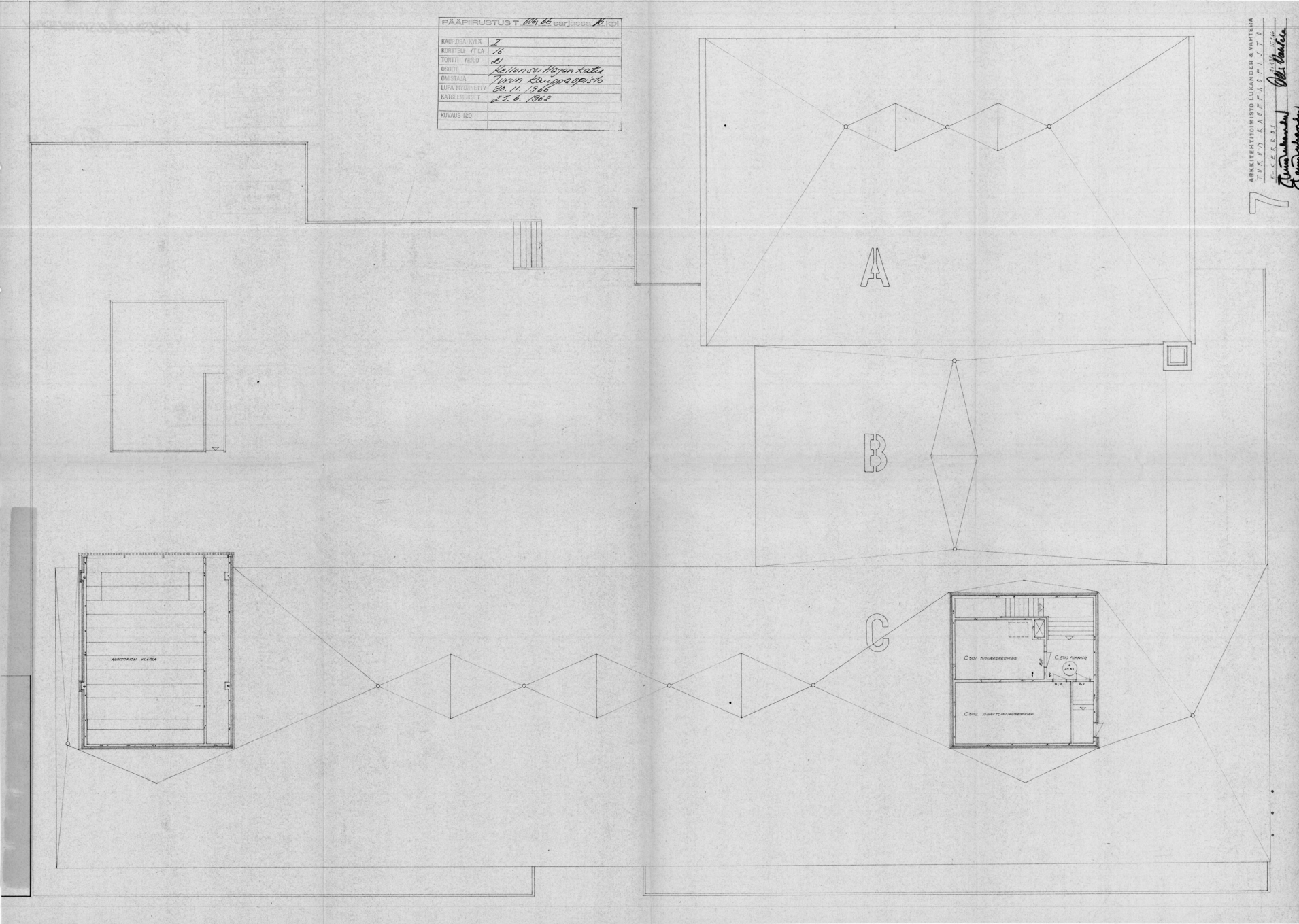
KANP OSA KOLA	7
KORTTELI / TILA	16
TONTTI / KILTA	04
OSOITE	<i>Lehtonen, Hesperia, Kulu</i>
OMISTAJA	<i>Kaukuanen, O. O. O. O.</i>
LUPA MYÖNNETTY	<i>20. 11. 1960</i>
KATSELUKOKO	<i>15. 6. 1961</i>
RUVAID. I/O	

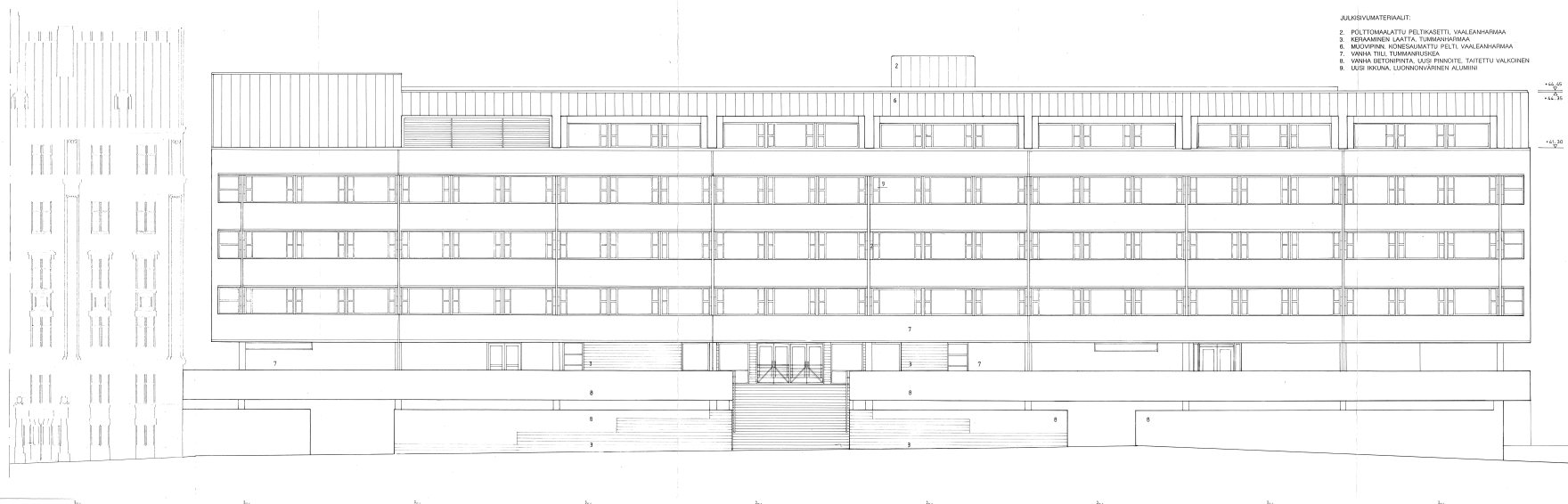
ARKKITEHTITOIMISTO LUUKKONEN & VANTERÄ
 TÖKKÖN KALLIOPIIKKI
 -Keskus-
Luukkonen
Vanterä

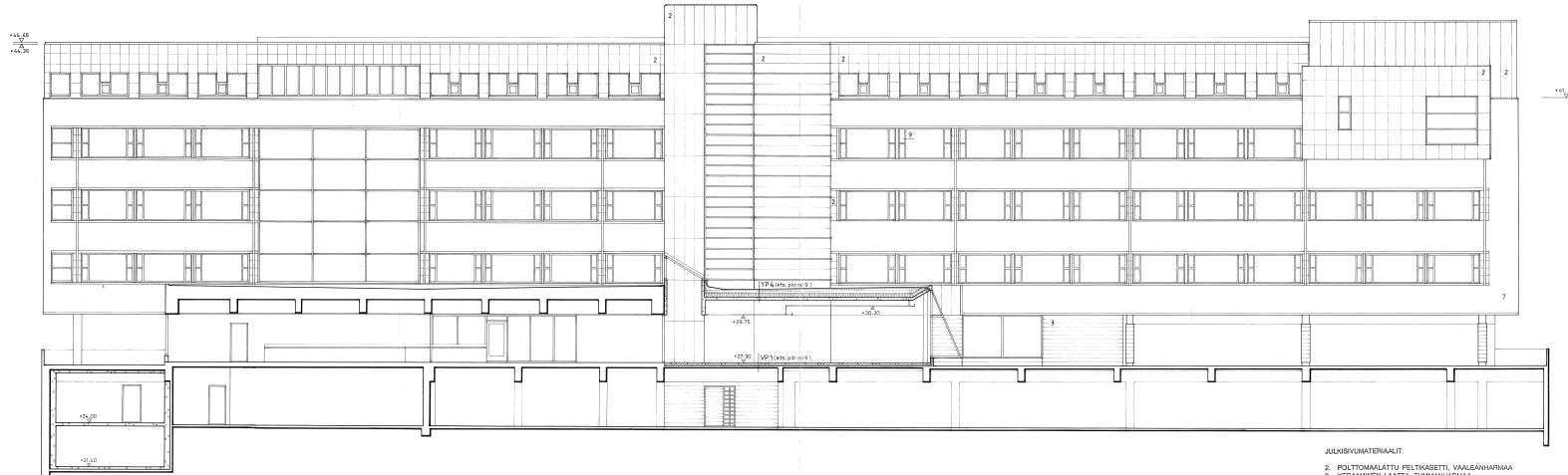
PÄÄPIIRUSTUS T 1/2000	
KALPUSI KYLÄ	7
KORTTELI / TILA	7/6
KORTTELIN / TILAN	2/1
OSOITE	Kallionv. Pöytäkatu
OMISTAJA	Yhtiö Oy
LUPA MYÖNNETTY	20.11.1966
KÄTELLÄKSET	23.6.1962
KOVAUS N:o	

7
 ARKITEHTITOIMISTO LUKKARIN & PARTNERI
 P.O. BOX 100
 FIN-00101 HELSINKI
 Olli Lukkarin
 Raimo Lukkarin

1		16	21
PERUSKORJAUS / LAAJENNUS		PÄÄPIRUSTUS	
TURUN KAUPPAOPPILAITOS kellonsaitejankatu 9-11		JULKISIVU KOILLISEEN 1100	
ARKKITEHTITOIMISTO LÖNNBERG & VALTERA 100100 TAMPERE, PUISTOKATU 10 <i>Heikki Lönnberg</i>		14.10.1992	M. PASANEN / MK
ARKK. ROVJA		11	

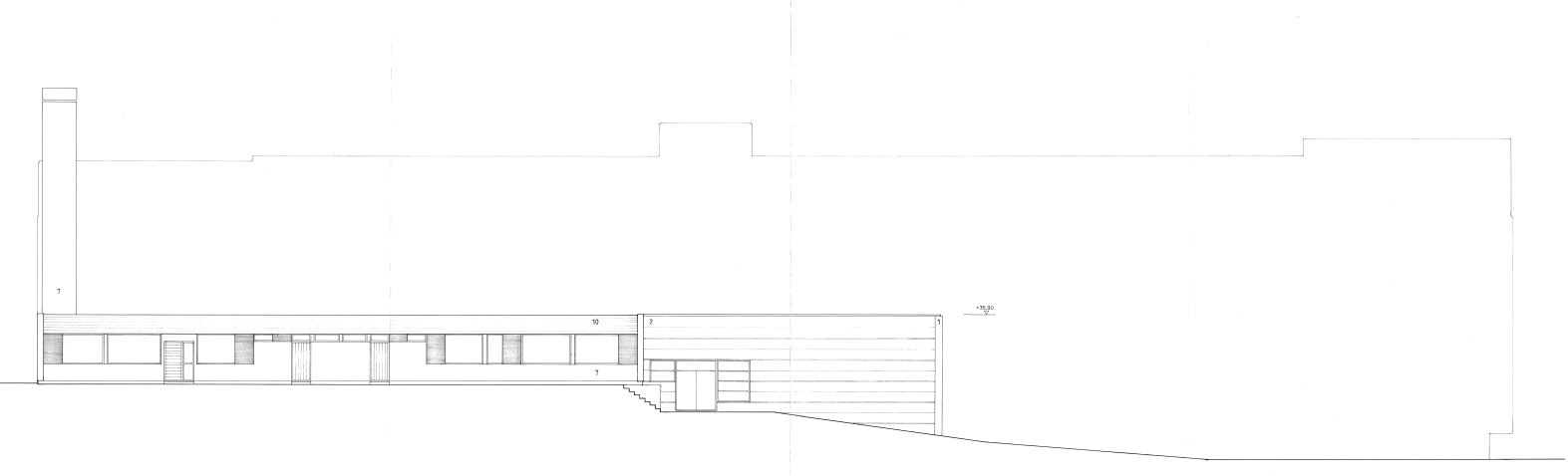

- JULKISVUOMATERIAALI:
2. POLTTOMALATTU PELTIRASETTI, VAALENHARMAA
 3. KERAMINEN LAATTA, TUMMAHARMAA
 7. VANHA TIILI, TUMMANRUSKEA
 9. UUSI IKKUNA, LUONNONVÄRINEN ALUMIINI

24-5-1954

Projekti	16	Luokka	21	Perustuksen suunnittelija/tekijä	
Esitoteutus	16	Perustustyö	21	Perustustyö	1:100
Perustustyö	16	Perustustyö	21	Perustustyö	1:100
TURUN KAUPPAOPILAITOS Kellonsoittajankatu 9-11				LEIKKAUS B-B (LOUNAASEEN)	
ARKKITEHTITOIMISTO LUKANDER & VAHTERA Puhelinnopeus ja -soitin, 1900-1950				ARKK 8043A	

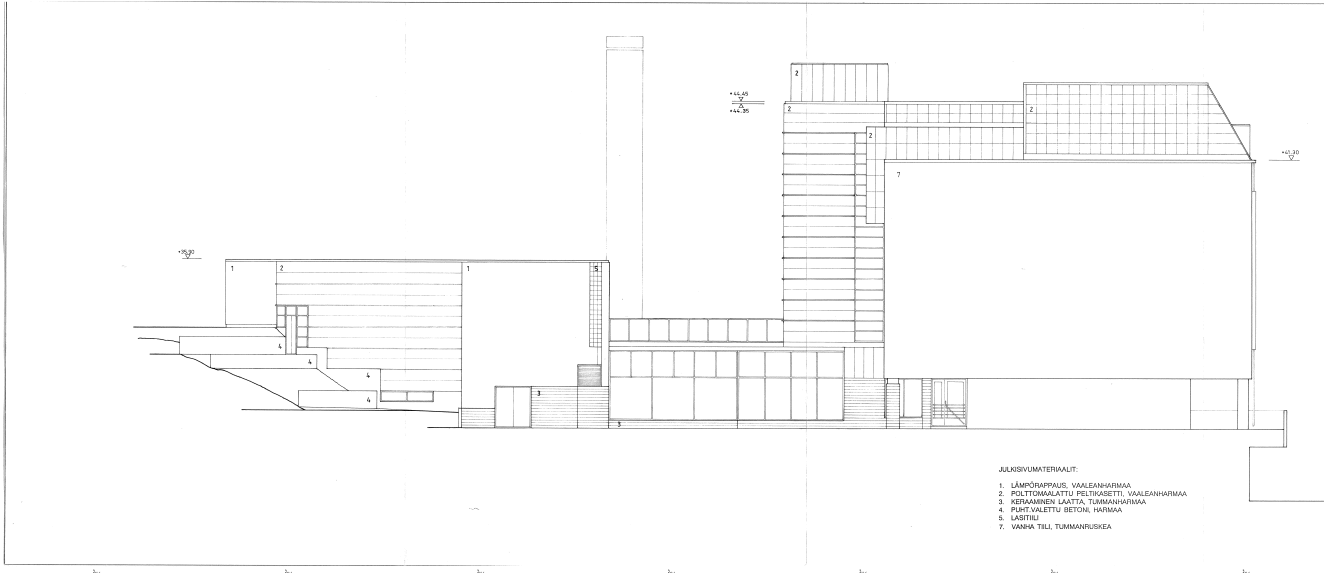
8

- JULKISVUOMATERIAALI:
1. LAMPOKAPPALUS, VAALENHARMAA
 2. POLTTOMALATTU PELTIRASETTI, VAALENHARMAA
 7. VANHA TIILI, TUMMANRUSKEA
 10. VANHA LAUTA, TUMMANRUSKEA

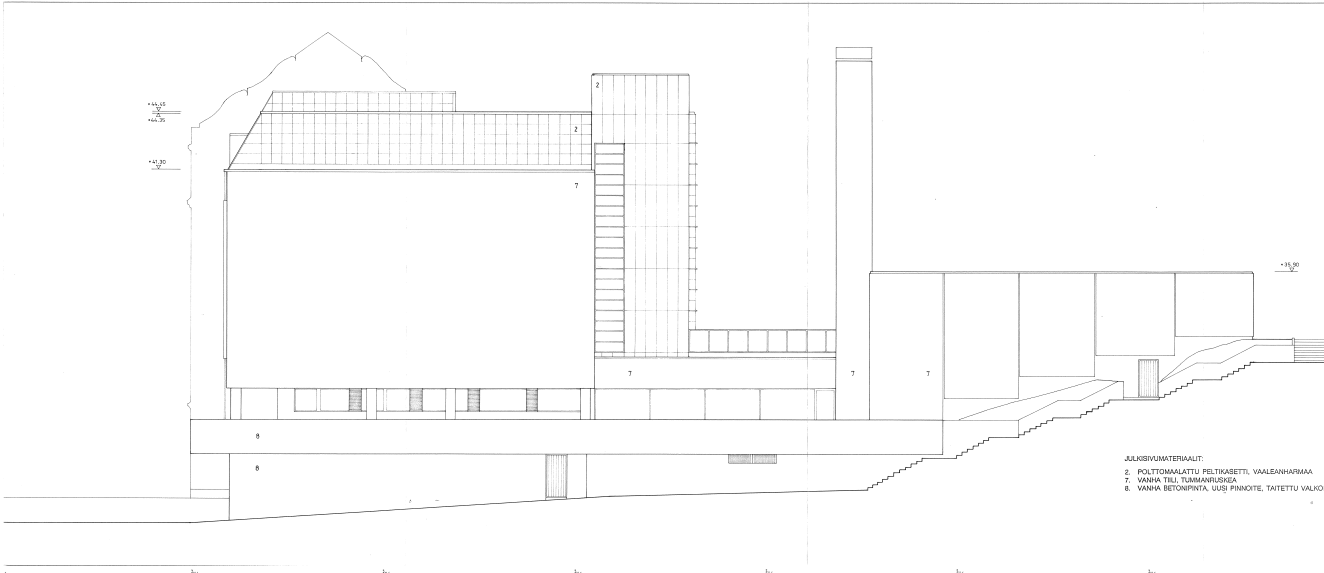
24-5-1954

Projekti	16	Luokka	21	Perustuksen suunnittelija/tekijä	
Esitoteutus	16	Perustustyö	21	Perustustyö	1:100
Perustustyö	16	Perustustyö	21	Perustustyö	1:100
TURUN KAUPPAOPILAITOS Kellonsoittajankatu 9-11				JULKISVIU LOUNAASEEN	
ARKKITEHTITOIMISTO LUKANDER & VAHTERA Puhelinnopeus ja -soitin, 1900-1950				ARKK 8043A	

- JULKISIVUMATERIAALIT:
1. LÄMPÖHAPPALUS, VAALENHARMAA
 2. POLTTOVALAISTU PELTIKASETTI, VAALENHARMAA
 3. KIVIAKINEN LAATTA, TUMMANSINEREA
 4. PUHTVALETTU BETONI, HARMAA
 5. LÄSTI
 6. VANHA TIILI, TUMMANSINEREA
 7. VANHA TIILI, TUMMANSINEREA

PROJEKTI	KYSELY	TOIKO	PROJEKTOINUT	ARHTI
1	16	21	PERHOJA	ARHTI
PERHOJA	PERHOJA	PERHOJA	PERHOJA	PERHOJA
TURUN KAUPPAOPPILOTUS	PAÄTY KÄÄKKÖÖN	1:100		
Kellonsoittajankatu 9-11				
ARKKITEHTITOIMISTO LUKANDER & VAHTERA	14.10.1992	12		
ARKK 80436				

- JULKISIVUMATERIAALIT:
2. POLTTOVALAISTU PELTIKASETTI, VAALENHARMAA
 6. VANHA TIILI, TUMMANSINEREA
 7. VANHA TIILI, TUMMANSINEREA
 8. VANHA BETONIPINTA, UUSI PINNOTE, TAITETTU VALKOINEN

PROJEKTI	KYSELY	TOIKO	PROJEKTOINUT	ARHTI
1	16	21	PERHOJA	ARHTI
PERHOJA	PERHOJA	PERHOJA	PERHOJA	PERHOJA
TURUN KAUPPAOPPILOTUS	PAÄTY LUOTEESEN	1:100		
Kellonsoittajankatu 9-11				
ARKKITEHTITOIMISTO LUKANDER & VAHTERA	14.10.1992	14		
ARKK 80436				

Turun Kauppaopiston tämänhetkinen toimitilo Aura- ja Maariankatujen kulmassa.

KAUPPAOPISTON RAKENNUSHANKE

Turun Kauppaopisto — Handelsinstitutet i Åbo, jonka 128:s lukuvuosi on menällään, on toiminut nykyisessä koulutuksessaan vuodesta 1908. Varsinkin 1950-luvulla opiston toiminta on suuresti laajentunut. Kun luokkien lukumäärä v. 1955 oli 6, se oli v. 1962 15. Oppilasmäärä nousi samana aikana 202:sta 530—550. Tämän laajennuksen teki mahdolliseksi kiinteistöön vv. 1956—57 rakennettu neljä kerros, jonka pinta-ala on 520 m², sekä Turun Kauppaopistokoulun käyttöstä v. 1958 vapautunut kolmas kerros.

Opiston kasvun johdosta tilanahaus kuitenkin muodostui vaikeaksi epäkohdaksi. Kun lisäksi maassamme kauppaopistoa ryhdyttiin suunnittelemaan kolmivuotisiksi, jollain se nykyään on maissa pohjois-

maissa, opiston johtokunta katsoi joko nykyisen rakennuksen huomattavan laajentamisen tai uuden rakennuksen rakentamisen välttämättömäksi. Kun tutkimukset osoittivat edellisen vaihtoehdon mahdolliseksi nimenomaan tontin pienuuden vuoksi, päädyttiin uudisrakennukseen. Jo vuonna 1961 ryhdyttiin toimenpiteisiin sopivan tontin hankkimiseksi. Tuossa pyrkimyksessä olttiinkin vähällä välittömästi onnistua, sillä ns. Moriabergin alueelta Kaskentien ja Kunnallissairaalan risteyksestä oli opistolle alustavasti luvassa mitä sopivin tontti. Tuota tonttia ei opisto kuitenkaan saanut, vaan se varattiin Kunnallissairaalan laajentamista varten. Tonttikysymyksen ratkaisu osoittautui sittemmin hyvin vaikeaksi, sillä Turun kaupungilla on sangen vähän tonttimaata omistuksessaan. Vihdoin päädyttiin lähellä Tuomiokirkkoa Kellonsoittajankadun varrella sijaitsevaan kahteen vierekkäiseen tont-

tiin, joista toisella sijaitsi vanha sivupulosema. Nämä tontit yhdistettiin ja paloasema päätettiin purkaa. Turun kaupunginvaltuusto päätti 17.5. 1965 pitämässään kokouksessa myydä tämän yhdistetyn tontin, jonka pinta-ala on 5,967,4 m², opistolle kauppaopiston laajennusta varten. Uudisrakennuksen tilavuus on n. 27 850 m³ ja huoneitilojen nettopinta-ala n. 6 300 m². Kustannusarvio loppusumma on n. 4 milj. markkaa.

Rahoitussuunnitelman mukaan valtionavustus ja laina peittävät puolet rakennuskustannuksista, neljäsosa rahoitetaan säästöpankkilainoilla ja neljäsosa omilla varoilla. Turun Suom. Säästöpankki, Turun Säästöpankki ja Turun Työväen Säästöpankki ovat kukin sitoutuneet lainaamaan n. 355,000 markkaa. Saadakseen varoja rakennustoimintaan opiston johtokunta myi 27.7. 1965 päivätyllä kauppaopistolla nykyisen koulutalon Turun kaupungille, joten opisto nyt toimii vuokratilaisena. Tarkoituksena oli, että valtiolta saataisiin v. 1967 hieman varoja rakennustoimintaan ja loppuosa v. 1968. Koska kuitenkin valtion tuloja menoarvioon vuodeksi 1967 otettiin odotettua paljon pienempi määräraha kauppaopistolaitosten rakennustarpeisiin, valtion osuus viivästyyneen vuoden tai kaksi. Tämän väliaikaisen rahoitustarpeen tyydyttämiseksi käydään parhaillaan monitahoisia neuvotteluja.

RAKENTAMINEN JA RAHOITUS
Rakennuksen pääsuunnittelu uskottiin Arkkitehtitoimisto Lukander & Vahteralle. Rakenteiden suunnittelusta ja lujituslaskelmista vastaa Insinööri-toimisto Kalevi Narmala, sametehtäsuunnittelusta Insinööri-toimisto Ake Jokela ja sähkösuunnittelusta Insinööri-toimisto Matti Leppä. Rakennustoimikunnan muodostavat toimitusjohtaja, ekonomii Arno Viljanen puheenjohtajana sekä oikeusneuvomies Arvid Schrey, satamakamreeri, valtiot. maisteri Kunto Lehto ja allekirjoittanut. Eräisiin toimikunnan kokouksiin on asiantuntijana osallistunut ammattikasvatustieteilijä Bertel Cronhjort.

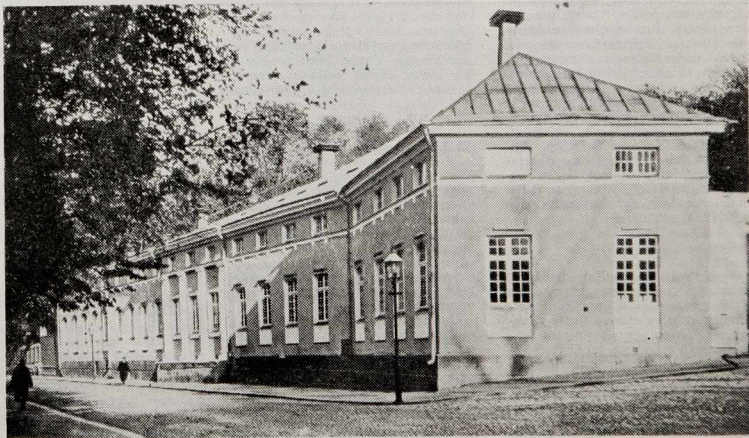
Ammattikasvatushallitus hyväksyi uudistetun huoneitlohoitelman 30.8. 1965 ja luonnospiirustukset 25.5. 1966. Rakennushallitus vahvisti 25.10. 1966 pääpiirustukset työselityksineen, mitkä tällä hetkellä ovat vielä käsiteltävänä 5,967,4 m² vialluhallituksessa.

Uudisrakennuksen tilavuus on n. 27 850 m³ ja huoneitilojen nettopinta-ala n. 6 300 m². Kustannusarvio loppusumma on n. 4 milj. markkaa. Rahoitussuunnitelman mukaan valtionavustus ja laina peittävät puolet rakennuskustannuksista, neljäsosa rahoitetaan säästöpankkilainoilla ja neljäsosa omilla varoilla. Tu-

Suomen Turulle
fil.lis., rehtori
EERO VAHTERA

run Suom. Säästöpankki, Turun Säästöpankki ja Turun Työväen Säästöpankki ovat kukin sitoutuneet lainaamaan n. 355,000 markkaa. Saadakseen varoja rakennustoimintaan opiston johtokunta myi 27.7. 1965 päivätyllä kauppaopistolla nykyisen koulutalon Turun kaupungille, joten opisto nyt toimii vuokratilaisena. Tarkoituksena oli, että valtiolta saataisiin v. 1967 hieman varoja rakennustoimintaan ja loppuosa v. 1968. Koska kuitenkin valtion tuloja menoarvioon vuodeksi 1967 otettiin odotettua paljon pienempi määräraha kauppaopistolaitosten rakennustarpeisiin, valtion osuus viivästyyneen vuoden tai kaksi. Tämän väliaikaisen rahoitustarpeen tyydyttämiseksi käydään parhaillaan monitahoisia neuvotteluja.

Rahoitusvaikeuksista huolimatta

Turun Kauppaopisto sijaitsi vv. 1860—1862 talossa Itäinen Rantakatu 6.

rakennustyö aloitettaneen joulukuussa. Mikäli suunnitelmat toteutuvat, uudisrakennus on valmis elokuussa 1968. Kun rakennustyö työllisysehtojen mukaisesti keskeytetään 1.6.—30.9. 1967, rakennusajaksi muodostuu n. 15 kk. Työvoiman määrä rakennusaikana on arvioitu 70—80 henkilöksi, joten työmaalla on merkittävä myös työllisyyden ylläpitäjänä paikkakunnalla.

SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

Uudisrakennusta suunniteltaessa lahdettiin siitä, että rajoitettujen taloudellisten mahdollisuuksien johdosta opiston on huolehdittava pääasiassa vain merkonmien koulutuksesta ja jatkokoulutuksesta. Siten jäi syrjään esim. ajatus huoneitilojen varaamisesta lavistyskoneita samoin kuin kaupallista talouskoulutusta varten. Lävistäjien koulutus tapahtuneen parhaiten kauppaopistolla ja tarkoitukseen voidaan käyttää tietokonekaksia ja suurviritysten tietokoneita. Talousalan koulutuksen liittäminen kauppaopistoon ei vaikuta onnistuneelta ratkaisulta. Toisena suunnittelun lähtökohdaksi oli se käsitys, ettei Turussa ollut aihetta suurestikaan lisätä vuosittain valmistuvien merkonmien määrää, vaikkakin Turun Kauppaopiston tehtäväksi katsottiin Turun ja sen talousalan koulutus-tarpeen tyydyttäminen. Turussa samoin kuin muillakin muillakin paikkakunnilla maassamme merkonmi- en työmahdollisuudet ovat vuosi vuodelta huonontuneet siitä syystä, että merkonomeja valmistuu liikaa. Tosin Turun Kauppaopiston oppilasmäärä ei ole suuri kysyntään verrattuna, mutta Turkuun virtaa merkonomeja monelta taholta. Ehkä n. 40 % niistä merkonomeista, jotka

nykyään sijoittuvat Turkuun, on saanut koulutuksensa muualla kuin Turun Kauppaopistossa. Tosin palveluelinkeinot laajenevat maassamme nopeammin kuin muut elinkeinot, mutta millään ammattikoulutuksenkaan alalla ei ole syytä lisätä koulutuskapasiteettia yli ajankohdan ja lähitulevaisuuden tarpeen, muuten päädytään kansantaloudellisesti ja yhteiskunnallisesti virheelliseen rajoitettujen resurssien käyttöön.

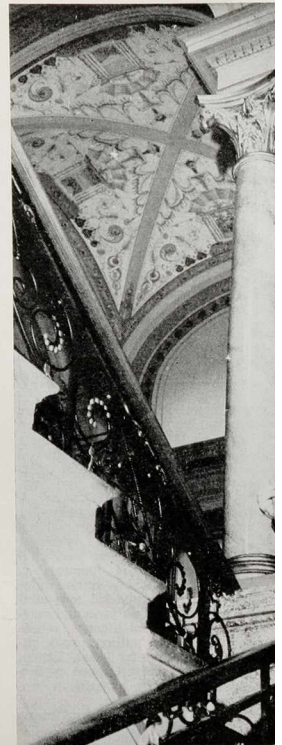
AUTOPAIKKOJA

Uudisrakennuksen suunnittelussa sekä suuntaviivojen että yksityiskohtien osalta otettiin huomioon viimeaikainen kehitys ja saavutukset sekä kotimaassa että osittain ulkomailla. Mm. kielistudio katsottiin välttämättömäksi, koska se on tärkeä apuväline vieraiden kielten opetuksessa. Autopaikkoja varattiin runsaasti, koska monet oppilaatkin vastaisuudessa käyttävät autoja. Autopaikkoja on aluksi 80, mutta niiden määrää voidaan huomattavasti lisätä. Keittiö perustuu mikroaaltouuneihin, koska siten työku- tannuksia ja tilaa voidaan huomattavasti säästää ja ruokailu järjestä- nopeasti tapahtuvaksi. Konekirjoitusluokat ja konttoritekniillinen luokka sähköistetään, koska sähkökäyttöiset koneet nopeasti yleistyvät. Konekirjoitusluokat varustetaan lukuisilla kopiokoneilla, niin että opettaja voi puhua oppilaiden keskeyttämättä kirjoitustaan. Koska erilaisten projektorien käyttö tulee opetuksessa yhä tavallisemmaksi, luokkahuoneisiin järjestetään pimey- smahdollisuus. Teknillisten apuvälineiden kohdalla ei kuitenkaan ole voitu mennä niin pitkälle, että varauduttaisiin television ja tietokoneiden käyttöön.

Uudisrakennuksen pohjakerroksessa, jonne ajetaan suoraan kadulta, ovat autopaikat. Tontin pienuuden tähden niitä ei ole voitu muu- alle sijoittaa. Pohjakerroksessa ovat myös lakimääräinen väestönsuoja, varasto- ja kellaritilat ja koulukaluston korjaushuone. Ensimmäisessä kerroksessa ovat juhlasali, jota myös voimistelusalina käytetään, ruokasali, keittiö aputiloiheen, kirjakauppa ja eteistilat, sekä melko runsaasti katolla varustettua ulkoilutilaa. Kun juhlasali, eteistilat ja ruokasali erotetaan toisistaan palje- ovilla, saadaan tarvittaessa n. 650 m² yhtenäistä tilaa.

OPETUSTILAT

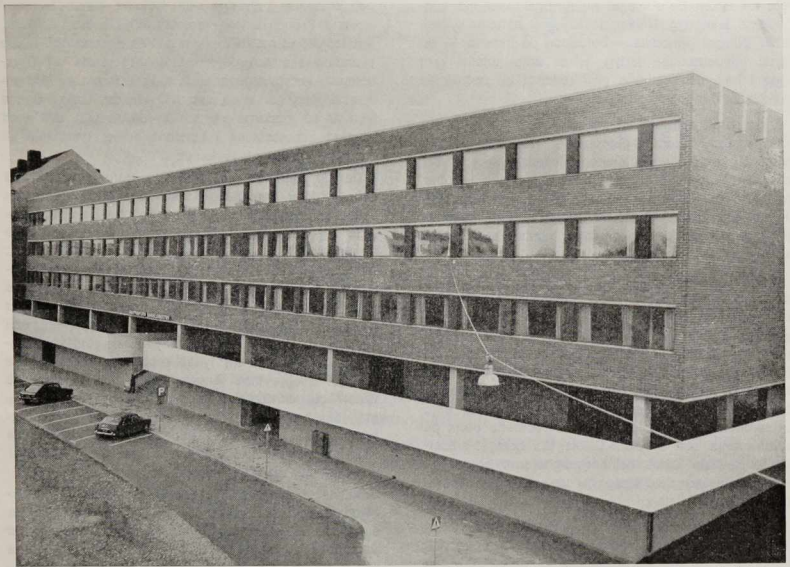
Varsinaiset opetustilat sijaitsevat kolmessa seuraavassa kerroksessa. Hallintotilat ja opettajainhuoneet sijaitsivat kuin vahvistamistilin ja talonmiehen asunnat ovat toisessa kerroksessa. Varsinaisia luokkahuoneita, jotka sijaitsevat rakennuksen keskellä olevan käytävän kummallakin puolella, on kaksikymmentäneljä. Erikoisluokkia on seuraavasti: kaksi konekirjoitusluokkaa, kaksi kirjantapiloluokkaa, konttoritekniillinen luokka, kielistudio, auditorio, kokoelmahuone, laboratorio, harjo-

Maalarimestari Taito Leppänen Mestaruuskilpailun voittajana Turun Säästöpankin pääsaattikilven saantia koskevat vaatimukset annetta pelkästään yhden työn perusteella.

tuusmyymälä, somistamo ja kirjasto. Oleskelutiloja sekä kerho- ja tupakahuoneita oppilaita varten on runsaasti. Oppilaiden enimmäismääräksi on laskettu n. 840. Tontista johtuen suunniteltu rakennus on erikoislaatuinen ja sen voi katsoa kolmi-, nelji- tai viisikerroksiseksi, miten vain haluaa.

Uudisrakennus tulee valmistuttuaan tarjoamaan erinomaiset ulkonaiset edellytykset tehokkaalle ja uudenäköiselle opistoasteen opetukselle ja tarpeelliselle jatko- ja erikoiskoulutukselle. Oppilaille ja opettajille rakennus antaa viihtyisän työssänsä. Myös paikallisen merkonomiyhdistyksen toiminnan ulkonaiset edellytykset paranevat oleellisesti.

Maamme vanhin kauppaoppilaitos Turun Kauppaopisto on saanut uuden rakennuksen, jonka suorissa sen merkityksellinen opetustyö jatkuu entistä paremmista olosuhteista.

TURUN KAUPPAOPISTON ERÄITÄ KEHITYSPIIRTEITÄ

Turun Kauppaopisto on maamme vanhin kauppaoppilaitos, joka on suorittanut arvokasta uranuurtajan työtä kauppaopetuksen saralla. Syksyllä 1837 Turun Kauppareura ja Turun suomalainen porvaristo, joita on pidettävä tämän oppilaitoksen perustajina, asettivat asiaa ajamaan toimikunnan, johon kuuluivat kauppaneuvos A. Kingelin sekä kauppiat N. P. Cajander, C. U. Grönberg ja J. E. Humelin. Tämän toimikunnan työn tuloksena ensimmäiset oppilaat lokakuun 7 päivänä 1839, avauspäivänä, kirjoitettiin koulun kirjoihin. Näin pantiin alulle maassamme kaupallinen koulutus, joka vaatimattomasta lähtökohdastaan on kasvanut nykyisiin mittasuhteisiinsa. Turun Kauppaopisto on uranuurtaja myös tyttöjen ja poikien yhteiskoulutuksen alalla. V. 1870 opisto avasi ovensa myös naisoppilaille, joita tällöin otettiin oppilaitokseen kymmenen. Ensimmäinen yhteiskoulu-

lu oppikoululalla perustettiin Helsingin vasta 1873.

Merkittävää on, että monet Turun Kauppaopiston johtajista ovat 1800-luvulla olleet ulkomaalaisia. Sen tähden oppilaitos on saanut paljon vaikutteita Skandinaaviasta ja keski-Euroopasta, millä on ollut hedelmöittävä vaikutus myös maamme liikkeeseen.

**Suomen Turulle
rehtori
EERO VASARA**

Turun Kauppaopisto toimi aluksi useita vuosikymmeniä kauppaopistona, vaikka siitä silloinkin toisinaan käytettiin opisto-nimitystä. V. 1880 oppilaitoksen nimi virallisesti muutettiin Turun Kauppaopistiksi (Handelsinstitutet i Åbo) ja sen ope-

tussuunnitelma uusittiin. V. 1884 silloiselle vahvistettiin uusi ohjesääntö. Johdettua 1800-luvun kieli- ja sivistysoloista oppilaitos toimi yksinomaan ruotsinkielisenä, opetusta suomenkielissä alettiin antaa vasta v. 1884. Suomenkielinen opisto-osasto perustettiin niin myöhään kuin 1905. Se tapahtui Turun kaupunginvaltuuston aloitteesta ja päätöksin, vaikkakin asiaa oli aikaisemmin tuloksetta ajettu yksityisten toimesta. V. 1935 perustettiin suomenkielinen ylioppilasloukka ja v. 1947 sen rinnakkaisluokka. Vv. 1946–51 toimi opistossa myös suomenkielinen jatkoloukka varsinaisten opistoluokkien tai ylioppilasloukan kurssin suorittaneiden jatko-opintoja varten, mutta tämä luokka lakkautettiin Turun Kauppaopistokoulun aloitetuina toimintana.

V. 1956 perustettiin ensimmäiset rinnakkaisluokat suomenkieliselle keskikoulupohjaiselle osastolle ja v.

1957 järjestettiin myynti- ja mainoslinjat sekä suomen- että ruotsinkieliselle osastolle. V. 1959 liitettiin ruotsinkielinen kauppaopisto Turun kaupunginvaltuuston toimesta. Ja syksyllä 1962 perustettiin ruotsinkielinen ylioppilasloukka. Samaan aikaan suomenkielinen osasto jaettiin yleiseen ja kirjeenvaihtolinjaan.

Opiston laajeneminen v:sta 1956 vuoteen 1962 on ollut erittäin voimakasta. Luokkien lukumäärä v. 1955 oli kuusi, kun se vuodesta 1962 vuoteen 1968 on ollut viisitoista: kahdeksan suomen- ja kaksi ruotsinkielistä varsinaista opistoluokkaa, kaksi suomenkielistä ja yksi ruotsinkielistä kauppaopistoluokkaa. Oppilasmäärä syyslukuvuoden aikana v. 1955 oli 202 ja v. 1962 551. Uusia oppilaita otettiin oppilaitokseen v. 1955 139 ja v. 1962 334. Vv. 1956–64 on oppilaitokseen otettu uusia oppilaita 2 405 eli enemmän kuin vv. 1935–1955 ja noin 80 % sadan ensimmäisen toimintavuoden määrästä, mikä osaltaan kuvastaa laajenemista. On kuitenkin huomattava, että tuo laajeneminen ei ollut yksinomaan Turun Kauppaopiston erikoispiirre, vaan maan kauppaopetukselle luonteenomainen ilmiö, mikä liittyy kaupallisten ja muiden palveluelinkeinojen nopeaan kasvuun maassamme ja kaupallisen koulutuksen saaman arvostuksen lisääntymiseen.

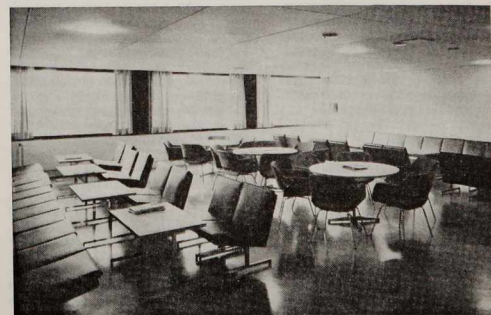
Kouluhuoneistot

Turun Kauppaopisto on historian-

sa aikana toiminut monissa huoneistoissa. Koulun aloitti toimintansa hovineuvos Langellin omistamassa talossa, joka sijaitsi Puutarha- ja Humalistonkadun kulmassa, paikalla, jolla nykyään Lounais-Suomen Maalaistaloto sijaitsee. Koululla oli käytössään vuokrahuoneisto, joka käsitti salin, 4 huonetta ja, niin kuin asiakirjoista ilmenee, osuuden leivintupaan, puuvajaan ja kellariin. Koska huoneisto oli epätarkoituksenmukainen, koulu muutti jo v. 1841 toiseen huoneistoon, joka si-

Uuden toimitalon suunnittelu ja rakentaminen

Vaikka opisto toimitalossaan sai lisätiloja käyttöönsä, niin opiston laajeneminen 1950-luvun lopulla muodostui niin suureksi, että tila-ajasta tuli vaikea epäkohta. Kun lisäksi maassamme kauppaopistoa ryhdyttiin suunnittelemaan kolmivuotiseksi, opiston johtokunta katsoi joko nykyisen rakennuksen huomattavan laajentamisen tai

Näin miellyttäviä tiloja löytyy uudesta rakennuksesta.

uuden rakennuksen rakentamisen välttämättömäksi. Kun tutkimukset osoittivat edellisen vaihtoehdon mahdottomaksi nimenomaan tontin pienuuden vuoksi, päädyttiin uudisrakennukseen. Jo vuonna 1961 ryhdyttiin toimenpiteisiin sopivan tontin hankkimiseksi. Tuossa pyrkimyksessä olttiinkin vähällä välittömästi onnistua, sillä ns. Moribergerin alueella Kaskentien ja Kunnallissairaalan risteyksessä oli opistolle alustavasti luvassa mitä sopivin tontti. Tuota tonttia ei opisto kuitenkaan saanut, vaan se varattiin Kunnallissairaalan laajentamista varten. Tonttikysymyksen ratkaisu osoittautui sittemmin hyvin vaikeaksi, sillä Turun kaupungilla on sangen vähän tonttimaata omistuksessaan. Vihdoin päädyttiin lähellä Tuomiokirkkoa Kellonsoittajankadun varrella sijaitsevaan kahteen vierekkäiseen tonttiin, joista toisella sijaitsi vanha sivupaloasema. Nämä tontit yhdistettiin ja paloaesma päätettiin purkaa. Turun kaupunginvaltuusto päätti 17. 5. 1965 pitämässään kokouksessa myydä tämän yhdistetyn tontin, jonka pinta-ala on 5 937,4 m², opistolle kauppaopiston jäädessä korottomaksi lainaksi niin pitkäksi ajaksi kuin tonttia käytetään opiston tarkoituksiin. Saatu tontti on nykyisin vallitsevan käytöksen mukaan liian pieni opiston tarpeisiin, minkä lisäksi sen ympärillä sijaitsevat korkeat asuintalot asettavat erikoisia vaatimuksia suunnittelulle. Sen sijainti on kuitenkin edullinen, sillä paikka on rauhallinen, mutta silti keskeinen, onhan matkaa Kaupattorielle vain n. 1 km ja liikenneyhteydet eri puolille kaupunkia ovat hyvät. Myös Turun Kauppaopistokoulu, Turun kaupungin Kauppaopisto Turun Yliopisto, Abo Akademi ja Handelshögskolan vid Abo Akademi sijaitsevat melko lähellä tonttia, millä seikalta saatava olla merkitystä opettajain vaihtoon ja allekirjoittanut.

Rakennuksen pääsuunnittelusta uskottiin Arkkitehti-toimisto Lukander & Vahteralle. Rakentamisen suunnittelusta ja lukuaselmista vastasi Insinööri-toimisto Kalevi Narmala, saniteettisuunnittelusta Insinööri-toimisto Ake Jokela ja sähkösuunnittelusta Insinööri-toimisto Matti Leppä. Rakennustoimikunnan muodostivat toimitusjohtaja, ekonomi Arno Viljanen puheenjohtajana sekä oikeusneuvosmies Arvid Schrey, satamakamreeri, valtiomaisteri Kunto Lehto ja allekirjoittanut.

Ammattikasvatushallitus hyväksyi uudistetun huonetiiohjelman 30. 8. 1965 ja luonnospirustukset 25. 5. 1966. Rakennushallitus vahvisti 25. 10. 1966 pääpiirustukset työselityksineen, mikä Ammattikasvatushallituksessa lopullisesti hyväksyttiin 7. 12. 1966. Rakennustyö aloitettiin joulukuussa 1966 ja keskeytettiin valtion työllisyyslehtojen mukaan ajaksi 1. 6.–30. 9. 1967. Rakennus luovutettiin rakennuttajalle 28. 6. 1968, minkä jälkeen rakennusta on vielä melkoisesti suoritettu. Tätä kirjoitettaessakin eräät työt edel-

leen jatkuvat. On ilolla todettava, että rakennus sopii hyvin ympäristöönsä ja kaunistaa kaupunkikuvaa.

Rakennuksen pääurakoitsijana on ollut Rakennustoimisto Arvonen Oy, lämpö- ja vesijohtourakoitsijana Turun Lämpöhuolto Oy, sähköurakoitsijana Keskusosuusliike Hankkija ja ilmastointiurakoitsijana Suomen Puhallintehdas Oy. Kaikki nämä toiminnat, joiden kanssa sopimus tehtiin kilpailun perusteella, ovat suorittaneet tehtävänsä hyvin.

Uudisrakennuksen tilavuus on 27 900 m³, minkä lisäksi kylmää tilaa on 6 000 m³. Rakennuksen huonetiiohjelman mukainen nettopinta-ala on 6 004 m². Rakennuskustannukset nousevat lähes 4 milj. mk:aan, mikä on täysin kustannusarvion mukainen. Tämä seikka on tyydyttävästi todettava, koska maassamme julkisten rakennusten kustannukset yleensä suuresti ylittävät arviot. Rakennus on korkealuokkaisuudesta huolimatta halpa; hinta lämmitettävää kuutiometriä kohti on n. 142 mk. Rahoitussuunnitelman mukaan valtionavustus ja -laina peittävät puolet rakennuskustannuksista, neljäsosa rahoitetaan säästöpankkilainoilla ja neljäsosa omilla varoilla. Turun Suom. Säästöpankki, Turun Säästöpankki ja Turun Työväen Säästöpankki ovat kukin myöntäneet 350 000 mk:n suuruisen pitkäaikaisen lainan. Saadakseen varoja rakennustoimintaan opiston johtokunta myi 27. 7. 1965 päivätyillä kauppariikillä Aurakatu 12:ssa sijainneeseen kiinteistönsä Turun kaupungille. Koska valtio kirjein rahoitustehtäviensä johdosta suorittaa rahoitusosuutensa myöhästyneenä, opiston on ollut pakko hankkia lyhytaikaisia luottoja, jota on saatu Keskinäinen Vakuutusyhtiö Sammolla 400 000 mk, Postisäästöpankilla 250 000 mk, Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisella 200 000 mk, Turun Seudun Osuuskassalla 200 000 mk ja Kansallis-Osake-Pankilla 100 000 mk.

Uudisrakennusta suunniteltaessa lähdettiin kolmesta perusajatus-Ensinnäkin katsottiin, että rajoitettujen taloudellisten mahdollisuuksien johdosta opiston oli huolehdittava pääasiallisesti vain merkittävien koulutuksesta ja jatkokoulutuksesta. Siten jäi syrjään esim. ajatus huonetiiohjelmien varmistamisesta lävitysokoneita samoin kuin kaupallista talouskoulutusta varten. Lävistäjien koulutus tapahtuu parhaiten kauppaopistolla ja tarkeitteiden voidaan käyttää tietokonekeskuksia ja suuryritysten tietokoneita. Talousalan koulutuksen liittämisen kauppaopistoon ei vaituka onnistuneelta ratkaisulta. Toisena lähtökohdana oli käsitys, että opiston tuli uudessa talossaan tydyttää Turun ja sen ympäristön koulutusarve ainakin 10–15 vuoden ajan. Kolmantena perusajatuksena oli sekä Suomessa että ulkomailla tapahtuneen uusimman kehityksen ja viimeisten saavutusten huomioon ottaminen sekä, mikäli mahdollista, myös vastaisen kehityksen ennakoiminen, tosin taloudellisten mahdollisuuksien puitteissa.

Turun Kauppaopiston uusi toimitalo

Viime numerossamme selvitteli Turun Kauppaopiston rehtori Eero Vahtra opistonsa kehitystä ja uuden toimitalon suunnittelua ja rakentamista. Seuraavassa hän selvittää koulutalossa opiston tehtäviä. Talon juhllainen vihkiminen tapahtui 24. 11. 68.

Huoneilat ja niiden käyttö

Uudisrakennuksen pohjakerroksessa, jonne ajetaan suoraan kadulta, ovat autopaikat. Tontin pienen tuuden tähden niitä ei ole voitu muualle sijoittaa. Autopaikkoja on 80, mutta niiden määrää voidaan lisätä. Autopaikkoja tarvittaneen runsaasti, koska vastaisuudessa ovat myös lakimääräinen väestönsuoja, varasto- ja kellaritilat ja koulukaluston korjaushuone.

Ensimmäisessä kerroksessa ovat juhlasali, jota myös voimistelusalina käytetään, ruokasali, keittiö aputiloineen, kirjakauppa ja eteistilat, sekä melko runsaasti katolla varustettua uikouilutalia. Kun juhlasali, eteistilat ja ruokasali erotetaan toisistaan paljejoilla, saadaan tarvittaessa n. 650 m² yhtenäistä tilaa. Juhlasalissa on 440 istuinta. Kun ruokasali ja eteisaula otetaan huomioon, voidaan yhtenäiseen tilaan sijoittaa lähes 700 henkilöä. Juhlasali on täysin ilmastoitua ja sisään puhallettava kylmä ilma voidaan lämmittää. Keittiö on luonteeltaan ny-

kyaikainen suurkeittiö, joka perustuu pakasteiden ja mikroaaltouunien käyttöön. Siten voidaan työkustannuksia ja huonetilaa huomattavasti säästää ja ruokailu järjestää nopeasti tapahtuvaksi.

Hallintotilat ja opettajainhuoneet samoin kuin vahtimestarin ja talonmiehen asunnat sekä ensiapuhuone ovat toisessa kerroksessa. Opettajainhuoneita on neljä, minkä lisäksi opettajia varten on viisi pientä työhuonetta ylemmissä kerroksissa.

Varsinaiset opetustilat sekä oppilaiden oleskelu-, kerho- ja tupakahuoneet ovat toisessa, kolmannessa ja neljännessä kerroksessa. Luokahuoneet, joita on kaksikymmentäneljä, sijaitsevat rakennuksen keskellä olevan käytävän kummallakin puolella. Erikoisluokkia on kaksitoista. Toisessa kerroksessa ovat harjoitusmyymälä ja somistamo, joita varsinkin myynti- ja mainoslinjat käyttää hyväkseen. Myymälässä opetetaan myyntitekniikkaa ja asiakaspalvelua mm. siten, että oppilaat esiintyvät vuorollaan myyjinä ja ostajina muiden seurattuna kaupankäyntiä. Myyntikeskustelu nauhoitetaan ja jälkepäin eritellään ja arvostellaan. Myös vieraiden kielten tunteja pidetään jossain määrin myymälässä, koska se erässä tapauksissa muodostaa luonnollisen ympäristön.

Kielistudio, konttoritekniikan luokka ja kaksi konekirjoitusluokkaa sijoitetaan kolmannessa kerroksessa. Kielistudio on hyödyllinen apuväline vieraiden kielten opetuksessa. Sen avulla opiskelijat oppivat ymmärtämään ulkomaalaisten puhetta sekä itse ääntämään ja puhumaan vierasta kieltä. Kielistudiota voidaan käyttää hyväksi myös eräiden muiden aineiden, esim. pikakirjoituksen opetuksessa. Konttoritekniikassa luokassa opetetaan lasku-, sanelu-,

monistus- ym. konttorikoneiden käyttöä. Kaikki konekirjoitustunnit pidetään konekirjoitusluokissa, joissa on mm. kovaääniset oppilaspyörien yläpuolella. Siten oppilaat voivat jatkaa kirjoittamistaan, vaikka opettaja puhuu heille. Myös kirjoittamisen sanelun mukaan on hyvä tilaisuus.

Neljännessä kerroksessa on kaksi kirjantiloluokkaa, auditorio, koelamahuone ja laboratorio. Kirjantiloluokissa on tilavat pöydät, niin että voidaan tarkoituksenmukaisesti käsitellä useita kirjantitokirjoja, kirjausaloja ja kirjantitokoneita. Luokkataluilla on valmiiksi viivattu tiliristikko. Auditorio, jossa on 112 istumapaikkaa, pidetään tavarapöytä ja kemian tunnit sekä osa tavaramaantiedon tunneista. Siellä myös esitellään elokuvia ja raimoja ja pidetään oppitunteja, jolle osallistuu useampia kuin yksi luokka. Se on myös monissa tapauksissa mitä sopivin kurssien pitopaikka. Auditorio on täysin ilmastoitua kylmän ilman sisäänpuhalluksineen ja lämmityksineen. Auditoriota täydentävät laboratorio, jossa oppilaat voivat suorittaa kemian peruskokeita ja mikroskooppisia tavaratutkimuksia, ja koelamahuone, jossa tavarantyytteet ja kemian koevälineet säilytetään.

Sähköistys on koulutalossa viety pitkälle. Konekirjoitusluokat, kirjantiloluokat ja konttoritekniikan luokka on niin sähköistetty, että kaikki oppilaat voivat käsitellä sähkökäyttöisiä koneita. Se on tärkeää, koska sähkökäyttöiset koneet nopeasti yleistyvät liike-elämässä. Uuteen koulutaloon on hankittu runsaasti kirjoitus-, lasku-, kirjantiloluokkia ja sanelukoneita sekä audiovisuaalisia opetusvälineitä. Opetuksessa teknilliset apuvälineet ovat viime aikana tulleet yhä tärkeäm-

miksi, ja siinä suhteessa opisto on varsin hyvin varustautunut.

Käytettävissä olevat tilat tarjoavat myös hyvät mahdollisuudet vaihtelevien opetusmenetelmien, mm. suosituksi tulleen ryhmätöiden soveltamiseen, vaikkakin varsinaiset luokkahuoneet ovat samankokoisia, koska on haluttu varautua osittaiseen aineluokkajärjestelmään.

Säästäväisyysystistä on pääosin kalustosta siirretty vanhasta koulutalosta uuteen, mutta uutta kalustoa on kuitenkin hankittu runsaasti. Uusi koulutalo on pyritty kalustamaan sekä asiallisesti että kauniisti. Väriyhdistelmiin on kiinnitetty suurta huomiota.

Oppilaiden viihtyisyydestä on pidetty erikoista huolta. Oppiilalla on käytettävissään runsaasti oleskelutilaa, kerho- ja tupakahuoneita sekä kunnis kahvio ja ruokailu, jonka ikkunoista avautuuvalle näkymälle Tuomiokirkko antaa omaperäisen leimansa. Tuskin missään muussa ammatillisessa oppilaitoksessa maassamme on oppilaita varten varattu niin runsaasti sohvia ja nojatuoleja kuin Turun kauppaopiston uudessa toimitalossa.

Uudet lehtorit

Ulkonaiset olosuhteet vaikuttavat opetuksen tuloksellisuuteen, mutta suurempi vaikutus on kuitenkin opettajien pätevyys, tiedot ja taidot, opetuskyvyt, innostuskela, uhrautuvaisuus, vastuuntunnon ja muilla ominaisuuksilla. Sen tähden opiston onkin nimetty viisi uutta lehtoria 1. 9. 1968 lukien. Mainittakoon, että haettavina oleiviin lehtorinvirkoihin oli kaikkiaan 90 hakijaa. Kauppaopin ja -oikeuden sekä liikenne- ja -opin lehtoriksi on valittu lehtori, kauppat. maisteri Jaakko Heikkinen, liikeläskentän lehtoriksi lehtori, kauppat. maisteri Eero Hirvonen, kansantalouden ja talousmaantiedon lehtoriksi rehtori, maatalous- ja metsätieteil. valtiot. kand. Niilo Leonen, englannin kielen lehtoriksi lehtori, fil. maisteri Olli Laukoka ja ruotsin ja saksan kielen lehtoriksi lehtori, fil. kand. Seppo Ruokonen. Opisto pyrkii palvelemaan Turun ja sen lähisedun talouselämää mahdollisimman pätevästi opettajavoimilla.

Uudet rinnakkaisluokat ja koulutusmuut

Opiston aloittaessa 130 työvuotena uudessa toimitalossaan 2. 9. 1968 oppilasmäärä oli 714. Suomenkieliselle keskiouluopijaiselle osastolle perustettiin kaksi uutta ja suomenkieliselle ylioppilasoasistolle kolme uutta rinnakkaisluokkaa. Lisäksi käynnistettiin ns. jatkoloulu uudelleen. Tällainen luokka toimi opistossa v. 1946-1951. Sen jälkeen jatkolouku on ollut vain Helsingissä Suomen Liikemiesten Kauppaopistossa. Tähän yksivuotiin päiväkoulun, josta valmistuu diplomi- ja koulutettuja, otetaan oppilaksi sekä varsinaisilla opistoluokilla että ylioppilasuokilla opiskel-

leita henkilöitä. Jatkoloukalla opetaan ensi sijassa ulkomaankauppaan ja teollisuuden laskentatoimeen liittyviä asioita, mutta myöskin syvennetään ja laajennetaan merkonomikoulutukseen yleensä sisältyvää tietoutta. Aineellinen avulla järjestetään lievä linjakoulu: liiketaloudellinen ja kirjeenvaihtolinja.

Toinen uusi koulutusmuoto on terveydenhoitoalan toimistovirkallijakurssi, joka toimii niinkään yksivuotiisena päiväkouluna. Tälle kurssille on otettu pääasiallisesti ylioppilaita. Opetusohjelmaan kuuluu paitsi konttoritöitä, -teknikkaa, sihteerintehäviä, konekirjoitusta ja kirjeenvaihtoa sekä kieliä myös sairaalaorganisaatioita ja -hallintoa, terveydenhoitoa ja lääketieteen perusteita sekä käytännön ammattitöitä. Tarkoituksena on kouluttaa erikoishenkilöstöä sairaaloihin, lääkärikeskuksiin, sairausvakuutuslaitoksiin, terveydenhoitoalan virastoihin sekä lääketehaisiin. Tämän kurssin suunnittelua ja toimeenpanoa ovat sairaalapiirien edustajat, ennen kaikkea hallintojohtaja V. Jussari ja prof. T. Peltonen avustaneet.

Opisto tulee myös järjestämään erillaisia iltakursseja. ATK-kurssi, jolla käsitellään automaattisen tietojen käsittelyn perusteita sekä ohjelmoinnin ja systeemin suunnittelun alkeita, on aloitettu lokakuun 17 päivänä. Myöhemmin talvella järjestetään sihteerii, liikeverustus- ja liikeläskennän jatkokurssi.

Opiston lehtävät

Opiston päätehtävänä on antaa nuorisolle kaupallinen ja taloudellinen peruskoulutus. Siinä tarkoituksessa opistossa opetetaan talous- ja liike-elämän kannalta tärkeiden oppiaineiden perusasioita ja johtavia periaatteita. Järjestelmällinen teoreettinen opetus on välttämätöntä mm. siksi, että opiskelijat saisivat hyvän kokonaiskuvan ja että muodostettaisiin kestävä perusta, jolle edelleen voidaan rakentaa käytännön kokemuksen ja jatko-opiskelun avulla. Toisaalta opetella sellaisia tietoja ja taitoja, joita välittömästi voidaan käyttää hyväksi käytännön työssä. Nimennömaan opetuksen käytännöllinen luonne on se piirre, joka erottaa kauppaopiston mm. kauppa- ja korkeakouluista. Tämän opetustehävän suorittamiseen Turun Kauppaopistolla on tarkoituksenmukaisissa suojissa uuden teknillisen välineistön turvin hyvät edellytykset. Kaikessa opetuksessa pyritään ottamaan huomioon myös liiketehnikan ja tieteen usuin kehitys. Jonkin verran huomiota kiinnitetään myös yleisviestykseen, erikoisesti kansalaissytykseen kuuluviin tietoihin. Opetustyössä pyritään opiskelijoiden henkisten kykyjen, kuten ajattelukykyä, arvostelukykyä ja luovan mielikuvituksen kehittämiseen. Siten opiskelijoiden kyky oppia ja hankkia tietoja sekä selviytyä tulevista tehtävistään lisää-

tyy. Koska kehitys nykyään on erittäin nopeaa ja koska taidot ja tiedot vanhentuvat pian, kiinnitetään nimenomaan harastuksen herättämiseen, tietojen hankintakykyyn ja opiskeluteknikkaan vakava huomio.

Tavoite on myös eteilinen ja kasvatuksellinen, vaikka tämä tavoite käytännön koulutyössä jää usein syrjätettyyn asemaan. Tarkoituksena on kuitenkin kehittää opiskelijoiden asenteiden muodostumista ja persoonallisuutta sekä antaa nuorisolle moraalista johtotähtiä.

Nykyaikana tarvitaan monipuolista jatko-, täydennys-, erikois- ja uudelleen koulutusta. Turun Kauppaopistossa tullaan järjestämään nimenomaan merkonomille, mutta osittain myös muille talouselämässä ja liike-elämällä toimiville tarkoitettua monipuolista kurssitoimintaa. Opistosta muodostetaan eräänlainen kurssikeskus.

Kauppaopistossa suoritetavaa merkonomikoulutusta on syytä kehittää ja monipuolistaa. Nykyisellään se ei riittävässä määrässä vastaa talous- ja liike-elämän tarpeita ja vaatimuksia. Heti kun lainsäädäntö sallii, Turun Kauppaopistoon tullaan perustamaan keskioulu- ja kauppaopistoon pohjalta kolmi- ja nelivuoti- ja ylioppilaspohjalta kaksivuoti- ja kolmi- vuotisia koulutusmuotoja. Monipuolinen linjakoulu järjestetään kaikilla osastoilla ja väilinaisten ja vapaaehtoisten oppiaineiden määrää lisätään riittävästi erikoiskoulutuksen aikaansaamiseksi ja opiskelijoiden yksilöllisten taipumusten ja harastusten hyväksikäyttämiseksi.

Turun Kauppaopisto pyrkii erilaisten koulutusmuotojen ja -menetelmien avulla tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti tydyttämään kaupallisen koulutuksen tarvetta ja siten palvelemaan opiskelevaa nuorisota ja Turun ja sen talousalueen elinkeino- ja liike-elämää.

TURKU-SEURA ÄBO-SAMFUNDET r.y.

**Toiminnanjohtaja –
Verksamhetsledare**

Risto Laine
L. Rantak. 13
klo 11-15. Puh. - tel. 11 333

**Svensspråkig sekreterare –
Ruotsinskielinen sihteeri**

Carl Jacob Garberg,
Turevågen 3 A, tel. - puh. 10 852

**Postisirtotili – Postigiro
Tu 32 300.**

**Litty jäseneksi Turku-seuraan
Jäsenille Suomen Turku
Ilmaiseksi**

**Bliv medlem i Ävo-samfundet
– Äbo, värd stad gratis.**

Turun Kauppaopiston uudet toimitilat virallisesti käyttöön

— Kauppaopetuksen uudistus, kolmivuotinen kauppaopisto linjajakoineen on suuri tehtävä, jonka toteuttamisessa ehdotus lainsäädännöksi on jo valmiina ja ehdotukset uusiksi opetussuunnitelmiksi valmistuvat lähikuukausina. On ilmeistä, että ainakin Turussa voitaisiin suunnitelmat toteuttaa heti, kun uusi lainsäädäntö astuu

Kauppaopiston uuden toimitalon vihkiäisjuhlan tervehdyssanat esitti kauppaopiston johtokunnan puheenjohtaja Arno Viljanen esitellen toimitalon rakennusvaiheet ja sen rakennuttajat. Luovuttaessaan kaupungin lahjana Turun vaakunan oppi-

läitekselle, mainitsi Turun kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, kunnallisneuvos Johannes Koikkalainen puheessaan mm. kaupungin historiaan viitaten, että jos missään, niin juuri Turussa kaupallinen oppilaitos on oikealla maaperällä. Turkuahan ei ole koskaan perustettu, vaan se on syntynyt palvelemaan seudun kaupallisia tarpeita. Hän totesi myös Turun yleiskaavan yhteydessä tehtyjen ennusteiden osoittavan, että kaikkien muiden elinkeinohaarojen suhteellinen osuus työpaikoista tulee laske-

voimaan. Täällä tarjoutuvat myös mahdollisuudet erikoiskoulutuksen antamiseen varsinaisten oppilaitosten piirissä, totesi ammattikasvatustalituksen pääjohtaja, professori Viljo Kuuskoski vihkiäisään sunnuntaina Turun Kauppaopiston uuden toimitalon ja julistaessaan sen käyttöönnotetuksi.

maan, mutta kaupan ja palveluelinkeinon osuus kasvamaan. Edelleen hän vertasi työvoimatärpeen kehitystä kaupan alalla, mikä osoittautui kasvaneen kymmenvuotiskautena 47 %.

Juhlapuheen piti pääjohtaja Viljo Kuuskoski kosketellen

kauppaopetuksen kehitystä ja sen tulevaisuuden mahdollisuuksia. Hän totesi mm., että erityistä huomiota kauppaopetuksessa ansaitsee ylioppilaiden koulutus. Vaikka korkeakoulujamme laa-

Jatkuu sivulla 3 **B**

Ylivoimainen!
SALORA MESSINA

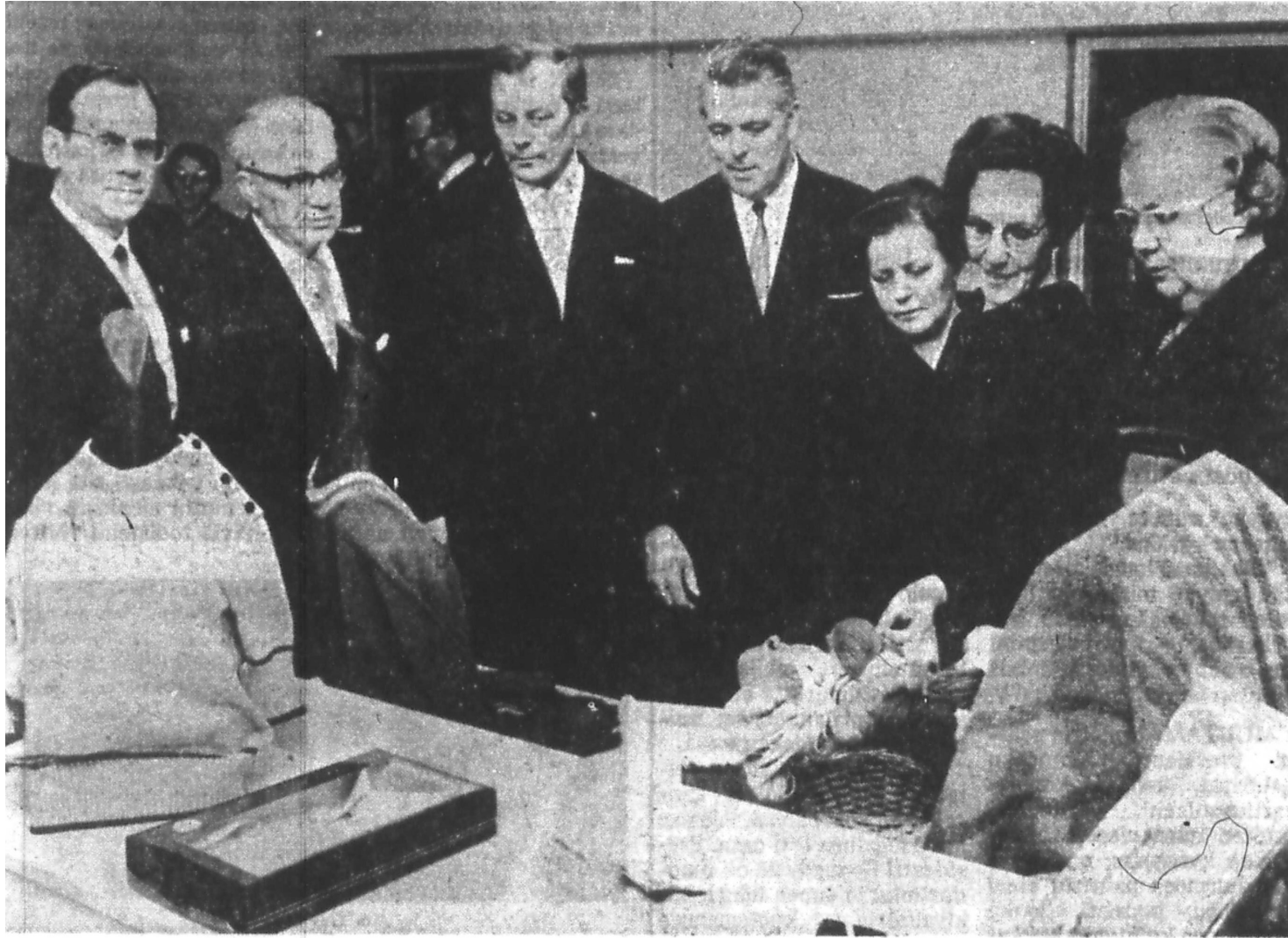
Sisäsivuilla tänään
Mynämäen juhlaa

Jennetaan ja uusia perustetaan, joudutaan ylioppilaita kouluttamaan mm. teknillisten- ja kauppaoppilaitosten ylioppilaslinjoille.

— Kauppaopistoihin pyrkineitten ylioppilaiden määrä on 15 vuoden aikana lähes 15-kertaistunut. Suunnitelmiin kuuluu, että opisto tulisi ylioppilasluokan osalta kaksivuotiseksi, jolloin sen olisi päästävä opetuksellisesti yhtä hyvin tuloksiin kuin kauppaopiston linja kolmivuotisena. Ainakin teoriassa pitäisi näin tapahtua, etenkin, jos ylioppilasluokkaan liitetään vielä jatkoloukka. Näin oppilaat voisivat kolmessa vuodessa jo erikoistua niin, että he olisivat hyödyksi elinkeinoelämässä, varsinkin kun opetussuunnitelmat pyritään uudistamaan paremmin elinkeinoelämän nykyisiä vaatimuksia vastaaviksi, kuin mitä on tähän saakka ollut mahdollista, jolloin pääpaino on ollut suurten ikäluokkien koulutuksessa, sanoi pääjohtaja Kuuskoski esittäen myös ammattikasvatustalituksen tervehdyksen juhlivalle opistolle.

Valtiovallan tervehdyksen Turun Kauppaopistolle toi kulkulaitosministeri Paavo Aitto, Turun Kauppakamarin tervehdyksen varatuomari Voitto Kunnas, Merkonomiliitto ry:n tervehdyksen koulutuspäällikkö Martti Karjala ja entisten oppilaiden ja Turun Merkonomit ry:n tervehdyksen osastopäällikkö Pentti Ojala. Opiston rehtori Eero Vähtera kiitti opiston osaksi tulleista huomionosoituksista ja lahjoituksista.

Vihkiäisjuhlassa esiintyivät Turun Kaupunginorkesteri kapellimestari Paavo Raution johdolla sekä ylioppilaskuoro Bräve Djäknar lehtori Gottfrid Gräspeckin johtamana.

Vihkiäisjuhlan jälkeen vieraat tutustuivat koulun uusiin tiloihin, joihin kuuluu myös parhaillaan tarkastelun kohteena oleva myyntiluokka. Rehtori Eero Vahtera, vasemmalla, esittelee "myytävänä" olevia artikkeleja apulaiskaupunginjohtaja Ahti Näykille, pääjohtaja Viljo Kuuskoskelle, kulkulaitosministeri Paavo Aitiolle, kansanedustaja Vappu Heinoselle, rouva Irja Aitiolle ja rouva Vieno Näykille.

varjohallitus

Laajapohjaisen ei-sosialististen puolueiden varjohallituksen muodostamista ennen eduskuntavaaleja esitti kokoomuksen tiedotuspäällikkö Jouni Mykkänen sunnuntaina Savukoskella ja Sallassa.

— Tällaisen varjohallituksen muodostamista edistäisi suuresti se, että keskustapuolue ja ruotsalainen kansanpuolue irrottautuisivat hallituksesta ja siirtyisivät nykyisen eduskuntakauden jäljellä olevaksi ajaksi oppositioon, sanoi Mykkänen.

Kauppaopiston uutuuksiaan kiittelevä juhlasali oli täynnä kutsuvieraita sekä entisiä ja nykyisiä oppilaita. Eturivissä vasemmalta maaherra Esko Kulovaara, Turun Kauppaopiston rehtori Eero Vahtera, rouva Kaarina Vahtera, rouva Irja Aitio, ministeri Paavo Aitio, Turun Kauppaopiston johtokunnan puheenjohtaja, toimitusjohtaja Arno Viljanen, pääjohtaja Viljo Kuuskoski ja rouva Sirkka Viljanen.

koulutuspäällikkö Martti Karjala ja entisten oppilaiden ja Turun Merkonomit ry:n tervehdyksen osastopäällikkö Pentti Ojala. Opiston rehtori Eero Vahtera kiitti opiston osaksi tulleista huomionosoituksista ja lahjoituksista.

Vihkiäisjuhlassa esiintyivät Turun Kaupunginorkesteri kapellimestari Paavo Raution johdolla sekä ylioppilaskuoro Brahe Djäknar lehtori Gottfrid Gräsbeckin johtamana.

Kalevalaseuran tunnustuspalkintoa suurkerääjälle, karjalais-kiskolaiselle emäntä Katri Havialle luovuttamassa vasemmalta liseniaatti Tuomo Tuomi, professori Pertti Virtaranta ja maisteri Mirja Heininen.

Jalankulkija sai surmansa

Jalasjärveläinen Arvo Samel Mäki jäi henkilöauton töytäisemmäksi Jalasjärven Keskkylässä sunnuntai-iltana saaden ilmeisesti heti surmansa. Henkilöauto oli matkalla etelään Jalasjärven Keskkylässä kun vastaantulevien autojen kohdalla tiellä kävelly vanhus joutui auton oikean etulokasuojan eteen. Arvo Sameli Mäki oli syntynyt 26. 4. 1908.

Rehtori Eero Hirvonen tutkii ohjelmia uudessa tietokonehuoneessa.

Turun kauppaoppilaitos sai 2 500 lisäneliötä

Turun kauppaoppilaitos juhli torstaina Kellonsoittajankadun koulutalon saneerauksen ja laajennuksen valmistumista. Koulurakennus sai uutta tilaa kaikkiaan 2 500 neliötä.

Oppilaitoksessa on nyt runsaasti uutta aulatilaa, uusi moderni auditorio, viihtyisät ruokailutilat ja uusi luokkahuonekerros. Rakennuksessa on uudistuksen jälkeen hyötypinta-alaa kaikkiaan 8 000 neliötä.

Laajennuksesta ja saneerauksesta vastasi Vahtera Arkkitehdit ja pääurakoitsijana toi-

mi Ruola Oy. Kustannusarvio kalusteet mukaanlukien oli pyöreästi 20 miljoonaa.

Myös oppilaitoksen ruokailu järjestettiin uudestaan, kun keittiö saneerattiin moderniksi valmistuskeittiöksi. Ruoan valmistuksen uudistuksen jälkeen on hoitanut Kulinaari Ravintolat Oy.

Saneerattuun toiseen kerrokseen tuli opettajille lisää työhuoneita, useimmille aine-ryhmille oma työskentelytila, hallinnolle viihtyisät työtilat ja uusi avara kirjasto. Myös ka-

lusteita ja laitteita on hankittu lisää ja entisiä uudistettu.

Laajennuksen kunniaksi järjestetyssä tilaisuudessa piti juhlapuheen Turun kauppakamarin toimitusjohtaja Sten-Olof Hansen. Avaussanat esitti koulun rehtori, opetusneuvos Eero Hirvonen.

Juhlan päätteeksi Turun Kauppaopetusväestön puheenjohtaja, hovioikeudenpresidentti Jouko Kosonen luovutti koulutalon avaimen Turun kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Jukka Mikkolalle.

Kauppaopiston tontti muuttuu asuinkäyttöön

Asemakaavamuutoksen tavoitteet menivät läpi lautakunnassa.

Jari Heino

Turun Sanomat

Turun kaupunkiympäristölautakunta hyväksyy Kauppaopiston asemakaavamuutoksen tavoitteet. Tiistaina tehty päätös mahdollistaa suunnitelman, jossa Kellonsoittajankadulla sijaitseva Turun ammatti-instituutin koulutalo puretaan uusien kerrostalojen tieltä. Vielä viikko sitten asia jätettiin lautakunnan pöydälle.

Aivan heti ei 1960-luvulla rakennettu ja 1980-luvulla laajennettu opinahjo poistu Turun kaupunkikuvasta, sillä

korvaavaa rakennusta kaavallaan 2020-luvun alkuun (TS 2.3.). Kauppaopistolle sekä Ruiskadulla toimivalle sosiaali- ja terveysalan koulutukselle suunnitellaan uutta koulutaloa Itäharjulle tai Kupittaalle.

Vireille päästetty Kauppaopiston asemakaavamuutos kattaa suurimman osan Uudenmaankadun, Sirkkalankadun, Kellonsoittajankadun ja Kaarinankadun rajaamasta korttelista. Kauppaopiston naapuritonttien suojelutarpeet selvitetään.

Kaava-alueen iäkkäin rakennus on 1850-luvulla Sirkkalankadun varrelle rakennettu yksikerroksinen puutalo. Alueelta löytyy myös viisi-kuusi-kerroksisia klassisistisia 1920-luvun asuinkerrostaloja.

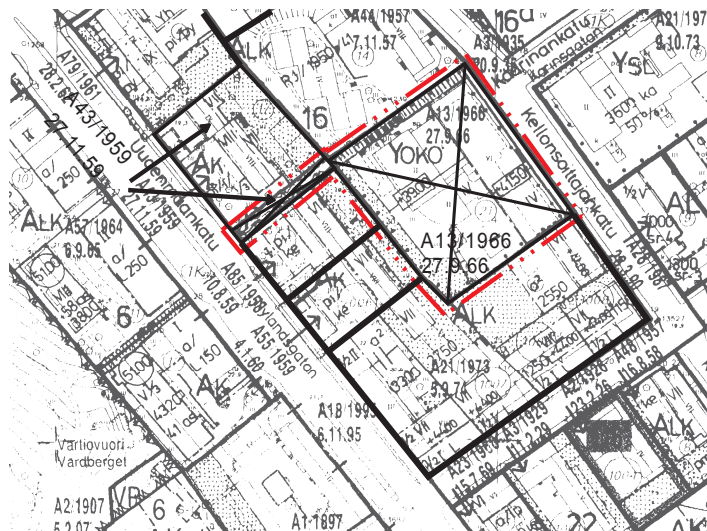
MERKINTÖJEN SELITE:

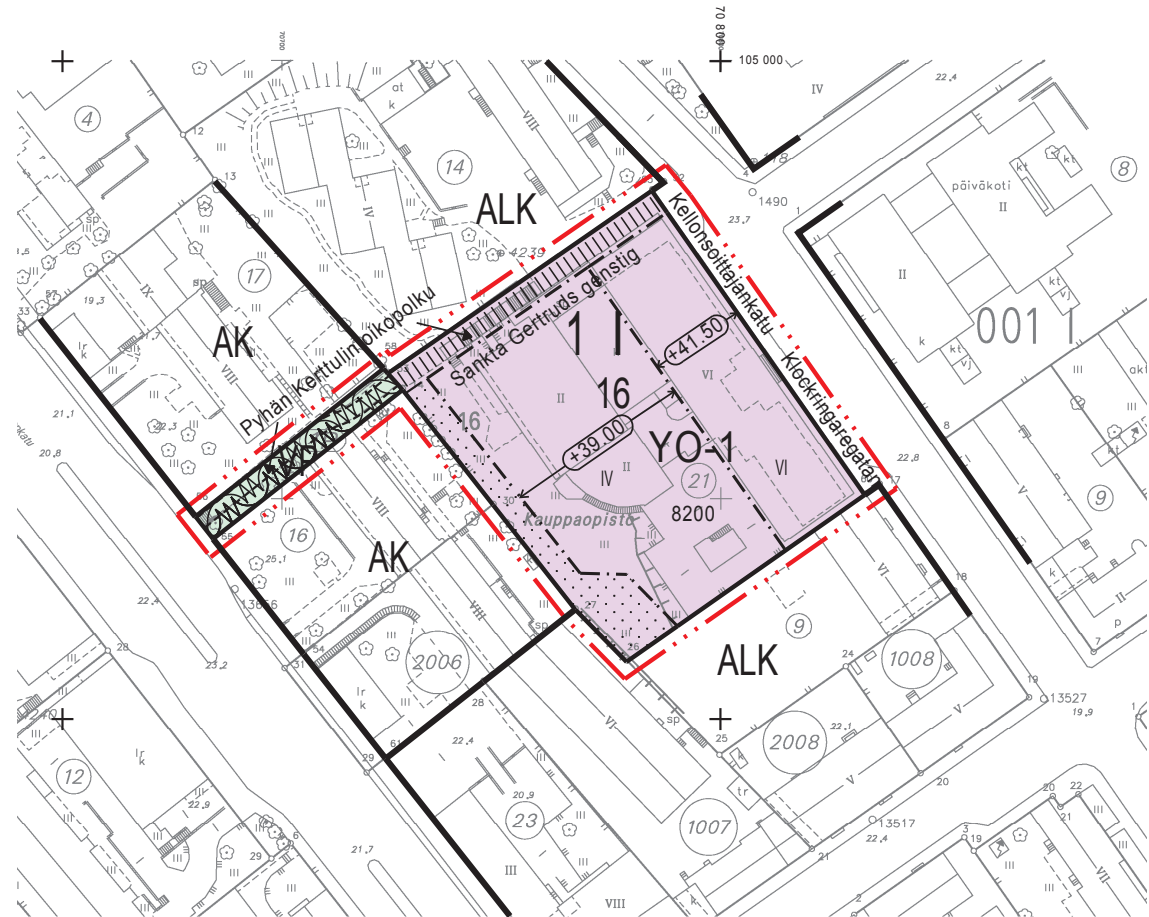
3 METRIÄ SEN ALUEEN ULKOPUOLELLA OLEVA VIIVA, JOTA OTSAKKEESSA MAINITTU KAAVANMUUTOS KOSKEE JA JOLTA AIEMMAT KAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄKSET POISTUVAT.

A 43/1959 27.11.1959 AIEMMAN, POISTUVAN KAAVAN NUMERO JA VAHVISTUSPÄIVÄMÄÄRÄ.

A 13/1966 27.9.1966

1:4000

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINNÄT- JA MÄÄRÄYKSET:

YO-1

OPETUSTOIMINTAA PALVELEVIEN RAKENNUSTEN KORTTELIALUE
KAUPPAOPPILAITOSTA VARTEN.

PUISTO

3 M SEN KAAVA-ALUEEN ULKOPOOLELLA OLEVA VIIVA, JOTA
VAHVISTAMINEN KOSKEE.

KORTTELIN, KORTTELINOSAN JA ALUEEN RAJA.

ERI KAAVAMÄÄRÄYSTEN ALAISTEN ALUEENOSIEN VÄLINEN RAJA.

1

KAUPUNGINOSAN NUMERO.

|

KAUPUNGINOSAN NIMI.

16

KORTTELIN NUMERO.

Pyhän Kerttulin

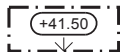
KADUN TAI PUISTON NIMI.

8200

RAKENNUSOIKEUS KERROSALANELIÖMETREINÄ.

VI

ROOMALAINEN NUMERO OSOITTAA RAKENNUSTEN, RAKENNUKSEN
TAI SEN OSAN SUURIMMAN SALLITUN KERROSLUVUN.

RAKENNUKSEN JULKISIVUPINNAN JA VESIKATON LEIKKAUSKOHDAN
YLIN KORKEUSASEMA.

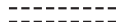
RAKENNUSALA.

ISTUTETTAVA ALUEEN OSA.

YLEISELLE JALANKULULLE VARATTU ALUEEN OSA.

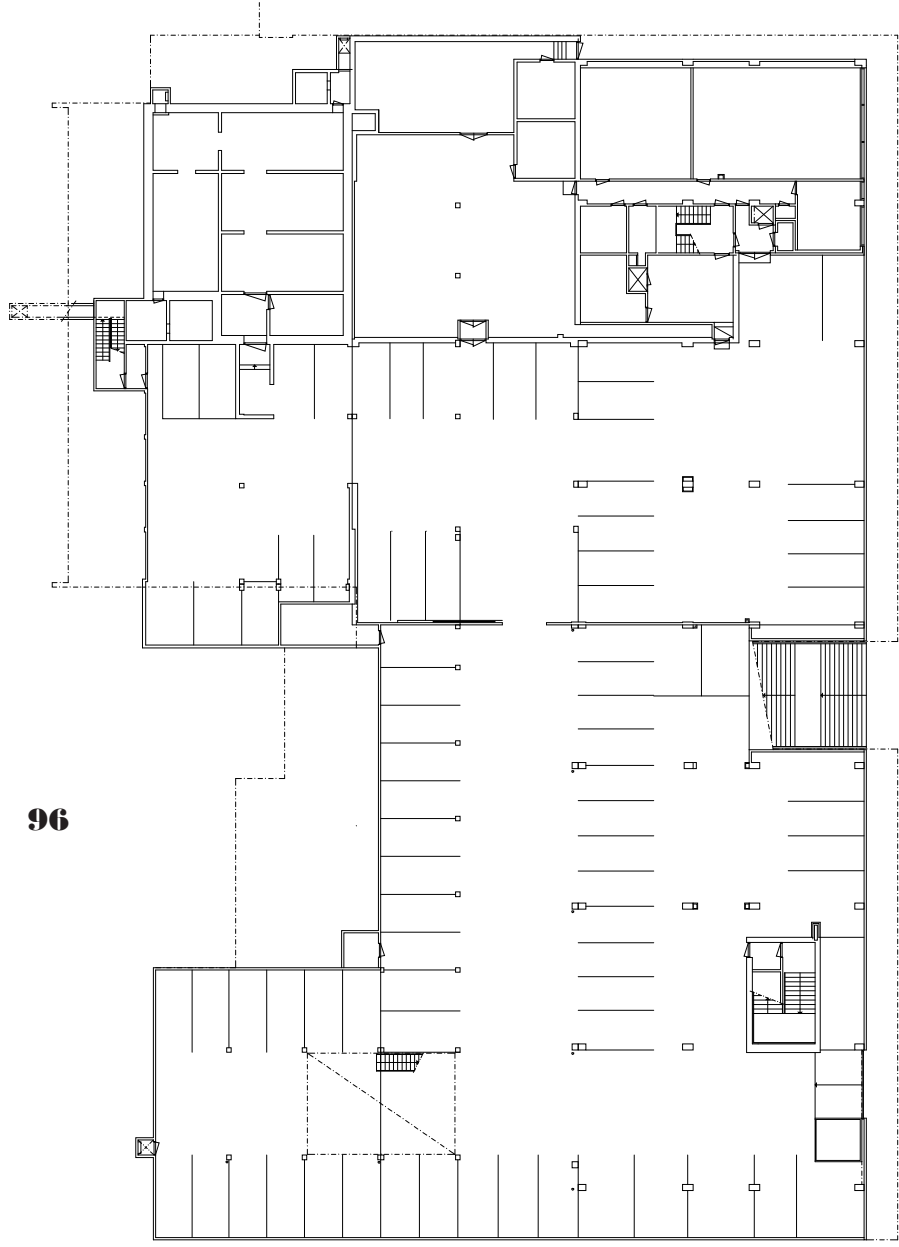
OHJEELLINEN PUISTOKÄYTÄVÄN PAIKKA.

YO-1 KORTTELIALUEELLE ON JÄRJESTETTÄVÄ 80 AUTOPAIKKAA, JOTKA SAADAAN
RAKENTAA SALLITUN KERROSALAN LISÄKSI.

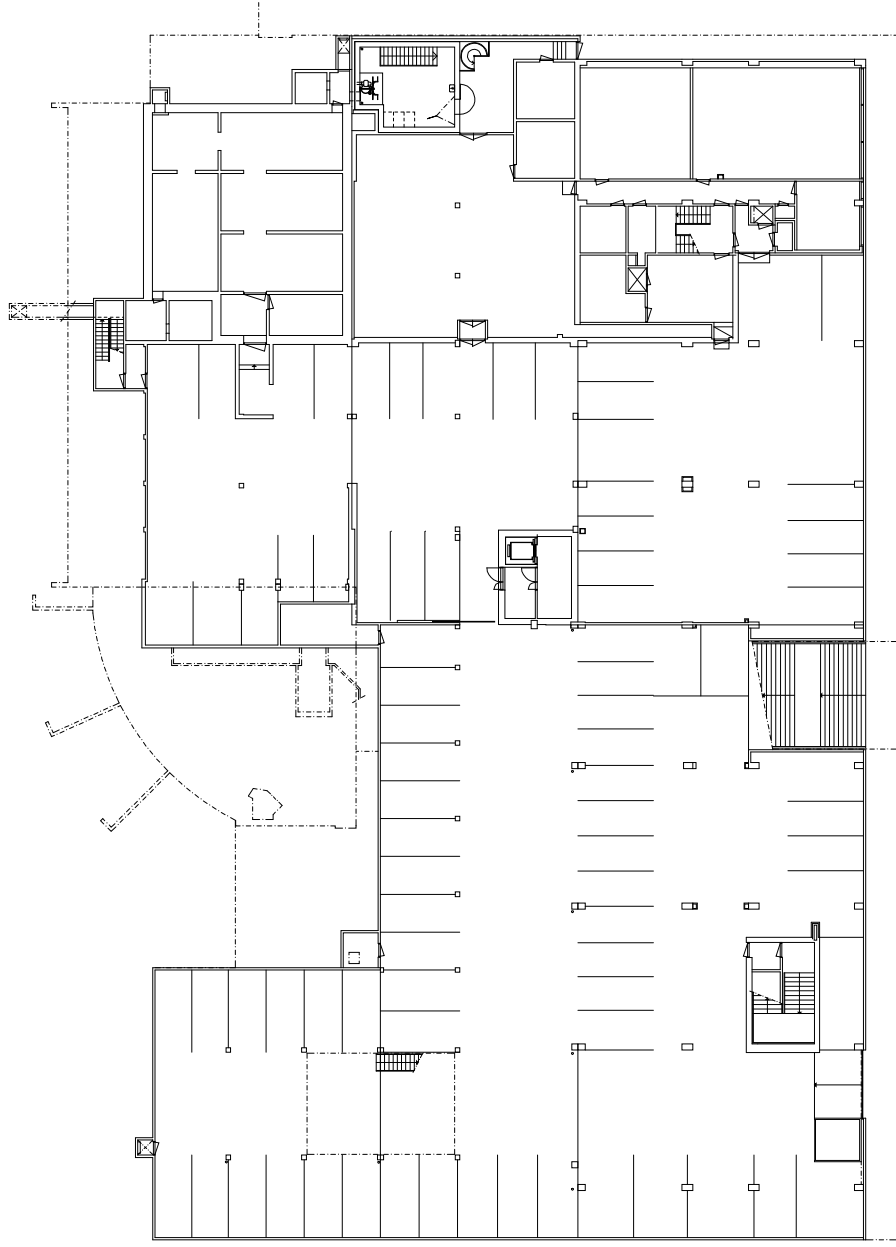
TURKU		ÅBO		ASEMAKAAVATUNNUS STADSPLANEBETECKNING	16/1997
MITTAKAAVA SKALA		1:2000		DIARIONUMERO DIARIENUMMER	5306-1997
				SELOSTUS KIRJE N.O BESKRIVNING BREV NR	31/98
ASEMAKAAVANMUUTOS KOSKEE:					
Kaupunginosa:	I		I		
Kortteli:	16		16		
Tontti:	21		21		
Katu:	Kellonsoittajankatu (osa)		Klockringaregatan (del)		
Puisto:	nimetön puistoalue		parkområde utan namn		
ASEMAKAAVANMUUTOKSELLA MUODOSTUU:					
Kaupunginosa:	I		I		
Kortteli:	16 (osa)		16 (del)		
Katu:	Kellonsoittajankatu (osa)		Klockringaregatan (del)		
Virkistysalue:	Pyhän Kerttulin oikopolku		Sankta Gertruds genstig		
OSOITE ADDRESS			TYÖNIMI ARBETSNAMN		
HYVÄKSYTTY TURUN KAUPUNGINHALLITUKSESSA GODKÄND AV STADSSTYRELSE I ÅBO			25.5.1998 § 641		
KAUPUNGINSIHTEERI STADSSEKRETERÄRE					
OLLUT NÄHTÄVILLÄ HÄR VARIT UTSTÄLLD			6.-27.4.1998		LUONNOS SKISS
					KRL HYVÄKSYNYT GODKÄND AV FBN
KÄSITTELYVAIHEET: BEHANDLINGSSKEDEN:		LAUSUNNOT UTLÅTANDEN	KRL FBN		
		11.12.1997	18.3.1998 §291		
KAAVOITUKSEN POHJAKARTTA TÄYTTÄÄ 24.06.1982 ANNETTUN KAAVOITUSMITTAUSASETUKSEN NUMERO 493 VAATIMUKSET. BASKARTAN FÖR PLANLÄGGNING UPPFYLLER KRAVEN I FÖRORDNINGEN DEN 24 JULI 1982 OM PLANLÄGGNINGSMÄTNING (493/1982)					
TURKU ÅBO	29.10.1997	APULAISKAUPUNGINGEODEETTI BITRÄDANDE STADSGEODET		<i>Ilona Paasikivi</i>	
TURUN KAUPUNGIN KIINTEISTÖ- JA RAKENNUSTOIMI / KAAVOITUSOSASTO ÅBO STADS FASTIGHETS- OCH BYGGNADSVÄSENDET / PLANLÄGGNINGSÄVDELNINGEN					
		PIIRTÄJÄ RITÄRE	Virpi Salminen	VALMISTELIJÄ BEREDARE	<i>Ilona Paasikivi</i> Ilona Paasikivi/ Virpi Salminen
TURKU ÅBO	25.11.1997	KAAVOITUSARKKITEHTI STADSPLANEARKITEKT		<i>Markku Toivonen</i> Markku Toivonen	

© Turun kaupungin kiinteistö- ja rakennustalon kaavoitusosasto. Kaavakartan laadinnassa käytetty ohjelmistoä YTCad ja Hi-color.

96

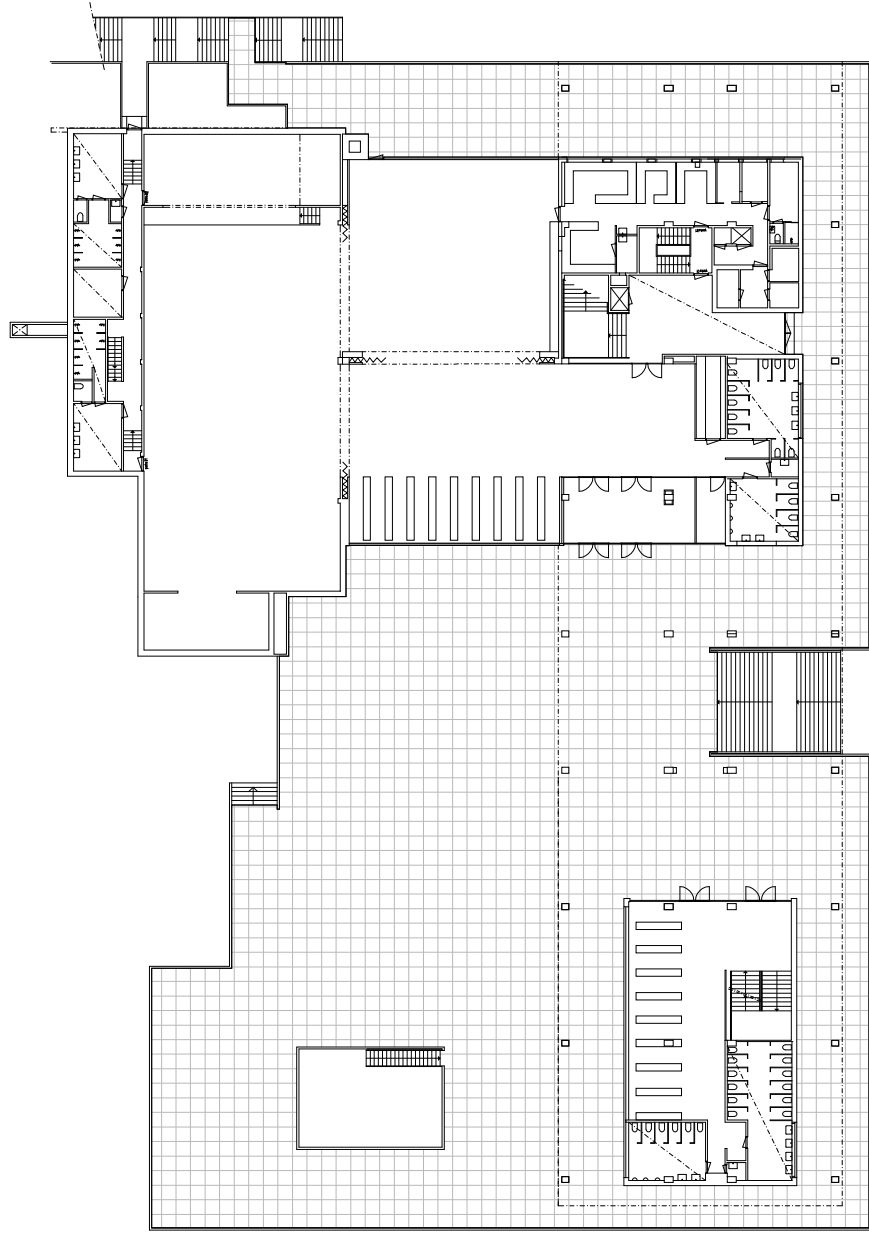

1968

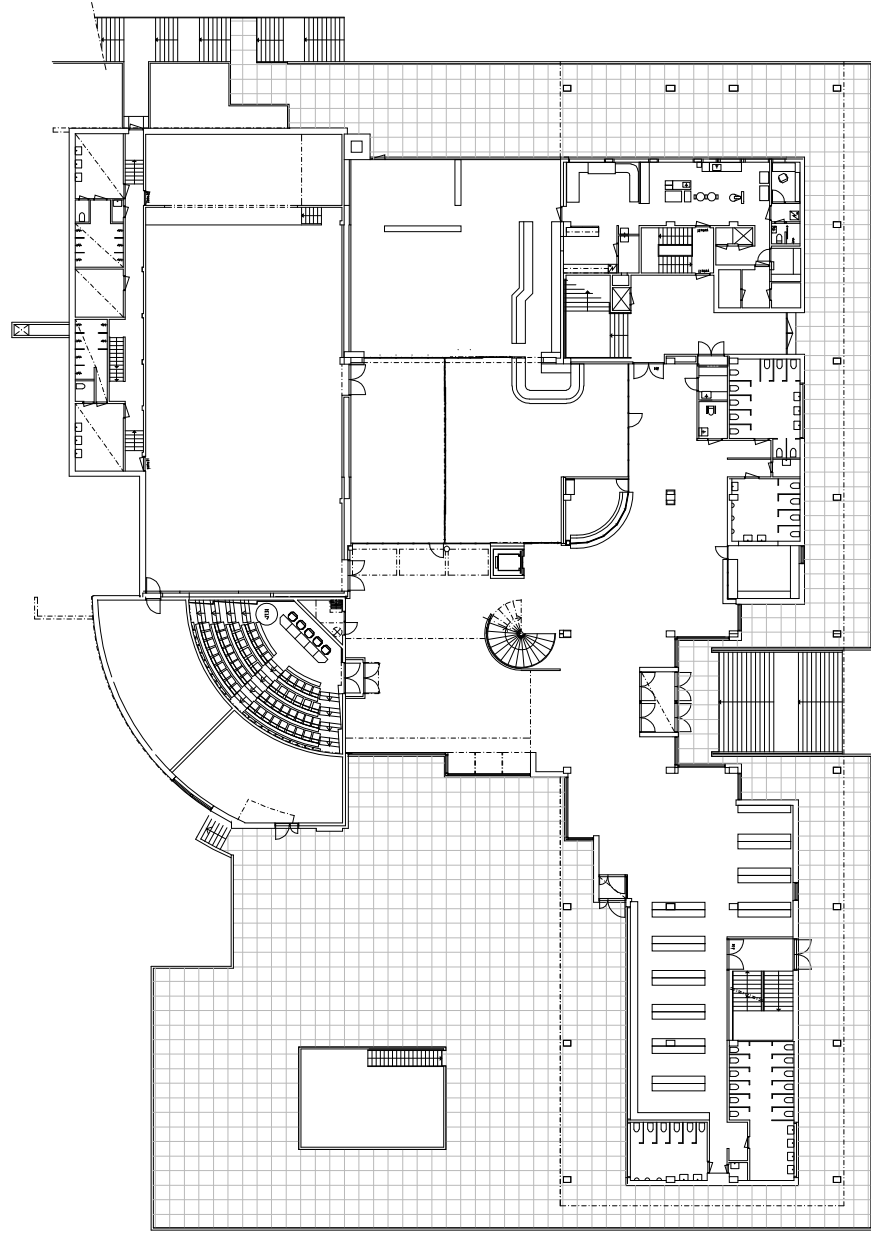

1994

Kellarikerros 1/500

1968

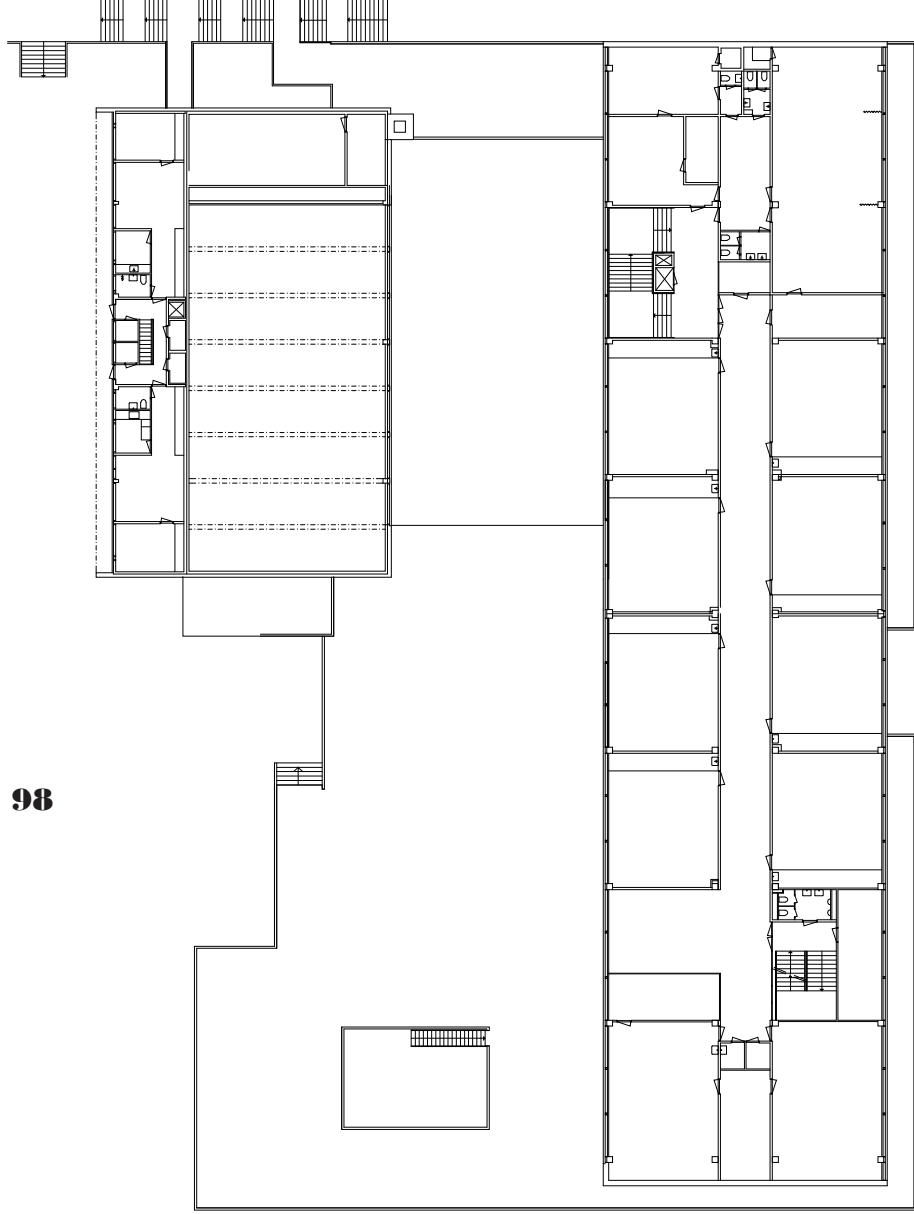

1994

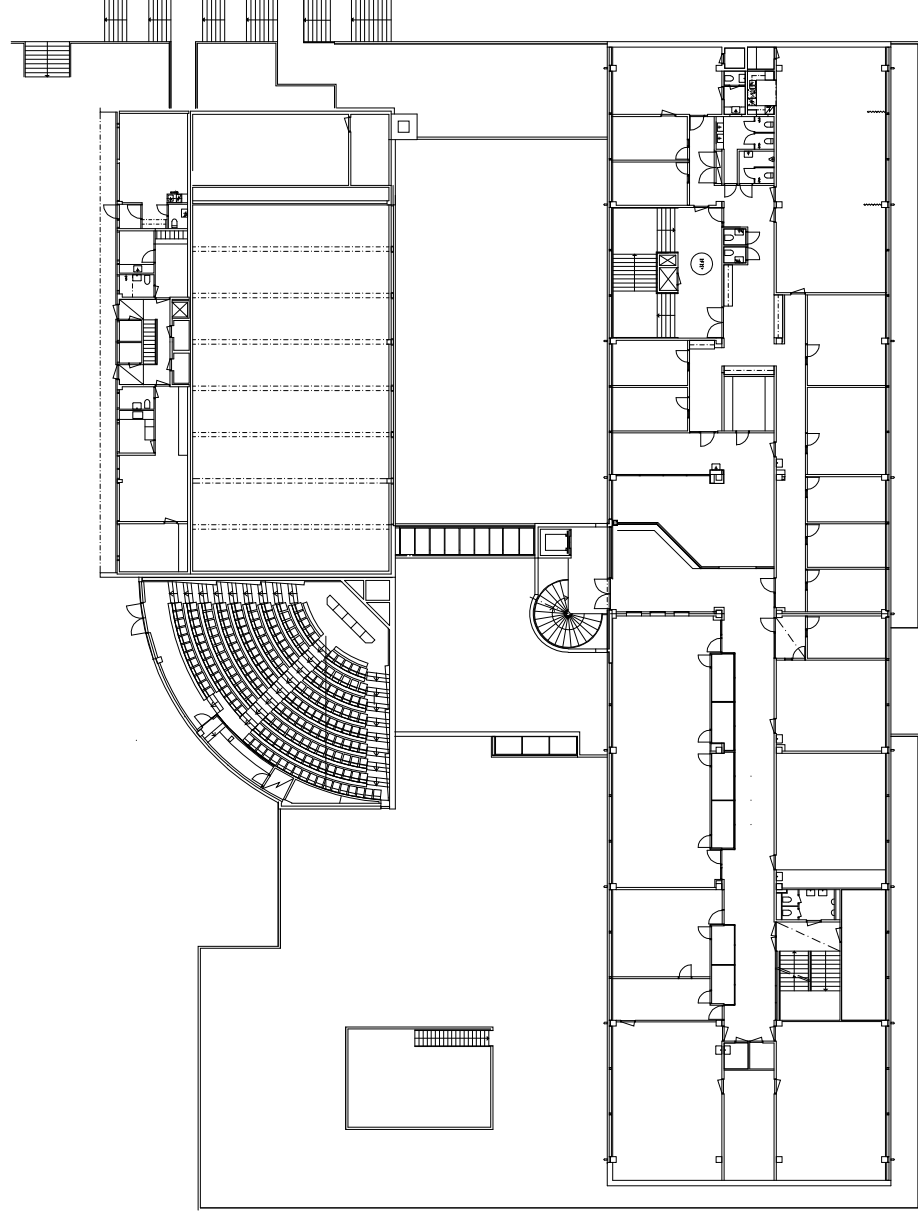
1. kerros 1/500

15.11 muutoskaaviot 1966 / 1994

98

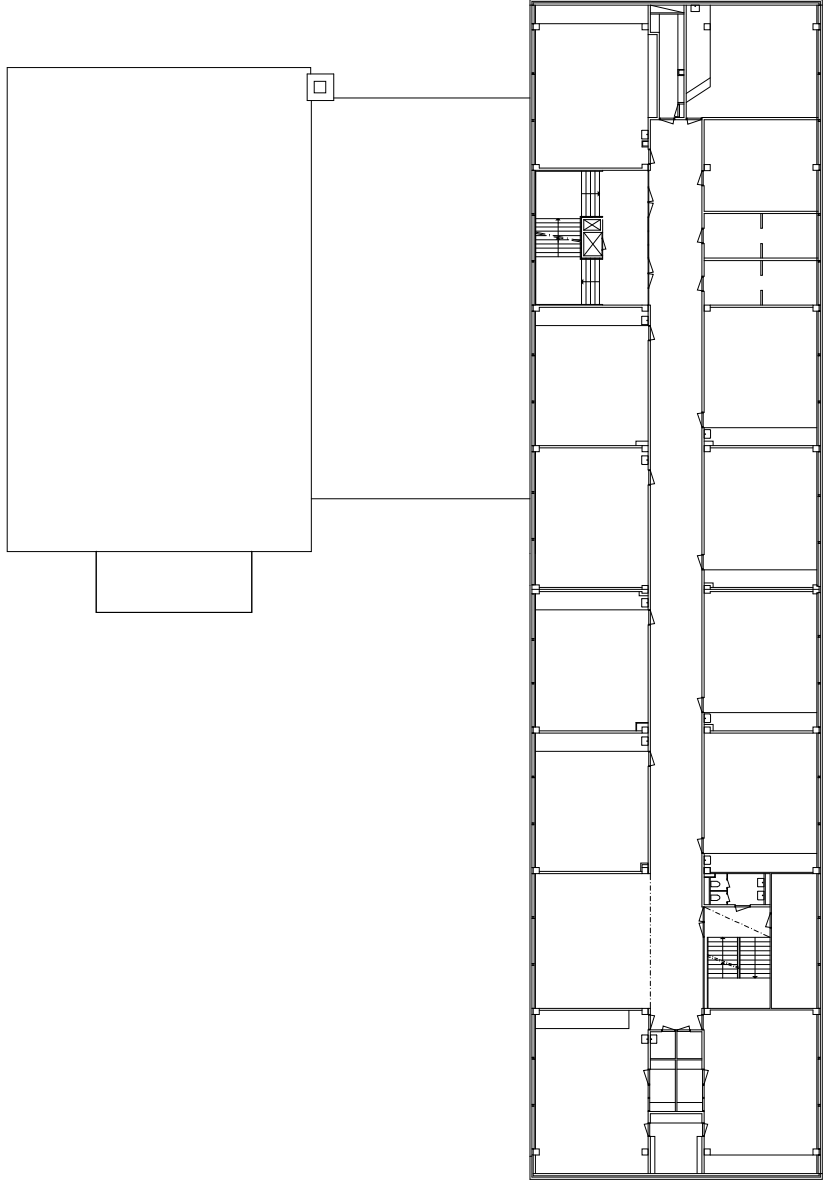

1968

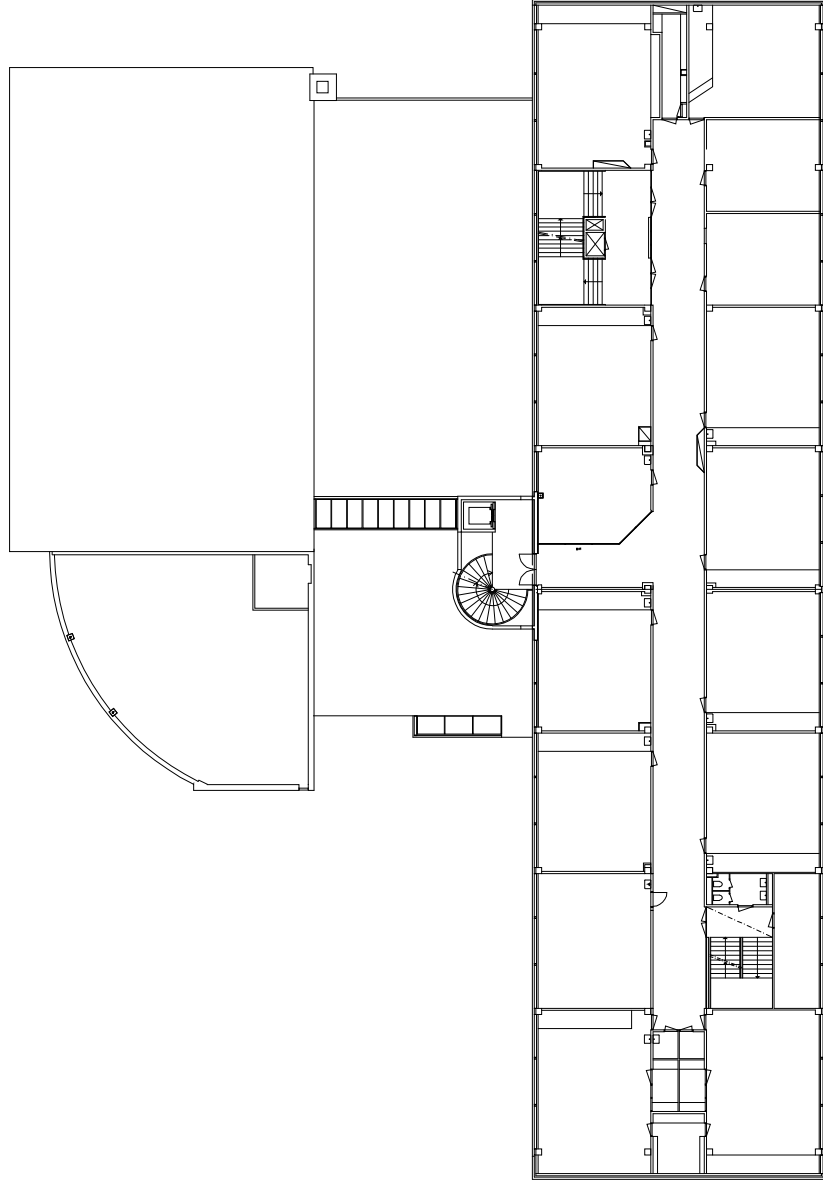

1994

2. kerros 1/500

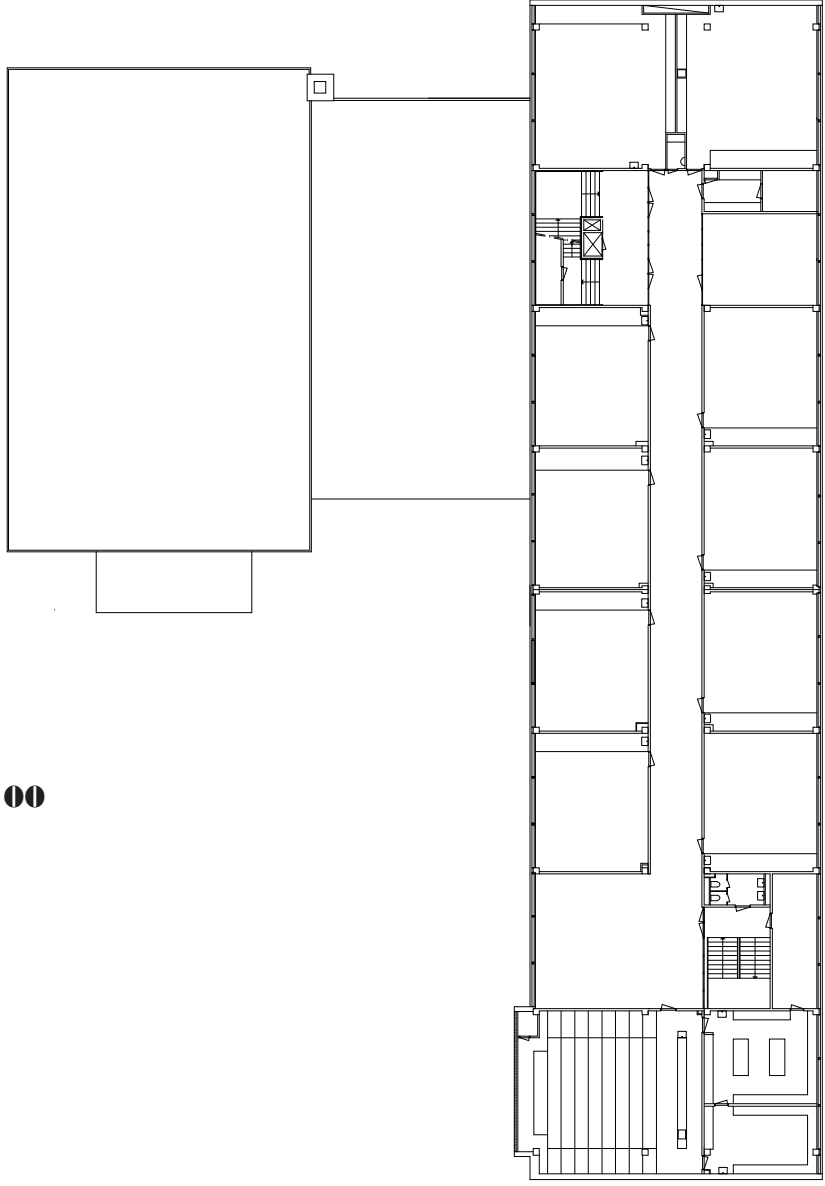
1968

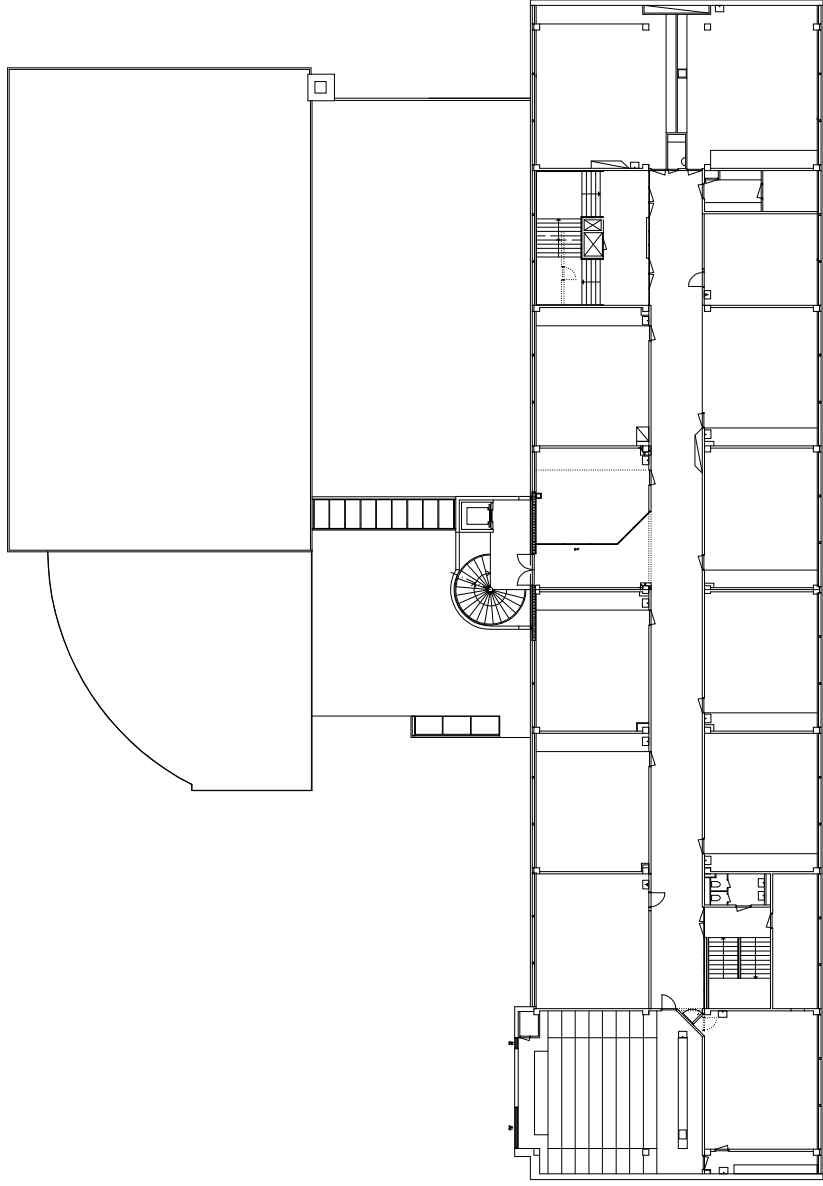
1994

3. kerros 1/500

100

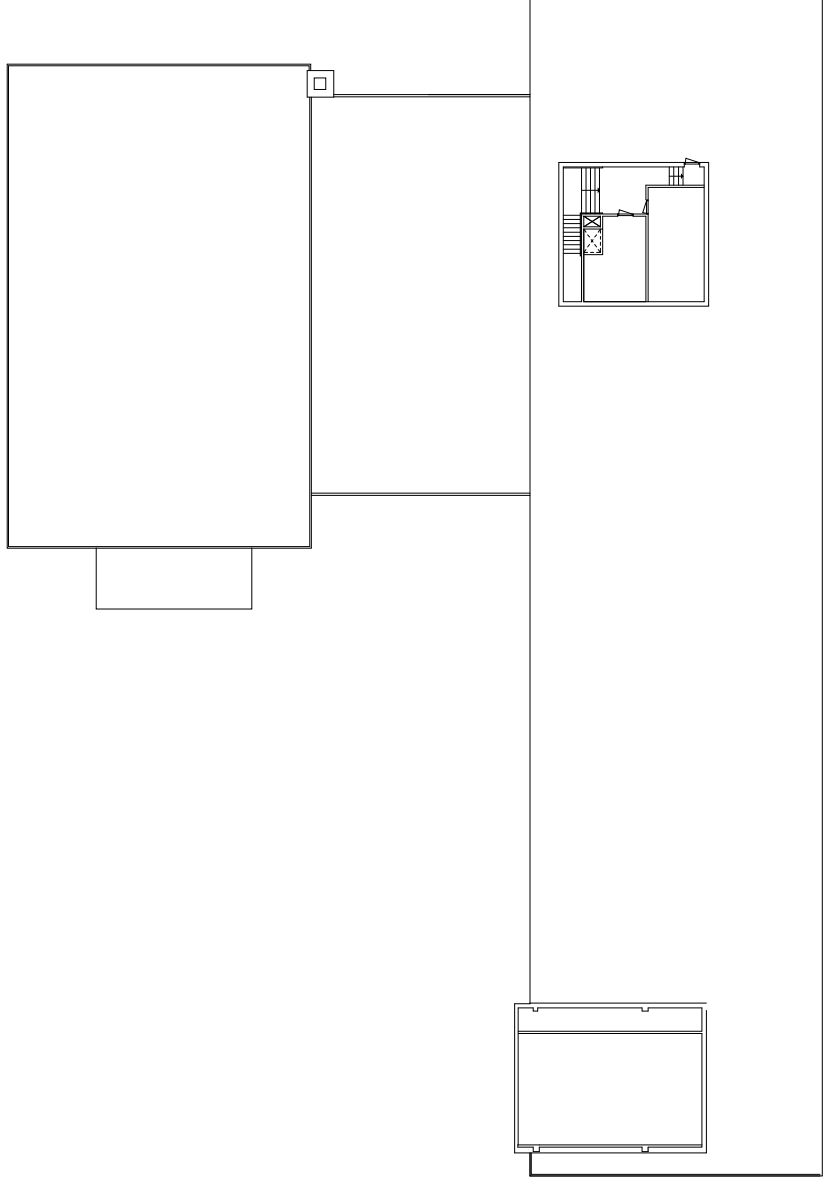

1968

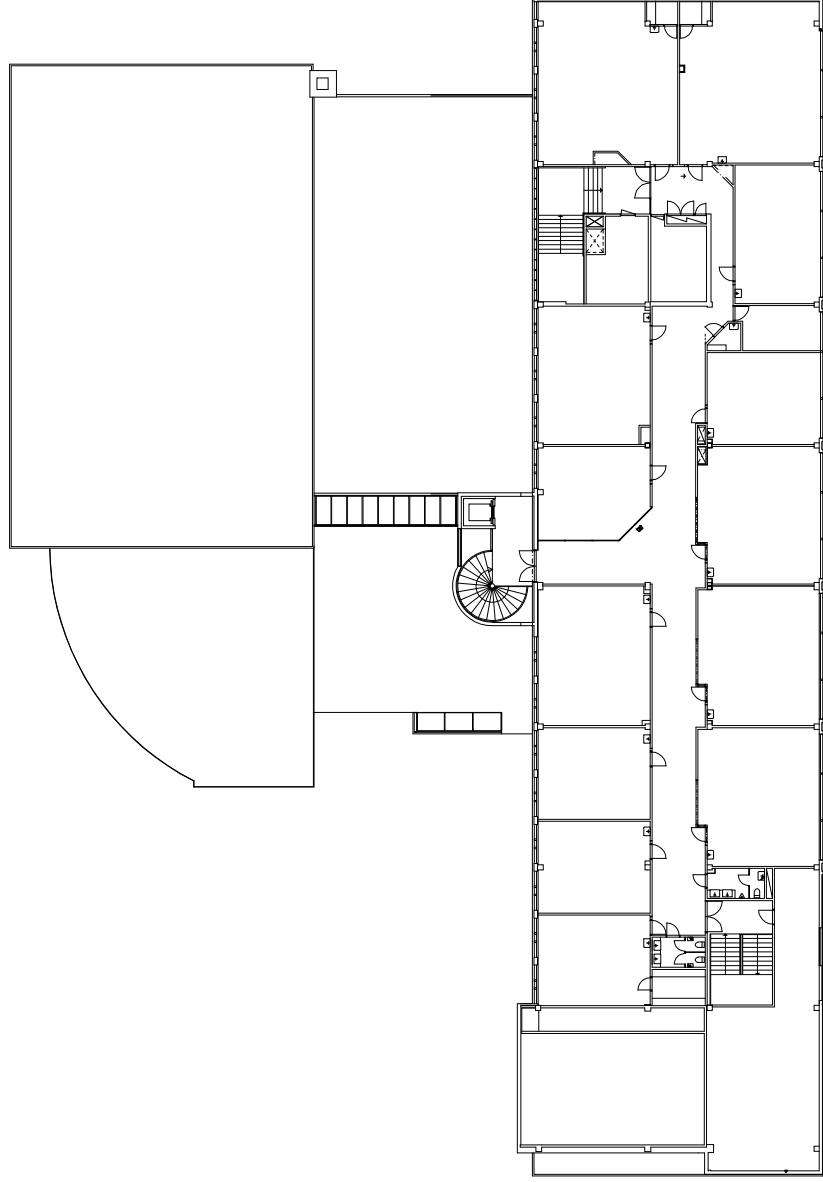

1994

4. kerros 1/500

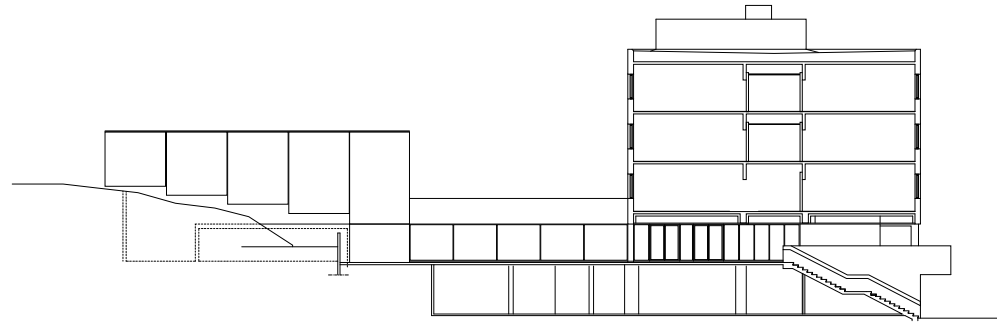

1968

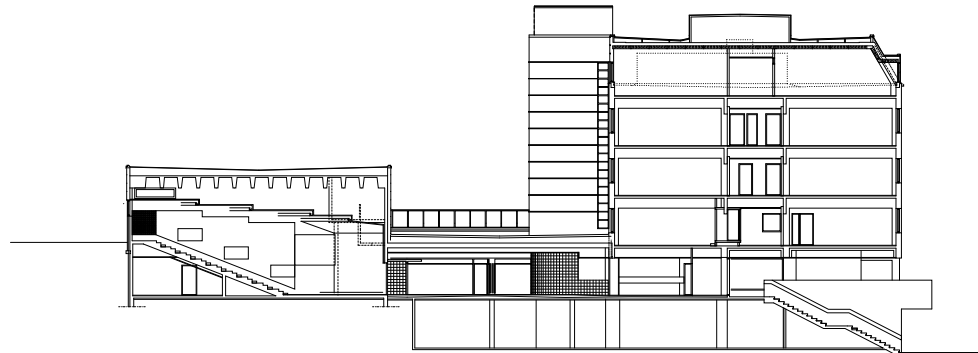
1994

5. kerros 1/500

1968

102

1994

Leica 1/500

